

Latviešu biedrības
BIBLIOTĒKA

Montreālas Latviešu
Biedrības

ZIŅOTĀJS

ISSN 0227 - 2423

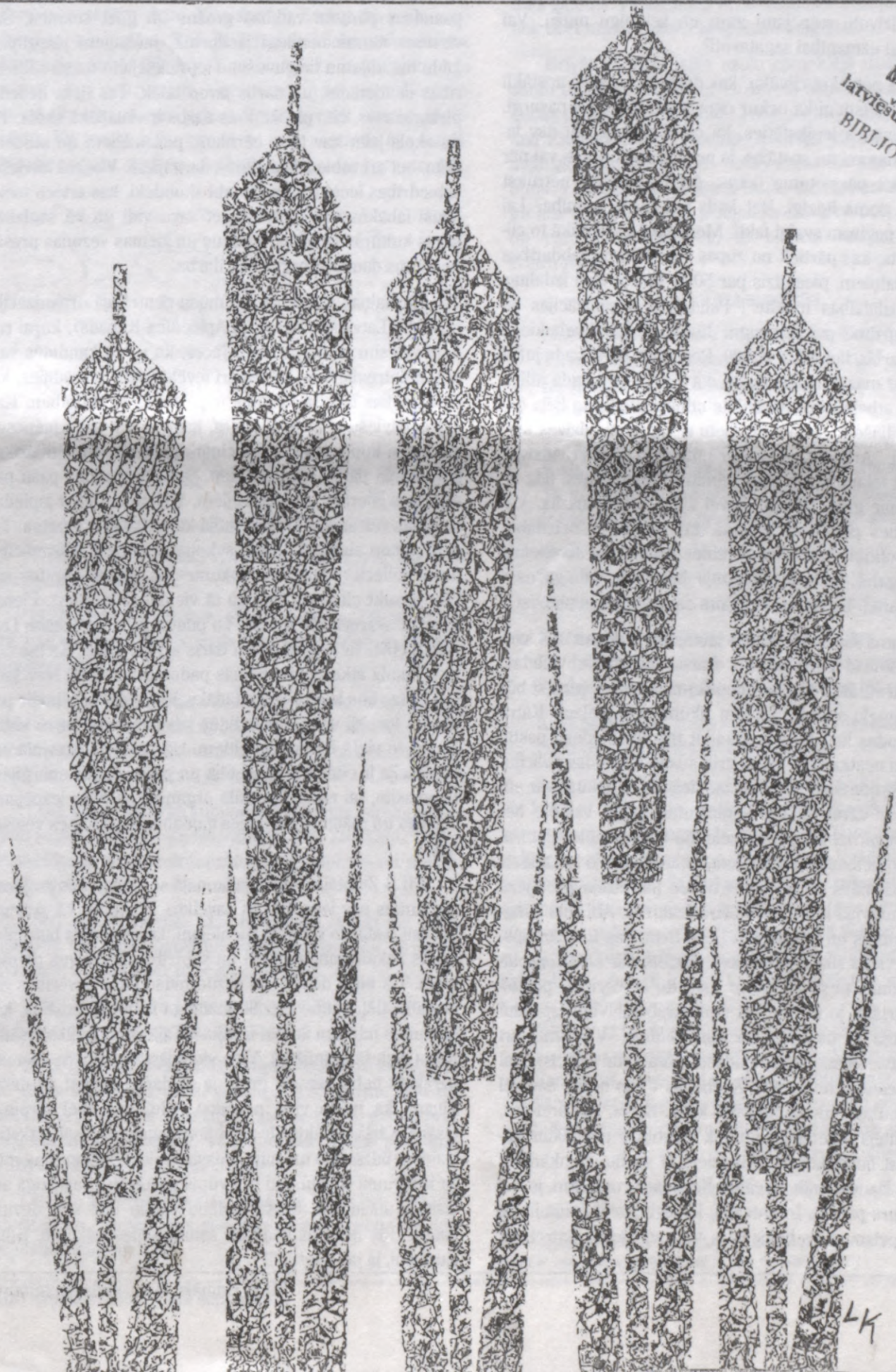
1996. GADA SEPTEMBRIS

MONTREALA, KVEBEKĀ

48. GADA GĀJUMS

NR. 9.(570.)

Melburnas
latviešu biedrības
BIBLIOTĒKA

LK

RUDENIM ATNĀKOT

Dzīves apstākļi virs zemes lodes strauji pasliktinās, ziņo Pasaules Veselības organizācija. Tos neveicina arī zemes lodes atmosfēras caurmēra temperatūras pieaugums, ko paceļ tās piesārņošana ar oglekļa dioksīdu. Pēdējais aiztur saules siltumu. Rezultātā Montrealā ik gadu varētu mirt vairāk kā 1000, bet Toronto vairāk kā 885 cilvēku kā iepriekšējos gados! Un līdzīgs pareģojums sagaida arī Otavu. Un kur tad nu vēl citi nāves iemesli, kuņģu rada gaisa piesārņošana, galvenokārt, dažādie vēža pavedi. Laika apstākļi arī ietekmējas no šīs cilvēka radītās nelaimes. Neparastas vētras, nokrišņu daudzumi aizvadītā vasarā notikuši dažādās pasaules malās. Un tā kā visās šajās Kanadas pilsētās atrodas latviešu saimes, apdraudēti esam arī mēs. Briesmas mēs it kā varot mazināt, ievērojami uzmanot savu dzīves stilu. Ja nu nopietni domājam par savas tautas saglabāšanu, mums arī jāsargā sava veselība, lai dzīvotu iespējami gaŗu un sekmīgu mūžu. Vai esam šādai uzmanībai sagatavoti?

Latvijā netrūkst cilvēku, kas domā, ka dzīves apstākļi tur ir tik drausmīgi kā nekur citur pasaulē. Dievs pasargi, ja uzdrošināties iepikstēties, ka citur pasaulē jau nav labāk. Sarunas vai nu apstājas, jo neesot vērts runāt, vai pār galvu nolist pārmetumu lietūs. Arī mūsu vidū netrūkst tādu, kas domā līdzīgi. Bet kāda tad nu ir īstenība? Lai runā daži pavisam svaigi fakti. Montrealā gada laikā to cilvēku skaits, kas pārtiek no zupas virtuvēm un labdarības pārtikas saņiem, pieaudzis par 50 %. Martā vien izdalītas 233,400 palīdzības maltītes! Palīdzības organizācijas šo stāvokli apzīmē par izmisīgu. Jūnijā 35,000 kvebekiešu zaudēja darbu, bet jūlijā 41,000. Rezultātā 1996. gada jūlijā bija 27,000 mazāk nodarbināto, ka iepriekšējā gada jūlijā. Bezdarba atbalsts nogriezts līdz minimumam, un liela daļa nestrādājošo to nesaņem. Tiem ar minimālo dzīves iztiku ir grūti. Arī šeit neviens ar minimālo pensiju izdzīvot nevar, bet ietaupījumu augļi nemitīgi samazinājas, līdz ar ko pieejamie graši labākai dzīvei kļūst arvien mazāk. Varām žēloties pēc sirds patikas, tas apstākļus neuzlabo. Tikmēr politiķi, kas vēlas izveidot neatkarīgu Kvebekas valsti, apgalvo, ka pie patreizējā bezdarba vainīga esot sliktā vasara... Ko nu tur var vairs daudz teikt un piebilst?

No jauna saasinās valodas jautājums. Lai gan 91% kvebekiešu šobrīd runā abas - franču un angļu valodas. Patreizējai valdībai tas nav pietiekami. Nekur nedrīkst būt uzraksti angļu valodā, lai gan likums tos pieļauj. Katra angļu valodas lietošana apdraudot tiro kvebekiešu pastāvēšanu un neatkarību! Tādēļ grib atjaunot valodas policiju, kuŗai piešķiramas neierobežotas tiesības. Jeb kuŗš var sūdzēties par uzrakstu un sludinājumu angļu valodā, bet neviens nevar iebilst par neiecietību franču mēles lietošanā. Tas attiecības abu grupējumu starpā pēdējā laikā ievērojami saasinājis un sevišķi uztrauc patreizējo premjēru Bušardu un viņa finanču ministru Landriju. Abi sola stingrākus likumus un nežēlīgāku tiesu tiem, kas tos pārkāps. Un lai neviens šos drakoniskos, pašiem par sevi saprotamos likumus, nesalīdzinot ar kaut ko citu, citām politiskām iekārtām, jo tas neesot demokrātiski! Viņu izpratnē demokrātija ir tikai tā, ko viņi sludina. Viņuprāt, arī mums, latviešiem, mājās vajadzētu runāt tikai franciski, lai tā ātrāk ieaugtu un iejūktu Kvebekas (kas nebūt nav vēl franču) kultūrā un asimilācijas katlā. Katrs, kas pretojas, nonāk tūlītējā nežēlastībā un tiek šaustīts ar politiskām pātagām, pat lielgabaliem. Daudziem šī spēlīte vienkārši ir apnikusi. Daudzi mūk uz citām Kanadas provincēm, jo nespēj to vairs panest. Interesanti, ka aizbraucēju vidū ir arī franču izcelsmes kvebekieši, jo tiem vienkārši patreizējā

politiskajā situācijā šeit vairs nav darba iespēju. Lai dzīvotu, darbs jāmeklē tur, kur tas atrodams. Pārceļas arī firmas. Un ne tikai uz citām Kanadas provincēm, bet arī uz ASV. Sākusies lielā tautas staigāšana, kāda notika septiņdesmitajos gados. To vērojam arī mūsu latviešu sabiedrībā.

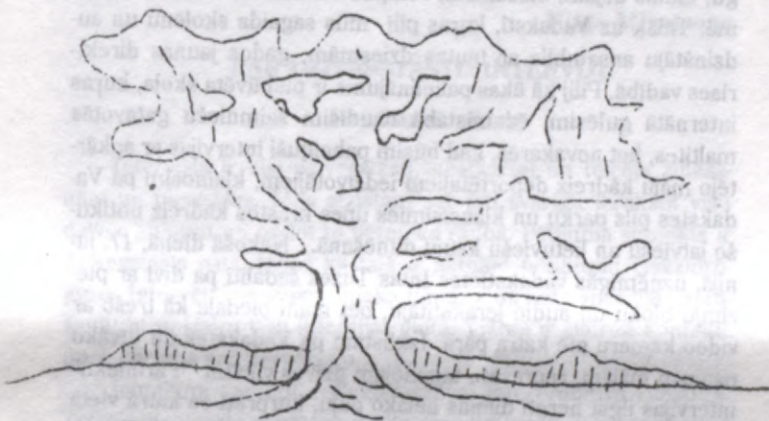
Rudenim atnākot, jāsāk rosināties sabiedriskām rosmēm. Nav šaubu, ka tās ietekmēs dažādi apstākļi. Esam paraduši uzturēt savu sabiedriskās dzīves laikrādi. Domājam, ka jāveic visi līdzšinējie darbi un jārikojas kā agrāk. Ne vienmēr tas ir iespējams. Sāk apsīkt darba roku. Pieņemtie sadzīves apstākļi mazina rocību. Darba darītāji vēlas redzēt panākumus. Ja tie mazinās, nāk prātā domavai vajadzētu? Lai sabiedrība dzīvotu un pulsētu - vajaga! Tur, kur nekas nenotiek, nekas nevar veidoties un augt. Montrealieši arvien ir bijuši atsaucīgi visdažādākos veidos. Šī atsaucība jāturpina. Pozitīva iezīme ir tā, ka jaunās paaudzes pārņem vadības grožus un gūst sekmes. Šis virziens mums nemitīgi jāstiprina. Jaunajiem jāapzinās, kādu mantojumu tie guvuši no iepriekšējiem mūsu sabiedrības centieniem, un darbs jāved tālāk. Tas tiem neliedz pielāgošanos, citu pieeju. Pats darbs ir vislabākā skola. Tā nu skolā jāiet nav tikai bērniem, pusaudžiem un studentiem, bet arī sabiedriskā darba darītājiem. Visumā latviešu sabiedrības locekļi ir bijuši labi skolnieki, kas arvien meklējuši labākos ceļus kā uzturēt savu vidi un kā saglabāt savas kultūras vērtības. Rudens un ziemas sezonas prasis no mums daudz enerģijas un darba.

Pārmaiņas gaidāmas arī mūsu centrālajā organizācijā - LNAK (Latviešu Nacionālā Apvienība Kanadā), kuŗai rudeni vēlēsim jaunu padomi. Jācer, ka uz to kandidēs vairāki montrealieši un ka tos arī ievēlēs, jo ir pierādījies, ka darbs sokas labi, ja padomē ir pārstāvji no dažādiem Kanadas latviešu centriem. Katrs, kas var dot savu piensumu mūsu kopējai lietai, ir aicināts kandidēt. Mēs nedrīkstētu domāt par Montrealu vien. Sava vieta mūsu pašu pasākumos jāierāda arī vispārējiem. Visiem mums ir jāpiedalās šajās vēlēšanās. Demokratijā katra balss ir svarīga. To nedrīkstam aizmirst. Tādēļ sekojiet vēlēšanu informācijai un nenolieciet saņemtos dokumentus sāņus, kur tos varām iekļaut citos papīros un tā vienkārši aizmirst. Pienākums ir svarīgs, tas jāpilda. To pildot, mēs palīdzēsim Latvijai. LNAK to ir darījusi un darīs arī turpmāk. Kā tas notiks, daudz atkarīgs no jaunās padomes sastāva. Nav šaubu, ka tas būs ievērojami citādāks, jo daudzi līdzšinējie padomes locekļi vairs nekandidēs jeb nav vairs mūsu vidū. Darbs to vietā būs jāveic citiem. Darbošanās centrālā organizācija ir citādāka kā vietējā un prasa daudz enerģijas. Raudzīsim, lai mūsu centrālā organizācija būtu iespējami darbīga un ražīga, piedaloties gaidamajās padomes vēlēšanās.

MLB Ziņotāja redakcija jaunajā sezonā gaidīs no jums ziņojumus par iecerēm un paveikto. Ir vairāk kā svarīgi, ka visu padarīto arī dokumentējam, lai materiāls būtu pieejams nākamajām audzēm un sabiedriskās dzīves pētniekiem. Tik bieži daudz kas pazūd mūsu pašu nevēribas vai nespēka dēļ. Un ne mazāk nozīmīga ir domu izmaiņa, kāda mums līdz šim arvien ir bijusi. Tajā robu ievilks Osānu Kārļa aiziešana mūžībā. Viņa vietā jāstājas citiem. Domas uzrakstīt nebūt nav tik grūti, ja šo darbu apgūst un dara. Zinām, ka mūsu vidū netrūkst tādu, kas spēj turpināt Osāna Kārļa pasākto. Ir tikai jāatsaucas un jāsāk rakstīt. Gaidām līdzšinējo un jauno līdzstrādnieku sniegumus mūsu izdevuma slejām. Lai izdevums pastāvētu, vajadzīga arī lasītāju atsaucība. Mūsu lasītāju saime līdz šim devusi daudz. Tās devums nedrīkst samazināties nākotnē. Būtu patiekami, ja tas augtu. □

DZIMTĀ VIETA

Tūteru cilts dzīves vieta bijusi Latvijas ziemeļos - Sēļu pagasta Lieltūteru mājās, kādus 6 1/2 km no Mazsalacas pilsētiņas, sena lielceļa malā, kas šo pilsētiņu savienoja ar Rūjienu un Valmieru. Ja gadījās iet pa šo ceļu no Mazsalacas, tad jau no Promulta kalniņa, iepretim rita debess malai, varēja redzēt lielu koku - Tūteres svētozolu, kas vairāk kā 900 gadu auga šī ceļa malā, Lieltūteru mājas robežās. Jādomā, ka Tūteru senči būs te dzīvojuši jau sen pirms ozols tika iedēstīts. Šī vieta bija ļoti izdevīga lauku kopšanai. apkārtnē bija iespējams nodarboties arī ar medniecību. Ka brieži te mitinājušies, liecina Tūteru laukos mazs lieliem kokiem apaudzis uzkalniņš, kuŗu sauca par briežkalniņu. To apņēma mazs strautiņš - Ūlums, kuŗā no Rūjas upes ienāca lidakas un vēdzeles. Kādu kilometru dienvidvakaros tecēja krāšņā Salacas upe, kas bija bagāta vēžiem un visādām zivīm. Viss sacītais liecina, ka mūsu senčiem te, pie lielā svētozola, bijusi ļoti laba dzīves vieta, kaut arī vienmēr bija jācieš no svešnieku sirojumiem, kas uzmācās no austrumiem, rietumiem un arī dienvidiem. Jādomā, ka viņi reizēm grieza krūtis pretim šiem naidniekiem. Ka tas tā bijis, par to ir daži nostāsti, kas uzglabājušies senču atmiņās, atstāstīti no paaudzes uz paaudzi.

Tūteres svētozols, skatoties no rietumiem.

Te nu gribu pieminēt tās vēsturiskās ziņas, kas saistās ar dižā ozola likteni.

1127. gada vasarā sāmsalieši, sirojot pa Ziemeļvidzemi, upurēja pie Tūteres ozola šeit dzīvojošiem ļaudīm noļaupīto aunu.

1208. gada ziemā vācu krustneši, atgriežoties no Igaunijas nopostīja pie ozola upuŗu altāŗus, jo Imērā (novads Ziemeļvidzemē) nu bija uzcelta pirmā baznīca, uz kuŗu apkārtējiem iedzīvotājiem vajadzēja iet.

1322. gadā Lietuvas kunigaitis Ģedimīns, sirojot ar saviem kaŗapulkiem pa Ziemeļvidzemi, pēc Zilā kalna purvu pāŗvarēšanas atpūtās zem ozola kuplās lapenes un sagatavojās atpakaļ ceļam.

1560. gadā Krievijas Jāņa Briesmīgā strelči pie ozola piesēŗuši vairākus sagūstītus vācu bruņiniekus un sadedzinājuši. Ozols tomēr palicis nesadedzis.

1708. gadā Pēŗeŗa I kaŗapulki te atpūtās un gatavojās kaujai ar zviedriem Ramatas baseinā.

1905. gadā, 27. decembrī, idvieši, sēŗieši un košķelieši pie ozola sapulcēŗās un ar lozungu "Lai brīvība zaļo un taisnība zeļ!", gāŗa uz Mazsalacu, lai piedalītos mīŗiņā pret vācu baronu netaisnībām, Valtenburgas muižas pils, alus brūza un vīna pagraba dedzināšanā.

Latvijas atbrivošanas cīņu laikā pie ozola bija uzstādīta artilēŗijas vienība, kas apkaŗoja krievu komūnistu uzmaķšanos šim rajonam.

Ziemeļvidzemnieki zina senus stāstus par Tūteres ozolu, kas kopš pagānu laikiem audzis Lieltūteres māju robežās. Tie min, ka ozols bijis viens no seno latviešu svētozoliem, kur ticis upurēts dieviem. Ir kāds patīess notikums par kādu Tūteru cilts viru un šo koku. Nav īsti zināms, kuŗā gadsimtā tas noticis, bet min tikai laiku, kad no krievu zemes puses pāŗ Latviju klīduši sirotāŗi, kas laupījuši gan mantu, gan cilvēkus. Daudzi latvieši slēpušies no sirotāŗiem mežos ar visu iedzīvi un mājlopiem. Septiņi krievu laupītāŗi uzmākušies Tūteru viram, kas dzimis, audzis un dzīvojis ozola tuvumā. Tie prasījuši alu, bet viņš pretojies un to nav devis. Krievi viru tad piesēŗuši pie ozola un taisījušies viņu ar visu koku sadedzināt. Lielā spēkā virs atraisījies, paķēŗis tuvumā esošo ratu ilksi un ar to nositis visus septiņus krievus. Nostāsti no paaudzes uz paaudzi mainās, un stiprais Tūters vēlāk pacelts teiksmas galotnē. Pāŗstot šīs vecās dzimtas locekļus, kaut kas liek ticēt minētā ozoldēŗa spēkam un gribai.

Brīvās Latvijas laikā ozolu apmeklēŗa daudz ekskursantu un skolu jaunatne. To toreiz uzņēma aizsargājamo dabas pieminekļu sarakstā. 1968. gada 18. oktobra naktī, kad Ziemeļvidzemē plosījās ārkārtīgi stipra viesuŗvēŗa, bojā gāŗa šis leģendāŗais koks, radot lūzuma vietā iedobumu 11,5 metrus diametrā. Ozola vainags un stumbrs sara atsevišķos gabalos. Dzejnieks Edvarts Tūters, skumstot par ozola aiziešanu, to izteicis veltījumā Tūteru svētozolam.

Tava aiziešana

Skumst mana dvēsele šai stundā lasot ziņu:

Tu esot aizgāŗis pie senčiem, kas jau trūd.

Jā, visam laicīgam ir kādreiz jāpazūd,

Aiz sevis atstāŗot tik leģendas un mīņu.

Tavs diŗzais stāvs un mūŗš vēl manas domas cilā,

Kaut sen vairs netieku pie tevis ciemā laists.

Tu mani dzīvoisi aizvienam - svēts un skaists,

Ir tad, kad būšu es prom klīdis zvaigŗņu silā...

Ar manu ciltskoku tu sācis savas gaitas -

Zem tavām pazarēŗm, kā iedami pie bikts,

Tie lūgsnā zemojās, ir dziesmas teica raitas.

Un kaut ar daŗz no tiem uz sāŗta tika likts,

Un daudz tev jāredz bij te postītāŗu ņausmas,

Tu zaļot nebeidzi - pilns jaunu dienu jausmas.

Kaut nebūs manis vairs - vēl jaunie laidis dzīli,

Un tavos trūdos sēs tie jaunu ozolzīli!

Savā poēmā "Tūteres svētozols" dzejnieks arī min, kā šis koks te radies, un, proti, tā - libju zemes kungs Vanems, kuŗa meita Labīte bijusi Tūteru Teŗa dzīves līdzgaitniece, reiz, vecos laikos, Jāņu vakarā ieradies Lieltūteros apciemot radus. Šai vakarā Vanems izrauga Lieltūteru saimnieku Jāņi par virsāŗti un to paziņo Jāņu bērniem. Atzīmēŗot šo gadījumu, viņš Tūteru ceļmalā liek iedēstīt mazu ozoliņu, kuŗu, ņeit atbraucot, bija paņēmis līdz no Zilā kalna birzs. Zemes kunga Vanema vēlēšanās ir, ka šim kokam jābūt, pie kuŗa upurēt dieviem.

"Tam augt un zaļot būs ņeit - Lieltūteres daļā.

To vēŗtas nedrīkst gāŗt, nedz naidnieks nikns lautz;

Gadsimtus stāvēŗ tam un mūsu darbus paust

Tām audzēŗm, kas pēc mums pa libju zemi staigās,

Mūs vienmēr pieminot, kaut neredzot vairs vaigā...!

+Richards Artūrs Tūters

No Tūteru cilts, atmiņu stāstījuma par cilts zarojumu, trimdā, 1983. gadā.

Pagājušā numurā aicināŗām piedalīties Dzīves stāstu projektā Tālāķ H. Miķelsona ziņojums par to, kas noticis Latvijā.

UZ PRIEKŠU VĒSTURE

Lai dokumentētu mūsu tautai okupācijas gados nodarīto postu, nu jau ilgāku laiku dažādās valstīs, bet it sevišķi Latvijā, rit datu vākšanas darbi, kuŗi saucās Ekspedīcija - "Dzīves stāsts Latvijā - 1996" un notiek Latvijas Zinātņu Akadēmijas paspārnē kā Nacionālās Mutvārdu Vēstures projekts. Tā galvenais vadītājs ir prof. Dr. Augusts Milts, koordinatore - Māra Zirnite. Ekspedīciju pa dažādiem Latvijas novadiem vada (kārtō) Māra Zirnite (Latvija), Dr. Maija Hinkle (ASV), prof. Dr. Paulis Lazda (ASV). Kā Ekspedīcijas dalībnieki (intervētāji) piedalījās šāda darba speciālisti no Latvijas, citām Eiropas zemēm un Rietumamerikas kontinenta. Piebilstams, ka tie visi bija bez algas darbinieki. Nacionālo Mutvārdu Vēstures Projektu (dalībnieku transportam, pārnakšņošanai, publikācijām un citām tehniskām vajadzībām) finānciālos līdzekļus bija atvēlējuši ASV Daugavas Vanagi, Sirakūzas Latviešu tautas Abalsta grupa, Dr. Aina Galēja un citas privātas personas. Kā noritēja šī Ekspedīcija?

Tās sākums meklējams šā gada martā, kad laikrakstā Laiks parādījās sludinājums pēc talciniekiem "mutvārdu vēstures vākšanas ekspedīcijām Latvijas laukos" šajā vasarā. Biju paredzējis jūnijā būt dzimtenē, pieteicos! Saņēmu piekritošu atbildi, ka esmu pieņemts šajā darbā, kā arī labi izstrādātu darba plānu.

Jau tas vien, ka varēšu darīt ko konstruktīvu Latvijā, piešķīra ceļojumam īstu saturu. Apbruņojies ar skaņu ierakstu aparātu, video kameru un nepieciešamām štātēm savas pamatskolas izlaiduma apmeklēšanai, mūsu tautas Jaunās dienas, 14. jūnija atcerei un latviskāko svētku (Jāņu) svinēšanai, maija beigās sēdos Finnair lidmašīnā un no siltas vasaras ielidoju Rīgā, vēsā vasarā. Lai pasargātu nelielo radu un draugu saimi no sagaidīšanas uztraukumiem un taupītu savus smaidus un asaras, nevienam nebiju minējis ielidošanas dienu, tikai nedēļu! Galveno apmešanās vietu biju izvēlējis Rīgu. Nolicis koferi (maza izmēra), sāku kārtoties dzimtenes izpētei.

Vispirms braucu uz savu Lēdmani un pamatskolas izlaidumu. Skolēnu labas izdomas, vasaras ziediem un zaļumiem dekorētā zālē sanākušie dziedāja Latvijas valsts himnu mūzikas pavārdījumā. Absolventi saņēma skolu beigšanas liecības, grāmatu veltes un ziedus. Ziedus saņēma arī skolotāji un vecāki. Tie tika arī man - 1940. gada absolventam. Visos pacilājošs noskaņojums.

Priekšnesumos piedalās atsevišķas klases un no ārpuses aicināti programmas izpildītāji. Arī absolventi sniedz savu priekšnesumu, dzejdarbu un prozas sabalsojumu. Seko fotogrāfēšanās un cienasts. Pēc īsa pārtraukuma - danči. Stundeni ejot uz priekšu, dejas zāle paliek tumšāka, dejas skaļākas. Kāda laipna skolotāja man parāda atsevišķā skolas telpā iekārtotu izstādi par Lēdmani. Kaut izstādīti eksponāti (sarīkojumu programmas, fotogrāfijas, tautas tērpi) no vairāku dekāžu nesenas vēstures, ir redzami arī dokumenti par Lēdmanes kultūrālo dzīvi pēc 1. pasaules kara. Teicams pasākums jauno skolotāju iniciatīvē. Tā kā biju vedis skolas hokejistiem godalgas kausu, man deva vārdu uzrunāt klātesošos un pasniegt kausu, bet, laikam pārpratuma dēļ, nebija uzvarētāju, tikai viņu pārstāvis. Hokejistus nesatiku arī vēlāk.

Laipni aicināts, Lēdmanē apmetos savās bijušajās tēva mājās (citi saimnieki), patikami iekārtotā, mazā istabiņā, pa kuŗas logu ilgi, ilgi skatīdamies uz gaŗām plūstošo Ogrī, noķēru sevi pie domām - pa kuŗu laiku nosirmoju jūra, pa kuŗu laiku nosirmojām mēs...?

Pāris dienas pirms un mazliet arī pēc izlaiduma svinībām, mani vizināja pa "aizaugušiem" ceļiem. Ar sāpi sirdi nācās konstatēt, cik daudz svešākas ir palikušas reiz mīļās bērnības dienu takas! Bet varbūt, ka svešnieks esmu es? Kādēļ vainot to oturu?...Gadījās iegriesties Lauberes pagasta mājā, kur enerģiskās darbinieces Daces Jansonas vadībā izveidota trimdā (Kalamazū) pazīstamā Viļa Miķelsona Grāmatu klēts. Vairāk kā "vienu graudu veselu" tautas druvā ir iesējis Vilis Miķelsons. Kaut vairāk šādu sējēju papūlētos savus sējumus pārvest atpakaļ uz dzimteni, jo krāšņāki būtu mūsu svešniecības gadi! Sējēju ir bijis daudz un viņu darba augļi dažādos veidos brīvību atguvušās Latvijas laukos ziedētu kā krāšņas rudzu puķes!

Esmu atpakaļ Rīgā, lai 12. jūnijā, kopā ar citiem talciniekiem no Latvijas Zinātņu Akadēmijas, Kuldīgas un Vadakstes skolu pārstāvjiem un citiem darbiniekiem no Latvijas, kā arī

pārstāvjiem no citām Eiropas zemēm, ASV un Kanadas, kopskaitā ar 70 personu, sāktu sakārtoties iepriekš minētajai 7 dienakšu ekspedīcijai laukos pie okupācijas terroru pārdzīvojušajiem. 13., 14. un 15. jūnijs paiet sagatavošanās darbos Rīgā ar dažāda veida isreferātiem par veicamā darba nozīmīgumu. Piedalāmies 14. jūnija un citu deportāciju dienu atzīmēšanās pie Brīvības pieminekļa, Okupācijas mūzejā un vienā no Rīgā notikušajām izvešanas vietām - Torņkalna dzelzceļa stacijā. Rīgas nami greznoti sēru lentām rotātiem karogiem, gājēju sejās skumjas, acis asaras! Tas katram pašam jāredz, to nevar pārliecināši aprakstīt. Neredzējušais neticēs!

Ar vilcienu uz Gaiziņa apkārtni Vidzemē 15. jūnijā aizbrauca daļa no intervētājiem, citi brauks uz Kuldīgas apkārtni Kurzemē, bet 16. jūnijā lielākā daļa auto mašīnās uz Vadaksti, Zemgalē. Pa ceļam pietājam Aucē, kur iepriekš sarunāts pavadonis, novada pētnieks Oskars Venslaus iepazīstina mūs ar stāstījumu par Auci un tās pili, bet par pils vēsturi tuvāk informē tās pārzine (inženiere-ķīmiķe) Aina Caune. Aucē satieku Latvijas piensaimnieku Viktoru Prikuli, ar kuŗu bijām pienotavu pirmskolas praksē, bet Piensaimniecības skolu Smiltēnē beidzām 1942. gadā. Norunājām, ka nakti pavadišu pie Viktora, lai atcerētos piensaimniecības darbā pavadītos gadus. Savu interviju V. Prikulis nobeidza vārdiem: "Padomju laikā cietumā pavadītie gadi bija kā paradīze, salīdzinājumā - ar čeku!"

Jaunauces pili mūs sagaida tur ierīkotās skolas pārzine, bet Rutas pili ierīkotās skolas skolēni ar skolotāju Viju Maraugu, tautas dejām, dziesmām, rotaļām un uzkodām latviskā gaimē. Tālāk uz Vadaksti, kuŗas pili mūs sagaida skolēnu un audzinātāju ansamblis ar tautas dziesmām, gados jaunas direktrienes vadībā. Pilij kā ēkas palielinājums ir piebūvēta skola, kuŗas internāta gulēsim, ēdamistabā baudīsim saimnieču gatavotās maltītes, bet novakarēs, kad būsim pabeiguši intervijas ar apkārtejo māju kādreiz deportētajiem iedzīvotājiem, kļāinosim pa Vadakstes pils parku un klausīsimies upes krastos kādreiz notikušo latviešu un lietuviešu kauju dunēšanā... Nākošā dienā, 17. jūnijā, uzņēmīgās vadakstietes Intas Tuzes sadalīti pa divi ar piezīmju bloku un audio ierakstītāju, bet mani piedala kā trešo ar video kameru pie katra pāŗa. Izklistam pa Vadakstes un tuvāko pagastu mājām, represēto tagadējām dzīves vietām. "Pāŗinieku" intervijas ilgst nereti dienas lielāko daļu, kurpreti es katrā vietā pavadu nepilnu stundu, filmējot tikai atsevišķu epizodi. To paveicis, tieku vests filmēšanai pie nākošā "pāŗinieka" un viņu intervējamā. Dienas darbs ir bijis intensīvs un vakariņu laiks pie kopēja galda ir spraigu pāŗrunu pilns. Cik daudz gan jaunu dzīvju atveŗas mums, kam šķitās, "ka visu par deportētiem jau zināmi!" Seko pastaiga pils parkā, nakts miers internātā un domu sakārtošana rītdienas darbam. Apmēram, tāda bija viena no daudzajām dienām Vadakstē. Jaunas, savstarpējas draudzības izveidojuši, kopējam darbam Latvijas vēstures labad, bijām nogājuši pagaidām vēl mazu, bet vērtīgu ceļa gabalu.

Pēc atgriešanās Rīgā, 22. jūnijā notika pavadītā darba posma izvērtējums. Nacionālo Mutvārdu Vēstures, Okupācijas mūzeja arhīviem un eksponātiem, grāmatu rakstīšanai un iespiešanai varēja nodot 7 dienu darba rezultātus - pāŗi par 100 gabaliem 90 minūšu audio un 2 stundu gaŗu video lentu, kuŗas būs daļa no liecībām par Latvijas tautas traģiskākajiem pārdzīvojumiem 50 okupācijas gados. Savāktie materiāli arī kalpos plaša apjoma grāmatas "Latvijas cilvēku vērtības 20. gadsimtā" sagatavošanai.

Izvērtējuma dalībnieki arī vienojās veidot formālu apvienību, aicinot jaunus talciniekus pievienoties esošajiem.

Turpinot vērot Latviju uz atdzimšanas ceļa, kā biju nosaucis pagājušā rudens vērojumus dzimtenē, arī šā gada ceļojumam gribu dot līdzīgu nosaukumu - Latvija rosās! Pieminēšu tikai to, ko pats redzēju.

Braucienā ar auto mašīnu cauri Ogrēi, Ķegumam un Lielvārdei uz Lēdmani Vidzemē; Jelgavai, Aucei, Jaunaucei un Rubai uz Vadaksti, Zemgalē, un cauri Rīgas jūrmalai, gaŗām Tukumam, Kandavai un Sablei un cauri Saldus pilsētiņai uz Kuldīgu un Talsiem, Kurzemē, vēroju, ka Latvijas laukos ir daudz jaunu sējumu un mājkustoņu. Paceļās jaunceltnes tūrismam, dzīvošanai, uzņēmumiem. Daudz sirsnības piedzīvoju ipašnieku sabiedrībā, jaunatvērtajā tirgotavā - kafejnīcā "Upenieki", Pastendē. Tā atrodas 5 km āŗpus Talsiem, Ventspils šosejas malā. Katrs gaŗāmbraucējs ir laipni aicināts apstāties tajā un brīdi uzkavēties

pie vieglām uzkodām, atspirdzinošiem dzērieniem, kā arī iegādāties nepieciešamo savam "izbraukumu" kurvim vai saimniecībai vispār.

Un tad atkal Ligo svētki ar senām dziesmām, bagātīgie svētku galdi, Jāņu zāles un vainagi atkal dzimtenē un skumjā šķiršanās no tās. Laikam jau, katrs svinētājs, viesis no aizjūras būs izjutis neapraķstāmo sirsni un jaunu draudzību rašanās prieku ligotāju pulkā un asaras atvadoties! Grūti izvērtēt, kas prombraukšanu padara grūtu - vai visu Latviju pārņēmušais Ligo svētku izskaņas drudzis ar vīstošām pipeņu un ozolzarū vainagu smaržām, vai zemapziņā radušais jautājums - kuŗi vēl satiksīmies nākošajos Ligo svētkos, vai arī kāda cita doma, bet - šķiršanās ir grūta.

Beidzot Rīgas lidlauks! Kas tā būtu par biezu grāmatu ar simtiem lappušu, ja rastos kāds iejūtīgs rakstnieks un tur satiekoties un šķīroties notiekošo vēlētos ietvert uzmundinošos, jaunajai Latvijas valstij piemērotos vārdos. Jau tas vien būtu pārdomu vērts, ja spētum, piemēra pēc, uzzināt, ko domā palicējs ar vārdiem: "Brauciet atkal! Lai arī kādā gājumā iesat, Latvija pieder jums, tāpat kā jūs Latvijai!" Un ko domā aizbraucējs, solidamies pildīt visu, kas padarītu klātesošo sirdis vieglas.

Mums jāiet uz priekšu vēsturē, kā mudinājumā ir izvēlējusies savam darbam pie Latvijas Zinātņu Akadēmijas pastāvošā Nacionālās Mutvārdu Vēstures projekta veidotāji un kuŗa darbu finānciāli tik atzinīgi novērtējušas atsevišķas mūsu organizācijas, privāti ziedotāji un lielais brīvprātīgo darbinieku pulks!

1996. gada jūnijā Latvijā.

Hugo Miķelsons

PAR DZĪVESSTĀSTU INTERVIJU

Vadības norādes

Intervijas ir visi dzīvesstāsti, neatkarīgi no teicēja zināšanām un pieredzes. Mēs atzīstam par ļoti svarīgu ierakstīt visu dzīves gājumu un nodot to pētnieka rīcībā. Pētījuma subjekts ir dzīvesstāsts pats, tāpēc ka tajā ir aktuālo notikumu izskaidrojums. Intervētājam ir starpnieka loma. Viņš rada speciālu saprašanās atmosfāiru visā intervijas gaitā. Viņam ir jāatrod kontakts un sadarbība ar intervējamu.

Jautājumi var būt reflektējoša vai interpretatīva rakstura. Teicējs atspoguļo pagātnes notikumus un veidu, kādā viņš tajos piedalījies, bet dara to no savas tagadējās pozīcijas. Intervētājs var vadīt atmiņu stāstu, ja viņš ļabi pazīst un izprot teicēja profesiju, pozīciju, lomu vēsturē. Tikai tad intervētājs ir kompetents sarunas partneris un virzītājs. Intervētājam pašam nav daudz jārunā, bet jāļauj izpausties otram.

Iesākām ar Agnes Szako, Mutvārdu Vēstures archīva līdzstrādnieces Budapeštā pieeju (Publicējam to svešvalodu sekcijā Ziņotāja Nr. 7./8., 17.-19. lpp. -Red.), kuŗu viņa aprakstījusi Starptautiskā Skaņu archīvu biļetenā (1992.).

Tā saskan ar viedokli, pie kuŗa esam nonākušas arī mēs - Baiba Bela un Māra Zirnite, intervējot un veidojot Nacionālās mutvārdu vēstures (NMV) avotu kolekciju Latvijas Zinātņu Akadēmijas Filozofijas un socioloģijas institūtā.

Kas ir dzīvesstāsts?

Dzīvesstāsts atšķīras gan no biogrāfijas, gan autobiogrāfijas. Tas rodas intervijā, pētnieka un stāstītāja sadarbībā. Stāstītāju mēs saucam par teicēju, respondentu, intervējamo vai dzīvesstāsta autoru. Otrs sarunas dalībnieks ir pētnieks vai intervētājs.

NMV intervētāju vidū daudzi iesāk kā mācekļi: attiecīgās dzīves pieredzes trūkums viņiem liek meklēt savu pieeju intervijai. Trūkums kļūst par ieguvumu, ja viņi ir vēģīgi, prot ieklausīties un ļauj nepiespiesti risināties cilvēka stāstam par sevi.

Dzīvesstāsts aptver visu cilvēka dzīves gājumu - no pirmajām bērģības atmiņām līdz pat šodienas pieredzei. Jo cilvēku atklāj ne tikai viņa pagāzne, bet arī tagadne, nākotnes nolūki. Ir jāierosina cilvēku stāstīt par visiem savas dzīves posmiem, tomēr mēs cenšamies, lai dzīvesstāsts neizveidotos par atbildi pētnieka uzdotajiem jautājumiem, lai stāstīto notikumu saturs un kārtība atspoguļotu paša stāstītāja priekšstatus par savu dzīvi, lai viņš neaizņemtos intervijā lietotus vārdus un valodas stilu, bet vadītos pats no savas radošās iedvesmas.

Vairāki pētnieki uzskata, ka chronoloģiskā secība ir tikai viens no iespējamiem dzīvesstāsta uzbūves veidiem. Atkāpe no

lineārā laika plūduma, pārlēcieni laikā atklāj stāstītāja pieeju, domāšanas īpašības un attieksmi pret dzīvesstāsta radīšanu. Interesanti, ka stingrāk chronoloģisku kārtību savos stāstos ievēro virieši. Turklāt stāstot par dzīvi viscaur klātesošs ir spontanitātes moments - rakstot par to pašu ir vairāk pašcenzūras un lingvistiskas pārdomāšanas.

Intervijā svarīga ir ne tikai stāstītāja pieredze un stāstīšanas prasme, bet arī pētnieka spēja izveidot dialogu, un pats galvenais - vēlēšanās saprast otru cilvēku. Intervētāja loma ir radīt īpašu sadarbības atmosfāiru, kas rosina sarunas partneri. Pastāv dažādi priekšstati par to, kā jāveido intervija, tomēr pēdējos gados, jo sevišķi humanitārajās zinātnēs, cilvēka dzīvesstāstu uzlūko kā dialogu, kā saprašanās aktu, kā sarunu starp vaicājošo un stāstošo, kuŗā ir svarīgi, lai abas puses atrastos vienlīdzīgās attiecībās - pētnieks šeit nav sarunas vadītājs, bet gan dialoga partneris un lielā mērā līdzdalīgs pieredzes atklāšanā.

"Dzīvesstāsta intervijā pētnieka nolūki, pieredze un priekšstati kļūst par vienu radošo sīkumu, bet stāstītāja nolūki, pieredze un priekšstati par otru - dzīvesstāstu veidojošo sīkumu" (G. Franks, L. L. Langess, "Lives").

NMV vākums atspoguļo cilvēku gan tajā laikā, kuŗā mēs ar viņu sastopamies, gan tajā, kuŗā aizsniedzas viņa atmiņas. Tie ir divi izejas punkti, starp kuŗiem mēs palīdzam radīt sarunu biedram iespējami daudzpusīgāku priekšstatu par sevi un savu kompetenci. Mēs nejutām sevi kā patiesības noskaidrotājas, bet gan izpratnes meklētājas - katrs cilvēks ir vienreizējs (unikāls), katreiz mums atklājas tikai viena interpretācija, un tā ir jārespektē. Tāpat kā katrs intervētājs atklāj intervijā pats savu lomu, kuŗā viņš jūtas visērtāk. Bet sadarbībā top XX gadsimta Latvijas cilvēka runas vārdos izteiktais tēls, ko saglabā ieraksts skaņu kasetē un kas ir mutvārdu vēstures avots turpmākiem pētījumiem. Visskaidrāk otru cilvēku iespējams izprast, ja sastopamies ar viņa iepriekšējo vēsturi, ja mums ir iespēja piedalīties viņa personības tapšanas gaitā. Tikai iepazīstot cilvēkus, tuvojāmies sabiedrības un laikmeta izpratnei, kuŗā esam līdzīgi.

NMV galvenais mērķis ir radīt kolekciju ar kultūrvēsturisku nozīmi un avotu bāzi plašiem pētījumiem nākotnē: no laikmeta garīgās atmosfāiras un apziņas, morāles, ētikas problēmām līdz ikdienas dzīves salīdzinājumam - atšķirīgās vietās un situācijās, sievietes un virieša perspektīvā, dažādu paaudžu skatījumā, līdz valodai un tās lomai cilvēku savstarpējā uzverē un saprašanās. Tie ir tautas dzīves un vēstures avoti, kuŗus mēs uzlūkojam kā pašvērtību. Jo tieši tajos atrodam paralēlo dzīves pieredzi, kas vēstures notikumus atklāj cilvēka mērogā un atbild rakstītās vēstures nenoskaidrotajiem jautājumiem: kādas ir kaŗu, deportāciju, emigrācijas un visu pārējo Latvijas XX gadsimta notikumu sekas cilvēku dzīvēs un likteņos? Ir jāzin slimības vēsture, lai saprastu diagnozi un ārstniecības līdzekļus. Lielā mērā tas attiecināms uz cilvēku situāciju šodien Latvijā.

Izvēlamies stāstītājus - gadsimta lieciniekus, kuŗi var sniegt tautas dzīvei svarīgu pieredzi. Tā iekļausīmies grāmatā par cilvēku un tā vērtībām Latvija XX gadsimtā.

Iesākumā nākas sastapties ar vairākām problēmām - kā atsegt dzīves pieredzi, pamudināt cilvēku stāstīt? Kā uzsākt sarunu, kā atbildēt, ja cilvēks prasa, kam viņa atmiņas vajadzīgas. Arī te katram būs sava atbilde, NMV nostāja ir - ikviens cilvēks ir tautas vēstures daļa, uzrakstītā vēsture nevar atspoguļot to, ko pārdzīvojuši Latvijas iedzīvotāji XX g. s. - pārāk daudz tajā ir noklusējumu un faktu sagrozījumu. Mutvārdu vēstures krātuve, līdzīgi folkloras krātuvei, saglabās ziņas tālākam pētnieku paaudzēm. Arī šodien tiek veikti pētījumi, gatavotas publikācijas par dažādiem tautas dzīves jautājumiem, kuŗiem nepieciešama ir tieša cilvēku līdzdalība, lai tajos atspoguļotos reālā dzīves situācija.

Svarīgs ir dzīvesstāsta ievadījums. Var palīdzēt jautājums: "Ar ko jūs iesāktu savu stāstu par dzīvi?" Rosinošs var būt arī lūģums izstāstīt savu pirmo bērģības atmiņu, redzes ainu, atmiņā saglabātus bērģu dienu iespaidus, sapņi no bērģības.

Protams, ir noteikts jautājumu loks, atkarībā no intervijas mērķa, kuŗu būtu vēlams sarunas gaitā noskaidrot. Intervija ir radošs process, katram stāstītājam nepieciešama sava pieeja, gatavu "recepšu" laba dzīvesstāsta "iegūšanai" nav - galvenais ir ieklausīties. Mēs cenšamies sekot stāstījuma pavedienam, cik vien iespējams, izvairoties to pārtraukt ar jautājumiem.

"Ja jūs pārtraucat stāstu, domādami, ka tas ir mazsvarīgs, tad jūs varat ne tikai šo vienu stāstu, bet veselas sērijas sekojošas

informācijas, kas var būt svarīga. Ātrāk vai vēlāk stāstītāji izsmel savus tīšos atmiņu krājumus un paši gribēs, lai jūs uzdodat jautājumus" (P. Thompson, "The Voices of Past", 203. lpp.).

Nobeigumā NMV parasti noskaidro stāstītāja viedokli, ko ieskaņo arī kasetē, vai viņam nav iebildumu intervijas saglabāšanai un citēšanai vai fragmentu publicēšanai. Teicējam var piedāvāt parakstīt liguma lapu, kuņas otrs eksemplārs paliek viņam. Tomēr tam nav jābūt pārāk formāli, jo pamatā vienošanās par interviju notiek sākumā. Ja teicējs neizvirza īpašu vēlēšanos palikt anonīms, tad nobeigumā tiek izpildīta otra lapa ar NMV datu bazei nepieciešamiem biogrāfijas faktiem. Runājot par gadiem, vietu nosaukumiem un personu vārdiem, ja stāstītājs nepalaujas uz savu atmiņu, labāk tos pārbaudīt pēc dokumentiem - ar norādi.

Nevajag pārtraukt stāstījumu, lai precizētu gadskaitļus, datumus, personu vārdus. Izņēmumi ir gadījumā, ja stāstītājs, acimredzami, pārteicies un labojums nenovirza viņu no domas. Dzīvesstāsta galvenā vērtība nav skaitļos un faktos, tos nepieciešamības gadījumā vienmēr var atrast un pārbaudīt. MV pētījumā galvanais ir dabisks, nesamākslots runas veids, valodas frāze un plūdums, uzskatāmi raksturota pieredzes aina. Tieši šeit ir MV pētījuma atšķirība no vēsturisko faktu vai socioloģiskajām aptaujām, kuņas vadās pēc stāstītāja/respondenta atbildēm uz noteiktiem izziņas, attieksmes vai cita veida jautājumiem.

Svarīgi ir arī pēc intervijas uzrakstīt īsas piezīmes - par tās norisi, apstākļiem, par stāstītāja novērojumu. Jo dzīvesstāsts nav tikai intervijas teksts. Pētnieka vērojums, iespaids un pašrefleksija ir otra dzīvesstāsta daļa - situāciju paskaidrojoša un komentējoša. Nekad nedrīkst sajaukt dzīvesstāstu ar realitāti. Tas nav realitātes attēls, tas drīzāk ir jauna realitāte, kuņai katrai detaļai ir sava nozīme un jēga. Tas ir stāstījums par pieredzi, nevis pieredze pati.

Par diktafona lietošanu. Mēģinot atklāt cilvēku, būtu jāieraksta pilnīgi visa saruna. Diktofonu jāieslēdz jau tad, kad stāsts vēl nav sācies. Un nav jāizslēdz brīžos, kad, jūsuprāt, nekas svarīgs nenotiek, vai arī stāsts šķietami ir beidzies - ja jūs turpināt sarunāties, tad var atklāties vēl kāda izteiksmīga un svarīga dzīves epizode. Gan arī pati jūsu saruna, lai cik nebūtiska tā liktos, tomēr liecina par intervijas norisi un var palīdzēt saprast tieši nepateikto. Bieži vien vecie cilvēki, kad ir piekusuši vai arī galvenais, šķiet, ir izstāstīti, ar zīmēm liek saprast, ka nu gan diktofonu būtu jāslēdz ārā. Gandrīz katrs teicējs ir aizrādījies, lai izslēdz diktofonu "sānu sarunas" laikā - varbūt šādi izpaužas latviski taupīgā attieksme pret lietu izmantošanu. Tādēļ jāpaskaidrot, ka lenta nebūt neiet zudumā un arī baterijas netērējas lieki, ja stāstījumā izveidojusies garāka pauze, vai arī, stāstītājprāt, saruna neattiecas uz "lietu". Atšķirīga ir situācija, kad cilvēks nevēlas, lai kāda epizode tiek ierakstīta, bet labprāt to jums izstāstītu. Šādi lūgumi jāievēro.

Šifrēšana jeb transkripcija. Vēlamākais ir pilns teksta atšifrējums, ievērojot verbālās pauzes un atzīmējot intonāciju maiņu. Šifrētājam jābūt ieinteresētam ierakstos un smalkjūtīgam pret tiem. Bet šis ir ārkārtīgi laikietilpīgs darbs, tādēļ var veikt saīsinātu atšifrējumu.

Visi ekspedīcijā iegūtie materiāli veidos atsevišķu fondu Nacionālās Mutvārdu vēstures krātuvē. □

Vajadzīgi talcinieki - intervētāji, disku ierakstītāji, dzīvesstāstu teicēji.

Skaņu ieraksti sūtāmi LNAK Kultūras nozares vadītājam Mārtiņam Štauveram, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfe, Quebec, Canada H9X 2R2; tel. 514-457-9832, fakss 514-457-3496.

Ieraksti smadzeņu (datoru) diskos sūtāmi koordinātoram Miķelim Svilanam, 1327 Richardson Side Road, Kanata, Ontario, Canada K2K 2M5; tel. 613-592-1153, fakss 613-592-6186 (iepriekšējā MLB Ziņotāja numurā nepareizi -red.), elektroniskais pasts: <bh449@freenet.carleton.ca>

Pieteikšanās un informācija pie abiem.

Aicinām talkā lielajā darbā!

LNAK KULTŪRAS NOZARE

SIEVIETE DZINTARĀ

Pagājušā gada beigās Ņujorkas "SoHo Press" apgādā izdotā Agates Nesaules atmiņu grāmata, "A Woman ir Amber", kas, kaut sarakstīta angļu valodā, iezīmē ļoti svarīgu notikumu latviešu grāmatniecības vēsturē. Cik man zināms, tā ir pirmā reize, kad plašākai cittautiešu publikai top pieejama kāda latviešu pēckara iebraucēja autobiogrāfija. Grāmata izpelnījies recenziju "The New York Times" grāmatu recenziju slejās, kas jau pats par sevi ir liels sasniegums un garantē tai pavisam cita līmeņa redzamību nekā pašu izdotajām publikācijām (kā, piemēram, Rūtiņas U. dienas grāmatas tulkojumam angļu valodā). A. Nesaule nāk no, tā sauktās, zudušās paaudzes, respektīvi no tiem latviešu izcelsmes jauniešiem kas, Amerikā iebraukuši, nozuda no latviešu sabiedrības un vietējā sabiedrībā asimilējās tik tālu, ka angļiski vispār raksta tamdēļ, ka latviešu valodā vairs nespētu to darīt. Trimdas latviešu literārajā devumā šī grāmata iezīmē jaunu etapu ar to, ka tā pārstāv tās paaudzes pārdzīvojumus, kas Latviju bēgļu gaitās atstāja kā mazi bērni. Rietumu latviešu trimdas galveno noskaņojumu kā nekā veidoja tie, kas Latviju bija atstājuši kā pieaugušie, un šai pasaules redzējumā nākamās paaudzes pārdzīvojumam bieži it kā pat nebija savas istenas vietas. Trimdas vecākā paaudze (tipiski) uzsvēra tikai savus pārdzīvojumus, savas ciešanas un savus zaudējumus, it kā jaunā paaudze nekādas grūtības vai traumas nekad nebūtu pārdzīvojusi. Taisni otrādi - vecākā paaudze mēdza chroniski gausties par to, cik viņu bērni maz spējot viņu ciešanas izprast un novērtēt, jo šiem bērniem taču bijusi tik viegla un bezbēdīga dzīve! Latviešu sabiedrībā valdīja pilnīga neziņa un neizpratne par psiholoģijā jau sen zināmo faktu, ka tieši agrinākos mūža gados traumas dvēseli skaņ visdziļāk un atstāj viskaitīgākās sekas. A. Nesaules grāmata šai ziņā aizpilda robu, kas bija palicis tukšs visus tos gadu desmitus, kamēr viņas paaudze pieauga un pati pamazām novecoja. Īpatnēja sagādīšanās - neilgi pirms "A Woman ir Amber" latviešu valodā iznāca arī Ainas Zemdegas romāns "Maruta", kas gan citā žanrā, kā tīri literārs darbs, ļoti dzīvi un satricinoši attēlo mazliet vecākas - jau puspaaudzes - meitenes pārdzīvojumus, bēgot laivā uz Zviedriju un nesekmīgi mēģinot ieaugt turienes nepazīstamajā vidē.

Nemot vērā apstākli, ka grāmata tēmēta, galvenokārt, amerikāņu lasītājiem, latvietim lasītājam varētu rasties dabīga ziņkāre redzēt, kādi mēs kolektīvi, kā tauta, izskatāmies tai spoguļi, ko mums noliek priekšā šīs vienas dzīves gaitas atstāstījums. Vispirms - gluži virspusīgā plāksnē un no tīri savtīga viedokļa raugoties - daudzi latviešu lasītāji, iespējams, jutīsies atvieglināti, konstatējot, ka Nesaules ģimenes aizmugure ir sabiedriski nevainojama, līdz ar to latvieši vismaz viņas grāmatas lappusēs neizskatās kā no "Tumšākās Slobovijas" atkūlušies mežoni. Tas palīdz salauzt amerikāņu iemīļoto stereotipu par imigrantiem kā visas pasaules "saslaucām un salašpām", kas tikai Amerikā beidzot tikuši pie civilizācijas. Autore gleznaini apraksta idillisko pastorātu Latvijā, kur pavadījusi agrās bērnības gadus, savus izglītotos un kultūrālos vecākus un aistētiski pievilcīgo viņu dzīves veidu un sabiedrisko vidi. Bez tam, ģimene ir tīri buržuāziskas labklājības mantiniece jau vismaz no iepriekšējās paaudzes, kas redzams no tikpat gleznaini attēlotiem epizodiem par autores mātes bērnību ļoti turīgā latviešu ģimenē pirmsrevolūcijas Krievijā. Šeit, tāpat, ieskicēta ģimenes sāga ar cikliskiem uzplaukuma un labklājības posmiem, kas izcīnīti pašu spēju un pūļu rezultātā, bet kam atkārtoti sekojuši pilnīga zaudējuma un iznīcības posmi. Tā veidojas vēsturiska freska trīs paaudzēs, kas pārlicinoši izceļ tos milzīgos un atkārtotos zaudējumus, ko latvieši šī gadsimta vētrās pārdzīvojuši.

Var manīt, ka autore centusies pēc savām labākām spējām situēt savas personīgās dzīves notikumus uz visas latviešu tautas fona, kā arī būt patiesa un taisnīga savas atmiņas robežās. Vai viņai ir izdevies latviešu kolektīvo portretu uzgleznot tādu, ka mēs visi tajā spētu sevi atpazīt? Man šķiet, ka katram no svarīgākajiem elementiem viņas stāstījumā būtu iespējams atrast lieciniekus, kas varētu apstiprināt - jā, tieši tā tas bija, un tieši to pašu, vai vismaz kaut ko ļoti līdzīgu, arī es pats vai pati esmu piedzīvojusi. Par viņas stāstījuma patiesīgumu jau liecina kaut vai tas vien, ka vismaz šai lasītājam vairākām vietām grāmatā bija grūti tikt pāri. Bija tik smagi, ka lasīšana bija vairākkārt jāpārtrauc un kādu laiku jānogaida, pirms turpināt tālāk, jo tur ap-

rakstītais pārāk spēcīgi un tieši atsauc atmiņā tādus notikumus, atgadījumus, kas pat pēc 50 gadiem var būt vēl dziļi sāpīgi.

Latviešu starpā tā ir kļuvusi par nebeidzami atkārtotu litaniju: "Kaut kāds spētu pasaulei izstāstīt un izskaidrot, kas mēs par tautu, par ko stāvam, ko esam pārdzīvojuši! Mums vajaga vairāk stāstīt un vairāk skaidrot par sevi! Varbūt tad pasaule mūs labāk saprastu, varbūt tad pasaulē mēs varētu iegūt lielāku atbalstu saviem mērķiem un cerībām kā tauta..." Manuprāt, "A Woman in Amber" tikai lieku reizi pierāda šādas vēlēšanās bezcerību. Galvenais iespaids, ko atstāj šī grāmata - kā to apstiprina kaut vai dažādo slavenību iskomentāri uz grāmatas izmugures apvalka - ir un paliek par viena atsevišķa individa likteņstāstu. Tas nav gluži tas pats kā veselas tautas likteņteika, un būtu netaisnīgi to no personīgiem memuāriem prasīt. Lai cik liela arī nebūtu bijusi autore kā stāstītājas veiksmē, ir jāsaprot, ka amerikāņu sabiedrībai vienkārši trūkst jebkādu īstenu pieturas punktu, kas ļautu latviešu tautas vēsturiskajiem pārdzīvojumiem dziļāk iesēties viņu izpratnē. Amerikāņu - gluži kā visas angļiski runājošās pasaules - kolektīvajā apziņā Otrais pasaules karš un tā sekas veido ļoti specifisku un ļoti ierobežotu menīālu "modeli", kur svarīga loma ir zināmiem konceptuāliem stereotipiem, kā: sabiedrībā ieviestām kara laika pārmaiņām ("the war effort"), sabiedroto cīņām Rietumu frontē un sekojošai uzvarai un, protams, holokaustam, bet kur visas Austrumeiropas tautām ir tāds kā mentālais akluma "punkts"; būtu par daudz prasīts, lai viena atsevišķa grāmata šai vispārējā intelektuālā tukšumā atstātu kādu paliekamu iespaidu. Jāatzīst tomēr, ka grāmata nāk laimīga vēsturiska pagrieziena brīdī, kad pēc lielās "Jaunuma imperijas" sabrukšanas Austrumeiropa (resp., citas zemes tur, ne tikai Krievija) ir tomēr izkaņojusi kaut vai minimālu vietu uz caurmēra amerikāņu mentālās pasaules kartes. Varbūt, ka tomēr - šai izdevīgajā konjunktūrā - grāmatai izdodas izlauzties cauri vispārējās neziņas un vienaldzības mūrim.

"Sieviete dzintarā" ir kādas nelaimīgas sievietes dzīves stāsts; sievietes, kas tikai brieduma gados nonākusi pie pārdomām un izvērtējuma par savām "sāknēm". Tur atklājam, ka mazā bēgļu meitenīte, kas mums uzsmaida no grāmatas vāka, lēnām ieraujas sevī, jau Vācijas bēgļu nometnēs sāk ciest no izolācijas sajūtas, līdz Amerikas sākuma posmā, bez angļu valodas, kādu laiku nodzīvo gluži kā aiz stikla sienas. Tā posma sabiedrisko izolāciju tikai pastiprina vesels gads, kas viņai jāpavada mājās gultā ar tuberkulozi, diezgan skandalozas ārstēšanās apstākļos. Ap šo laiku viņa iesēžas tādas pārliecības un nostājas, kas vēlāk izrādās kaitīgas. Kad kāda sirsniņa klases biedrene, amerikāniete, piedāvā viņai savu draudzību, viņa no tās izvairās aiz kauna par savas ģimenes apstākļiem. Saceļoties pret savas mātes katēgorisko aizliegumu viņa pavisam jauniņa apprec pirmo vīrieti, kas viņa iemīlējis, kaut šķiet, ka pati to isti nemīl. Tas rada nepārvaramu atsvešinājumu no mātes, un laulība pie tam izvērsas nelaimīga - gluži, kā māte to bija paredzējusi. Ievērojamo daļu sava mūža autore pavada depresīvā garastāvoklī, kaut profesionālā plāksnē viņas dzīve bijusi apmierinoša un ļoti sekmīga. Tikai pēc 22 gadiem laulībā viņa saņem dūšu beidzot aiziet no raksturā nepiemērotā vīra un uzsāk savas jūtu dzīves pamatīgu pārkārtošanu. Grāmata iesākas ar visai laikmetīgi tvertu un amerikāņu gaumei īpaši piemērotu ainu, kur nu jau krietni padzīvojošo autori atrodam gultā ar savu tagadējo partneri - atkal amerikāni, bet šoreiz tādu, kam interesē dzirdēt visu par viņas dzīvi, ieskaitot bērnību un piederību latviešu tautai. Tie ir temati, par kuriem pirmais vīrs nekad nekā nebija gribējis dzirdēt. Sava jaunā partnera intereses un mīlestības mudināta, autore tad nu nolemj turpināt to sevis atcerēšanās un savas dzīves atstāstīšanas ceļu, ko tā jau agrāk bija aizsākusi iecītīgas psihoterapeutes vadībā.

Grāmatas galvenā teze, šķiet apmēram, tāda, ka autore lielu daļu sava mūža nevajadzīgi cietusi, jo nodzīvojuši to dvēseles ievainojumu važās, kas iegūtas bērnībā un agrā jaunībā no kara, pēckara un imigrācijas pārdzīvojumos uzkrātām traumām. Šis dvēseles rētas bijušas tik dziļas, ka iespaidojušas autorei visu turpmāko dzīvi. Atvēseļošanās process liek viņai atgriezties pie sāpīgiem pagātnes notikumiem, kas, šķiet, nekad nav tikuši pienācīgi pārrunāti vai pārstrādāti. Taisni otrādi - viņa ļoti uzticīgi sekojusi tādām kā nerakstītam klusēšanas likumam, kas viņu nospīdējis stiprāk par jebkuru ar "Cosa nostra" draudiem uzlikto nolikumu. Klusēšanas pamatā, savukārt, bijusi dziļi iesakņoj-

sies kauna, vainas un mazvērtības sajūta. Tas ir kliniskā psiholoģijā pazīstams process, kur upuris jūtas savu pārdzīvojumu apzīmogots un ar laiku sāk ticēt, ka savu "sodu" droši vien kaut kādā veidā pelnījis. Upuris nonāk savu sāpju un pazemojumu gūstā, ieslodzīts un pārakmeņots kā kukainis dzintarā. Agates Nesaules autobiogrāfiskais vēstījums tad nu iezīmējas kā psihoterapijā uzsāktā sevis atklāšanas un savas pagātnes atstāstīšanas procesa pēdējā un augstākā pakāpe. Tas, kas visu mūžu nav bijis vārdos izsakāms vai pārrunājams pat tuvākajā ģimenes lokā, tagad nu top publiski celts priekšā visai pasaulei.

Uz mūža paša sākuma idilliskā fona it sevišķi tumšās krāsās izceļas bēgļu gaitu apraksti, ko varētu uzskatīt par grāmatas centrālo un svarīgāko daļu. Grafiski aprakstīta kāda atbaidīga vācu transitnometne naciņu varas pēdējo mēnešu laikā - veidota vairāk pēc koncentrācijas nometnes, no bēgļu nometnes modeļa. Tādās nokļuva, galvenokārt, tie latviešu bēgļi, kas izbrauca no Latvijas ar pēdējiem kuģiem. Tad - pirmos mēnešos pēc vācu kapitulācijas autore ģimene nonāk Austrumvācijas krievu zonā. Te aprakstītie notikumi pieder pie smagākajiem, ko kādi no Rietumu bēgļiem dabūjuši pārdzīvot, kaut ir, protams, mūsu starpā vēl tādi ļaudis, kam tā posma pārdzīvojumi bijuši vēl briesmīgāki.

Lai savai terapeiutei izskaidrotu visu mūžu nēsāto apslēptā kauna sajūtu, autore apgalvo, ka kauns nākot no badināšanās krievu okupācijas laikā (Austrumvācijā). Viņai no tā palikusi pārliecība, ka viņa nevar būt neko vērtā, ja jau viņa nav vērtā diezgan, lai tiktu paēdināta. Šis izskaidrojums noteikti ir tikai daļa patiesības. Psiholoģiski daudz svarīgāka, šķiet, bijusi uzticības krīze, ko mazā meitenīte pārdzīvojuši attiecībā uz saviem vecākiem. Kaut izbraukuši no Latvijas lielā pulkā kā vesela radu lielģimene, Nesaules tēvs un tēvoči gan vācu, gan krievu brutālās varas un patvaļas priekšā paši kļūst nevarīgi kā bērni un līdz ar to nav vairs spējīgi savas ģimenes pasargāt no briesmām. Bet liekas, ka vairāk par visu mazajai Agatei rodas nepārvarama uzticības krīze pret savu māti. Pēc kapitulācijas bruņoti krievu karavīri spiež iekāņoto sievietes un bērniem iet gaŗām kādam uz lauka pamestam meitenes likim, kad šo meitenīti tās māte pati savām rokām nožņaugusi, gribēdama viņai aiztaupīt izvarošanu; krievi māti tad nošāvuši, un abu liķi nu guļ neaprakti dubļos un lietū. Mazā Agate to savā zemapziņā iededzina šādi - briesmu brīžos mātes savas meitas nepasargā, bet nogalina. Šo iespaidu vēl nelaimīgi pastiprina incidents, kad, domādama, ka viņas stāv rindā uz nošaušanu, Agates māte savas abas meitas grib vilkt uz rindas sākumu, lai viņām mazāk ilgi būtu jācieš, redzot, kā citi tiek nogalināti. Bet Agate klieudz un izmisīgi turas pretī, jo vairāk par visu viņa grib dzīvot. Varbūt, ka tieši šeit aizsākas plaīsa starp māti un meitu, kas, traģiskā kārtā, netiek pārvarēta - līdz pat mātes nāvei.

Pretstatā šī posma drāmatisķajiem, pat melodramatisķajiem, epizodiem, sekojošā Vācijas nometņu posma apraksti divainā kārtā iznākuši mazliet par daudz šabloniski un vispārināti, tiem pietrūkst citos dzīves posmos attēloto notikumu tiešuma, asuma un īsta pārdzīvojuma sajūtas. Ģimene tai laikā ļoti daudz dabūjusi pārvākties no vienas nometnes uz citu, kas, protams, ļoti traucē meitenei nodibināt tuvākas draudzības savu vienaudžu vidē. Beidzot, pēc nopietnām domstarpībām starp tēvu, kas grib braukt uz Venecuēlu, un māti, ģimene nonāk ASV, kur uzsākas ļoti grūts pielāgošanās process jaunajai un svešajai pasaulei, kas gaŗus sākuma gadus norit ļoti lielā nabadzībā un materiālās grūtībās.

Kādas amerikāņu recenzentes komentārs uz grāmatas vāka "Sieviete dzintarā" izceļ kā stāstu par attiecībām starp māti un meitu, kas kļuvis jau par atsevišķu žanru amerikāņu, t. s., feminisma literatūrā. Autore, tik tiešām, grāmatas sākumā apraksta ne tikai pati savu agro bērnību Latvijā, bet arī savas mātes agro bērnību viņas iemīļotajā dzimtenē - Sibīrijā, kas viņai visu mūžu palikusi atmiņā kā Māte Krievija. Ar to varbūt izskaidrojams, ka autore savu vienīgo dēlu nosaukusi nepārprotami un raksturīgi krieviskā vārdā par Borisu, kaut viņas pašas bērnības smagākie pārdzīvojumi saistās ar bēgšanu no krieviem un ar Sarkanarmijas kareivju necilvēcīgo brutalitāti Vācijas austrumu zonā. Abām - mātei un meitai - pretrunīgie priekšstati par krieviem un krievisko, droši vien, radīja spēcīgus iekšējus konfliktus. Te pat varētu vaicāt, vai tikai autore vēlākā izvairīšanās no trimdas lat-

viņu sabiedrības nav vismaz daļēji saistīta ar tur valdošo izteikti pretkrievisko nostāju.

Katrā ziņā, par autores māti veidojas ļoti dzīvs un iespaidīgs viņas portrets. Bērībā pārtikusī un lutinātā meitene visu zaudē 1917. gada revolūcijas laikā un aiziet uz Latviju kā svešu zemi, kur viņas vecāki dzīvi atsāk pilnīgi no gala. No autores pirmajām atmiņām viņas māti atklājam kā šar mantu un mazliet narcisistisku jaunu sievieti, kas bēgļu gaitu iesākumā turas ļoti varonīgi, taču vēlāk arvien vairāk ieslīgst grūtsirdībā. Pirmajos Amerikas gados, pārnākusi no fiziski smagā un mocošā darba, viņa tūlīt ieslēdzas savā istabiņā un izliekas, ka lasa. Mātes mēmums, aukstums un distance, kas nāk no viņas pašas ievainotā narcisisma un depresijas, tad neļauj viņai ar abām meitām pārrunāt un pārspriest ikdienas notikumus un atvieglot visu to, kas tām guļ uz sirds. Mātes grēki - vai, pareizāk, ciešanas - tā nu paliek nodoti tālāk otrā un pat trešajā augumā, jo autore, savukārt, nožēlo, ka bijusi par daudz tāla un auksta arī ar savu dēlu, pati savā nelaimīgumā iegrimusi. Ģimenes tēvs Amerikas sākuma gados visātrāk pielāgojas apstākļiem, jo no paša sākuma uzņemas pienākumus savā profesijā kā mācītājs latviešu draudzē. Taču līdz ar to viņš ir savā darbā tik aizņemts, ka kļūst kā tie saimnieki, par kuriem Latvijā mēdza teikt, ka tie vienmēr esot talkās pie citiem, kamēr pašiem mājās skursteņi brūkot uz galvas. Tēvs draudzi kopj labāk par savu ģimeni. Daudz grūtāk saprast jau ir autores attiecības ar savu vecāko māsu, ar kuru abas bērībā gājušas rokrokā cauri visām šausmām un briesmām. Amerikā māsa apprec latviešu puisi, bet autore amerikāni, un abu ceļi tad atsvešinās. Bet kā izskaidrot, ka vismaz divdesmit gadus, līdz pat svaiņa nāvei, autorei nav bijis ne jausmas par to, ka māsa dzīvo visdrūmākā nabadzībā, ka svainis nekad nav atradis sev piemērotu darbu un ka viņš ir nedziedināms alkoholiķis? Kā divas māsas varēja tik maz zināt viena par otru? Tāpat šķiet mazliet savādi, ka autore nav spējusi gūt vairāk garīga atbalsta no savas plašākās lielģimenes locekļiem, kas visi emigrēja uz ASV.

A. Nesaules stāsts par savas dzīves pārdzīvojumiem mums atgādina par vajadzību steidzīgi veikt kādus zinātniskus pētījumus par tiem Rietumu latviešiem, kam trimda sākās ar agrās bērības un jaunības gadiem. Cik liels procents no viņiem uzskatītu, ka ir bijuši ilgstoši nelaimīgi vismaz kādā no savas dzīves sfairām dēļ bērībā pārdzīvotā nepārstrādātām sekām? Cik liels procents teiktu, ka uzskata sevi par tikpat "normāliem" kā kuru katru miera laika bērnu? Un beidzot - cik daudzi pat apgalvotu, ka kara un pēckara laikā piedzīvotais ir viņus darijis psiholoģiski stiprākus un garīgi bagātākus? Vispārēji zinātniski pētījumi nu jau vairākus gadus blakus vārigā un ievainojamā bērna tēlam ir atklājuši arī izturīgo un siksto bērnu, kas spēj tikt pāri neiedomājamiem šķēršļiem, trūkumiem un pāri darijumiem savā dzīvē. Kas noteic katra atsevišķa individa pielāgošanās spēju vai nespēju, pagaidām tikai daļēji vēl zināms. Katrā ziņā - ne ārējie notikumi un dzīves apstākļi paši par sevi, bet gan pārdzīvojumi mijiedarbībā ar individa ģenētisko mantojumu un ģimenes un sabiedriskās vides iespajdiem ir tie, kas nosaka gala iznākumus. Šeit gribētos lūgt "MLB Ziņotāja" lasītājus, kas pieder pie grāmatā "Sieviete dzintarā" paaudzes, atrakstīt šīs recenzijas autorei par savām reakcijām uz šiem jautājumiem (adrese: 444 Grenfell Avenue, Ville Mont-Royal, Quebec, Canada H3R 1G5). Kas zina, varbūt te sanāktu pietiekami izziņu, lai būtu iespējams izstrādāt plānu sen nokavētam sistemātiskam pētījumam par šiem svarīgajiem jautājumiem?

Nemot vērā autores ierobežoto pieredzi Ziemeļamerikas latviešu sabiedrībā, nav pārsteidzoši, ja šī sabiedrība kā tāda viņas grāmatā vismazāk izgaismota. Meklējama saknes sevis pašas ciešanām kara un trimdas pārdzīvojumu traumās, autore, šķiet, stipri selektīvā skatījumā uztvērusi latviešu imigrantus kā grupu, tur meklējama - un arī atrodot - smagus traucējumus. Šai ziņā man šķiet, ka viņa trimdas latviešus rādījusi mazliet greizā spoguļi, kaut, kā jau teikts, te būtu nepieciešami sistematiski pētījumi - un ne tikai par neveiksminiekiem, bet arī par tiem, ko autore dēvē par "Overachievers", respektīvi, par tiem, kas ir vai nu "superletīņi", vai "superamerikāņi", vai pat abi divi reizē. Tā kā viņa pati bija aizgājusi no latviešu sabiedrības, A. Nesaulei garām ir pagājusi liela daļa no visa tā piemēroties spējīgā un pat bagātinātājā, ko tie paši pārdzīvojumi varējuši atstāt tiem, kas spēja tos pieņemt kā savus, no tiem nekaunējās un ta-

jos brīvi dalījās ar saviem likteņa biedriem. Latviskais mantojums autorei ir bijis, galvenokārt, saistīts ar bēdām un nelaimēm. Tas bijis kā kauna traips, ko pēc iespējas vajadzējis dziļāk noslēpt, kā pagātnes nasta, ko pēc iespējas vajadzētu labāk mēģināt aizmirst. Mēģinādama izmukt pati no savas pagātnes ēnas, autore traģiskā kārtā bija kļuvusi par tās gūstekni. Tagad nu viņa uzņemusies izkvēpināt no savas dvēseles visus pagātnes rēģus un lietuvēnus, izceļot tos dienas gaismā un ļaujot, lai, saules apspīdēti, tie beidzot sabirtu pišļos un putekļos. Šāds solis prasa lielu uzdriktēšanos un lielu drosmi - un par to varam viņai būt pateicīgi. Atliek tikai cerēt, ka viņas lielais darbs, veicot šo kartarsī, būs nācis par labu ne tikai viņai vienai pašai, bet arī daudziem lasītājiem - vai tie būtu latvieši, vai jebkuras citas tautas locekļi. □

Dr. Vaira Viķe-Freiberga

Šī recenzija bija iespiesta laikraksta "Laiks" 1996. gada 23. marta numurā. Publicējam to ar autores piekrišanu. -Red.

LATVIJA EIROPAS SAVIENĪBĀ

Dr. Eduarda Bruno Dekšņa jaunā grāmata

Īstenībā Dr. E. Br. Dekšņa iznākšanas stādijā esošās grāmatas virsraksts ir "Eiropas Savienība: mīti un īstenība", un paši pirmie eksemplāri tikko parādījušies atklātībā, bet interesenti to varēs iegādāties, sākot ar šā gada oktobri par \$ 9.00 gabalā, sazinoties ar autora tēvu, montrealiešiem labi pazīstamo sabiedrisko darbinieku, skolotāju inž. Kazimiru Deksnī pa tālruni - 514-481-9923. Vēlāk šī grāmata būs pērkama arī DV grāmatnīcās.

Vispirms par šīs jaunās, laikmetīgās politiskā nozīmē un aktīvo jautājumu starptautiskā laukā, grāmatas pašu autoru - Eduardu Bruno Deksnī.

Autors dzimis 1947. gada 15. oktobrī bēgļu nometnē, Vācijā, un gadus 3 vēlāk ar ģimeni ieceļo Montrealā, kur arī apmetas uz dzīvi. Vidusskolu beidz kā septītais 1964. gadā, bet jau 1969. gadā ar uzslavu beidz Mekgila Universitāti, iegūstot bakalaura grādu inženierzinātnēs un ar Princetonas Universitātes stipendiju (ASV) iegūst maģistra grādu 1971. g., bet filozofijas doktora grādu - Esekssas Universitātē Anglijā pielietojamā matemātikā 1979. gadā (pH. D. in Mathematical Studies). E. B. Deksnis ir arī absolvējis Montrealas latviešu ģimnāziju.

Kopš 1975. g. strādājis atomenerģijas un kodolsintēzes laukā "Canatom" sabiedrībā, bet kopš 1983. g. - Eiropas atomenerģijas kopienas (Euratom) pētniecības institūtā Oksfordā, Anglijā, par Kanadas nacionālās kodolsistēmas pārvaldes vadītāju. No 1991. g. strādā Euratom sabiedrībā par štata darbinieku. E. Deksnis ir daudzu zinātnisku publikāciju autors, sistematiski apciemo Latviju un sadarbojas ar Latvijas zinātniekiem.

Ap 200 lappušu biezā grāmata ir cietos vākos, mākslinieka Gata Vanaga apdarījumā, ko rediģējis Ivars Tirans un izdevis Latvijas Republikas Aisardzības ministrijas valsts uzņēmuma apgādā "Junda", un tajā ir 8 nodaļas. Ievadu šai grāmatai rakstījis LR ārlietu ministrs Dr. Valdis Birkavš ar virsrakstu "Eiropas Savienība un Latvija", bet priekšvārdu, ar šis, savā ziņā neparastās (ar dziļi izsmēlēju tiesisku un politiski saistītu jautājumu) grāmatas izvērtējumu devis Tālavš Jundzis, tiesību doktors un Latvijas Zinātņu Akadēmijas Baltijas stratēģisko pētījumu centra direktors. Autors Dr. E. B. Deksnis grāmatā "Eiropas Savienība: mīti un īstenība" iztirzā visus aktuālos jautājumus, kas saistās ar valstu apvienošanās pirmsākumiem līdz šīs dienas sasniegumiem ļoti pamatīgi un dziļi, neizlaižot neviena notikuma, kas saistās ar Eiropas jaunūzbuvi, panākumiem, iespējām un apņemšanos.

Izcila vēriba piegriezta tehniskai pusei, datiem, tabulām un dažādo notikumu gadu secībai, savāktai informācijai, izteiktu skaitļos, kas šai grāmatai piedod arī vēsturisku nozīmi, runājot par Eiropas atdzimšanu pēc II pasaules kara. Grāmata nav domāta caurmēra ikdienas parastajam lasītājam, kas tikai no tālienes seko pasaules notikumiem un jaunākām ziņām, nedz arī tas ir minējums vai fantāzija par Eiropas rītdienu, bet faktiski notikumu, lēmumu, balstītu uz eiropiešu saimnieciskās dzīves nepieciešamībām un kopējās ekonomijas diktācijām. Grāmata norādītas dažādo valstu nostājas un izteikti ieskatī Eiropas kopienas veidošanā, arī domstarpības, kādas valda to starpā, bet

MLB Ziņotājs, 1996. gada septembris

tam visam pāri jau saredzams ceļš, kas, gan pēc vairāku gadu šķēpu laušanas, beidzot vadīs pretim vienotai Eiropai ar kopēju naudu - vienotas naudas sistēmu - ekiju.

Latvijas ārlietu ministrs Dr. V. Birkavs 25. jūnija laikrakstā "Diena" par Eiropas Savienību raksta: "Eiropas Savienība šodien ir izveidojusies par vienu no ietekmīgākajiem pasaules politiskiem un ekonomiskiem spēkiem. Aizvien vairāk Eiropas valstis izsaka vēlmi iestāties Savienībā, to skaitā arī Latvija, kas jau neilgi pēc savas valstiskās neatkarības atgūšanas kā vienu no savas ārpolitikas prioritātēm izvirza iestāšanos Eiropas Savienībā, atzīstot to par būtisku latviešu tautas izdzīvošanas un Latvijas valsts saglabāšanas iespēju." Attiecībā uz šo grāmatu viņš saka: "Šī grāmata nepretendē uz dziļu un analītisku pētījuma statusu, taču noteikti var noderēt katram kā izziņas avots par to, kas tad būtībā ir Eiropas Savienība. Nenoliedzami, grāmatas iznākšana ir solis sabiedrības sabiedrības savlaicīgā sagatavošanā svarīgam balsojumam par Latvijas dalību Eiropas Savienībā. Pēc manas dziļākās pārliecības, Latvijas politiķiem, kuŗi saprot, ka Latvijas iestāšanās Eiropas Savienībā ir vienīgā iespēja Latvijai sevi uz mūžiem noenkurēt attīstīto Eiropas valstu labklājības, pārtības un drošības ostā, jāizdara viss, lai arī mūsu valsts pilsoņi to saprastu un izdarītu pareizo izvēli referendumā."

Priekšsvārdā Dr. T. Jundzis raksta: "Pagaidām latviešu valodā iznākušas tikai dažas nelielas brošūriņas, kuŗās to autori lasītāju vispārīgā veidā iepazīstina ar Eiropas Savienību. Diemžēl, pieredzes trūkuma dēļ dažās no tām ielavijušās kļūdas un neprecizitātes, kas ar to saistās. Šajā darbā lasītājs atradis ne tikai visai plašu oficiāla rakstura informāciju, bet uzzinās arī daudzas ES aizkulisēs, lietas, par kuŗām Latvijā līdz šim nekas nav rakstīts. Tas kļuvis iespējams, jo pats autors, būdams latvietis, jau kopš 1983. gada bijis cieši saistīts ar ES institūcijām, lai arī tieši nav darbojies politiskā jomā."

Ja pirmajā daļā Dr. E. Deksnis apskata Eiropas valstu apvienošanās pirmsākumus, otrā jau iet runa par Eiropas izveidošanos - ekonomiju, Eiropas vienoto tirgu un Eiropas Savienības līgumu. Trešajā daļā apskatīta pati Eiropas Savienība - uzbūve, pilsonība, simbolika un starpvaldību konferences. Ceturtā autors apskata Eiropas kopienas uzbūvi, ministru padomi, Eiropas parlamentu, Eiropas komisiju, tiesu un tās iestādes un arī šīs savienības budžetu. Piektā daļā apskatītas aktuālās temas Eiropā, kā, piem., ES, Austrumeiropas un Viduseiropas valstis, pievienošanās ES un Eiropas Savienības dzīve, programmas, pilsoņu viedoklis un ES lauksaimniecības statuss. Sestajā daļā autors runā par Latvijas valsts statusa veidošanos virzienā uz ES un tautsaimniecības atjaunošanu un Latvijas attiecības ar ES. Septītā un pēdējā - astotā daļā viņš apskata Eiropu kā daudzkrāsainu valstu veidojumu, dažādiem sadarbības veidojumiem, Ziemeļvalstu kopieni un pieskaņas arī Eiropai, 20. gaisimtam aizejot, aktuālās problēmas, pārejas posmam laikā no 1996.-1999. gadam.

Grāmatas 12 lpp. autors veltījis angļu valodas lasītājiem isā savilkumā. Grāmata bagāta ar dažādiem norādījumiem, informācijas avotiem, piezīmēm un paskaidrojumiem. Tā pielīdzināma vēsturiski tehnisko grāmatu klāstam, darbiem, kādus autori parasti pasniedz vispasaules tehniskās konferencēs ar noteiktu un stingru kritiku. Grāmata uzrakstīta labā latviešu valodā ar precīzi veidotiem teikumiem un vārdu izvēles bagātību. Būtu vēl labāk, ja grāmatā nebūtu iepinušies daži pēdējā laikā Latvijā lietotie nelatviskie vārdi un to salikumi, bet tādu ir ļoti maz. Paldies jaunajam autoram par šo plašo, vērtīgo, pilnīgo un nepieciešamo grāmatu, kas dos iespēju mums, lasītājiem, tuvāk un sīkāk iepazīties ar iespējamībām, kādas pastāv šodien mūsu tautai un valstij, Latvijai ceļā uz rītdienu, kuŗa izvēle un virziens, varbūt, nav tik daudz mūsu, kā mūsu valdības rokās.

Dr. E. B. Dekšņa grāmata "Eiropas Savienība: mīti un patiešība" ieteicama ne tikai politisko, sociālo un ekonomisko zinātņu studentiem, bet arī pārējiem, ieskaitot pat vidusskolniekus un visus tos, kas meklē atbildes nākotnē svarīgajam jautājumam - Latvija Eiropas Savienībā - būt vai nebūt - ko ar to iegūsim un ko bez tās zaudēsim.

Vēsture ir jau pierādījusi mūsu tautai, ka viena, kaut kopā ar lietuviešiem un igauņiem, tā nevar pastāvēt. Par lielu tu esi, lai tevi aplātu ar balto villaini, bet par mazu tu esi, lai tevi palaistu vienu plašajā pasaulē. □

Skrastiņu Indulis

Mārtiņš Štauers

ARDIEVAS

Osānu Kārlim mūžībā aizejot

Kad atvedu sveicienus no Sēlijas tavas,
Tu teici: "Osānu Kārļa vairs nav!"
Smaidīji un spiedi man roku.
"Ir jāmirst, tāds liktenis man."
- "Nu, ko gan. Dzīvoši vēl," es bīldu,
Bet zināju - taisnība tomēr vien būs,
Jo acis Tev bija tāda kā skaidrība,
Kā lēmums, ka citādi nevarēs.
Pār vaigiem Tev dzidras asaras bira,
Kuŗās atmirdzēja Olimpa spēļu krāsas
No televīzijas skatloga telpā,
Kad stāstīju Latvijas vēsti.
Un mani radās svēta vēlme, -
Kaut varētu noskalot tu
Dzīves putekļus brūnganā Sēlijas strautā!
Tas atņemtu sāpes un dotu Tev spēku,
Kas liktu Tev atkal spalvu cilāt un rakstīt.
"Braukšu atkal", bet neatbraucu laikā.
Bija par vēlu, nu ardievas saku:
"Tu sev pieminēki cēli, kalpodams tautai,
Rītinot valodas un domu kamolu krāšņu.
To atzimēt, pierakstīt vēlos. -
Tev sekodams, rakstu šīs rindas,
Lai tās Tevi pavada gaismotā aizmūža ceļā!"
Montrealā, 1996. gada 4. augustā

Mārtiņš Štauers

GLEZNA VIRS GRĪNLANDES

Vējš skaudrs rotaļājies un izrakstījis
Grinlandes ledaino kalnu galotnes sniegā,
Kuŗā tēlojos Latvijas māmuļas austu sagšu
Ar brinumainiem, agrāk neredzētiem rakstiem.
Tur skatu it kā ezišu adatainās muguras -
Tas mākslas darbs cilvēka neaizkārtis, tirs,
Vienkrāsaini balts, saules apspidēts.
Ja kāds tādu gleznu uz audekla mālētu,
Citi teiktu - nav iespējams. Tomēr, varbūt,
Krāsu burve Alise Kalniņa, Montrealā,
Tajā kaut kur stūri ieliktu baltu,
Tikko jaušamu cilvēka tēlu,
Kas šajā baltajā audeklā meklētu
Savas baltās dzīves gaišās un krāsainās puses.
Tā kopā ar saules baltajiem stariem
Veidotu to par dvēselisku pasauli,
Kuŗā sirds veldzētos neizmērojamā priekā.
Virs Grinlandes, 1996. gada 21. jūlijā.

Mārtiņš Štauers

TAVS MŪŽS

Ciravas sētā bērzs ar ievu
Sasējies kā diviņū pāris.
Tādi mēs bijām dzīvē savā,
Viens pie otra, viens otrā,
Kā savīta līnu vai kaņepju virve -
Dzīves turētāja.
Tādi mēs esam vēl šodien.
Kurp eju, es sekoju Tavās pēdās.
Savādi - nav jāraud vairs,
Dažkārt sirdī ierodas pat prieks,
Jo ceļš ir skaidrs -
Tu man to rādi
Ar savu raženo mūžu,
Kas ierakstīts sirdī
Lidmašīnā virs Norvēģijas, 1996. g. 21. jūlijā

lā un tendenciozā analīze neapmierina, piem., sakarā ar notikumiem bijušajā padomijā - lūdzu: *Radio Free Europe/Radio Liberty* (Prāgā) regulāri tīklos izliek trāpīgus vērtējumus. Pazīstam 'tradicionālo' *Toronto Kredītsabiedrību* un tās pakalpojumus - bet tai tagad ir sava (*World Wide Web - WWW*) 'lapa'! Tāpat: *AABS* (The Association for the Advancement of Baltic Studies), *Latvijas Universitātei*, u. c.. Daudzām 'tīkla vietām' (web sites), vai pietātnēm ir savienojumi ar citām - var 'rakpāties' turpu un atpakaļ ar podziņas spiedienu. Var pieteikties un regulāri saņemt izvēlētu pētniecības, vai 'interesu' grupu ziņojumus (listservers), tām nodot savus vērtējumus - tā izveidojot 'elektroniskus dialogus'. Uznāk vēlme vienkārši pasūdzēties, pačalot, meklēt, vai izmainīt informāciju? Pakritizēt? Nav jāiztiek ar ignu 'vēstuli redakcijai' - var pieslēgties 'Sveiks' pārrunu grupai, *America Online 'Latvian Chat'* ('[p]āpu istabai'), utt. Sūdzības par valsts pasta nekārtībām, tūlību? Sameklējiet kontaktus, sūtiet e-pastu! Un tā tālāk.

Atraisitos infoplūdus nevar sasmelt un aizorēt atpakaļ aiz droša pārdomu dambja, kaut kur citur tālu prom - kamēr vēl 'gatavojamies'. Dambis sen izskalots, plūdi jau klāt. Ar tiem apsvēdīgi jātiec galā. Uz nenoteiktu laiku atfikt izvēle nav iespējama. Attīstības lietpratēji saka - uzplūdi ceļ visas laivas. 'Nelikties zinīs, turpināt tāpat' nozīmē - palikšanu ostā, atkāpšanos no jauniem, efektīgiem gājieniem, spēcīgākas izlūkošanas. No jaunās, vēl topošās un veidojamās pasaules apzināšanas. Vai to pēc savas patikas lai veido citi?

Tas nenozīmē, ka infoplūdus tūlīt jāmetas ar pilnu krūti, bez pārdomām un kritiska tvēriena. Ka priekšā nav sēkļa, ka ceļiniekus negaida izmantotāji. Nav visiem vienādi ātri 'jakuģo', nav arī jakuģo vienādi tālu. Katram būs sava vajadzība, savs stils un personīga pieeja. Tāpēc pāris vispārēji atzinumi, ceļa zīmes:

1) Elementārais skaidrs: lai 'tīklu tīklos', nepieciešams *dators* (ar tipiskām programmām, kuņas minēsim), tam pievienojama *modema*, *telefona līnija* un konts pie vietējā 'isp' (information services provider), teiksim - *tīklu vārtsarga*!

Cable TV un satelītfirmas sola eventueli ātrākus un 'platakus' pievienojumus tīkliem (it īpaši veikalai skaņu un video piespēlei), bet patlaban parastā metode ir 'pots' (plain old telephone system) *līnija*. Var (ar īpašu/automatisku pārslēdzi) izmantot jau mājās ievilkto, t. s., 'balss' līniju. Ideāli: derētu atsevišķa (jauna) tikai datu (un, iespējams, faksa) satiksmei, lai nerastos konflikti un traucējumi. Jo nopietnāka datu satiksme, jo nepieciešamāka būs otrā līnija.

Modema (modulator-demodulator) ir datora-telefona līnijas starpniece. Tā translē, vai 'tulkos' datorā ražoto signālu formātā, kas pots līnijai pieņemams un otrādi: pa līniju ienākušo formātā, kuņu dators 'saprot' un var izlikt ekrānā/skaņrupos (kā tekstu, uzņēmumu, mūziku un/vai video gabalu). Laba, uzticama modema ir savienojumu sirds un dvēsele. Ātrums: vismaz 14.4 kbs, ideāli - 28.8 kbs. Ļoti izdevīga ir *faksmodema* - tā nevien izkārto datu satiksmei, bet arī faksus - tad tos izdrukā kā visus citus datorā 'radītus' dokumentus. Nav vajadzīga atsevišķa faksa ierīce! Gan jāievēro, ka faksmodemas uzstādīšana parasti nozīmē otro telefona līniju un datora iekārtas neizslēgšanu (citādi nav kas modamai dos 'rikojumus' nakts vidū faksus automātiski pieņemti).

Ir divējādi *isp piedāvātāji*. Pastāv, t. s., 'full service', vai komerciālie pasākumi, piem., *America Online* un *CompuServe*, un tādi, kas tikai izkārto savienojumus, bet visu pārējo atstāj lietotāja ziņā (par atšķirībām tūlīt). I pie viena, i otra jāpiesaka abonements. Tas, savukārt, abonentam piešķir īpašu e-pasta adresi, t. s., 'pastkastīti', gluži līdzīgi ierēti tuvākā valsts pasta nodalījumā. E-pasta ceļojums: sūtītājs no sava datora ziņu izmet ('sūta'); to pārņem vietējais isp, sameklē adresētā isp; pirmais ziņu tad nodod otram; galā to ievieto attiecīgā e-pastkastītē; kad 'īpašnieks' to atver - tur viņa ir. E-pasts nav tiešs (t. s., 'dzīvs') savienojums, kā telefons, bet piegādes sistēma. E-pastkastīti regulāri jāiztukšo, tāpat kā parasto - to var ātri piebāzt pilnu!

Mazliet par e-pasta adresēm. Tām ir 3 galvenās daļas: lietotāja uzdots 'vārds' (handle); organizācijas vai tīkla nosaukums (kur atrodama pastkastīte); precīzāks lokāles raksturojums (*type*); dažreiz (ja satiksme starptautiska) - valsts kods. Piemēram, *jurism@aol.com*. 'Jurism' ir mans izvēlētais 'vārds'. Kur atrodams? Pie '@', vai 'at' 'aol', kas ir *America Online*. 'Com' tālāk nozīmē: AOL ir komerciāla firma. Tāpat *wizard@apple.com*, utt. (Nav jāpiesaka 'savējais', tīkla segvārdu var brīvi izvēlēties - bieži parādas mistiska 'persona', piem., 'LatvianGal', 'BusyBody', utt.). Visumā tomēr: diezgan loģiski, intuitīvi. Citā vietā esmu *jurism@hookup.net*. 'Hookup' ir vietējs isp, resp., tīkls, vai 'net', kas piedāvā/izkārto savienojumus. Citas 'tipa' piekabe: 'edu' - izglītības iestāde, piem., *tautietis@umich.edu.us*, Mičiganas Universitātē, ASV ('us'); 'gov' - valdības iestāde, piem., *president@whitehouse.gov*; 'org' - īpaša (bieži: bezpeļņas) organizācija, piem. *olympic.org*. Tādā garā *AABS* birojam Latvijā ir adrese *aabs@lanet.lv*. 'Lanet' - viens no Latvijas tīkliem, 'lv' - Latvijas valsts kods. Vācijai 'de', Kanadai 'ca', utt. Vienkārši.

WWW 'lapu' adresu (*URL*: Universal Resource Locator) loģika darbojas līdzīgi, piem., *www.nashville.net*, lai gan runa par publiski pieejamu tīkla vietu, ne privātu pastkastīti. Par WWW pasauli citu reizi.

Galvenās 'komerciālo' un 'tiešo' isp piedāvājumu atšķirības?

Tieši ispi piešķir jau minēto e-pasta adresi un minimālas programmu daļas, lai varētu pieslēgties Internetam ar *vietēju* (ne tālsatiksmes) zvaniņumu. Tālāk jārikojas pašam. Piem., ja grib lietot e-pastu, vajadzīga īpaša e-pasta programma; ja grib 'pakuģot' WWW ūdeņos, tāpat; ja vēlams sarunāties ar 'ziņu grupām' (*newsgroups*), tāpat; ja domāts no attālām datu bāzēm ievākt (*download*) failus, tāpat. (Daudz labu programmu brīvi pieeja-

mos tīklos, resp., priekšā nestāv milzu naudas izdošana!) Tieši ispi paši parasti nepiedāvā pieejamus failu arhīvus. Tie pilda tikai fundamentālus 'vārtsarga' uzdevumus. Ar vārdu sakot, tāda savienojuma lietotājam pašam jāizveido sava vide - jāizvēlas un jāiemācās apieties ar attiecīgu 'rīku' komplektu. Tā strādāt sākumā iznāk mazliet grūtāk, bet reizē precīzāk un izvēlīgāk. Tiešāk.

Komerciāla firma ar vietēju savienojumu vienā rāvienā šķietami piedāvā 'visu'. Nav vajadzīgas atsevišķas programmas, pieslēgšanās vienādi 'paveģ vārtus' uz e-pastu, WWW, pārrunu grupām, failu arhīviem, ziņu agentūrām, utt. 'Draudzīgs starpnieks' to izkārto 'bez sāpēm'. Pie tam, pie AOL un *CompuServe* daudz firmu uztur tehniskās palīdzības forumus - liela priekšrocība, ja lietotājam paredzamas biežas sarunas programmu jautājumos. Izklaušas ideāli! Tomēr, komerciālo ispu mērķis ir 'paturēt abonētu savās rokās', piedāvāt tik daudz (pēdējā laikā stipri ar sludinājumiem piebārstītu), ka izplēn tieksme 'iet ārpusē' un meklēties citur. Tiem arī - kā visiem starpniekiem - uzmetas sarunu cenšanās lēkmes, kā piem., nesen ar *CompuServe* Vācijā.

Galvenokārt, tas ir peļņas jautājums. Komerciālie iekasē par 'savienojuma laiku', kā taksometrs. Ja tipisks mēneša abonements ir \$ 6-10 (t. s., 'iesēšanas maksa'), tas ieskaita varbūt 10 'brīvas' stundas (izmantotas, vai ne), bet pēc tam 'pulkstens iet' - ja rēķina 50 centus par katru ekstrā *minūti* (ding!), papildus laiks var iznākt dārgs. E-pastu kārtējot, 'papjāpjoj' un vienu otru interesantu failu pievācot mēnesi, var viegli 'uztaisīt' \$ 50-75 rēķinu (ledomājaties naudas apgrozību: AOL tuvojas 3 miljonu abonētu skaitam!). Tieši ispi piedāvā dažādus plānus - piem.: \$ 12 mēnesi - 15 savienojumu stundas. 'Smagiem' lietotājiem izdevīgi ir 'maksiplāni': tipiski, \$ 300 gadā, katru mēnesi ieskaitītas 50 savienojuma stundas. Arī te jāmaksā, ja 'iet pāri mēram'. Jāievēro, ka ispi neļauj mēnesi neizlietotās stundas 'likt bankā'. Katru mēnesi - sākas jauns aprēķins.

Tātad, kā ar visiem pakalpojumiem, *jāizvēlas piemērotākais*. Ja runa par minimālu e-pasta satiksmi un vieglu 'braukāšanu', komerciāla firma var būt izdevīgāka. Tāda tā noteikti būs iesācējam. Otrā galā, jo nopietnāka satiksme, jo 'kategoriskāka' - piem., regulāra piedalīšanās pārrunu grupās, stipra WWW 'kreisēšana', skaņu, uzņēmumu un video gabalu apgrozība - jo pievilcīgāks būs tieša ispa 'maksiplāns'. Var sākt ar vienu, pārīet uz otru. Tad tikai jāuzmanās, kuņa 'e-adrese' uzdota vēstuļpapiros un vizitkartīņās. Ka tikai nav jādrūka jauni komplekti!

Jāuzmana vēl pāris blakus lietas. Komerciāli pasākumi maina likmes, noteikumus un savas 'pievienošanas programmas' - abonētu piekrišanu neprasot. Lai gan pēdējā laikā stāvoklis uzlabojies, viņu savienojumi tālāk ar 'ār pasauli' nav tehniski veiklākie. No otras puses, var gadīties nestabils tiešais isps - pārāk mazs, vienmēr aizņemts, nepalīdzīgs, utt. (Der ievākt atsauksmes - katrā pilsētā var sameklēt atsevišķus lietotājus, izziņas datoru klubīņos, utt. Draugiem un paziņām var pasēdēt blakus, paskatīties, 'kā tās lietas iet').

Kāpēc līdz šim nav minēti, t. s., 'freenet' tīkli - pie pilsētām un skolām veidoti 'publiskai pieejami', bieži vien bez 'biļetes'? Ir paruna: iegūsi tik, par cik esi samaksājis. Vietējais Otavas (patiesībā, pie Carleton Universitātes uzstādītais) 'Capital City Freenet' gan pret minimālu ziedojumu piešķir e-pasta adresi, izstāda lokālinformāciju, veicina sarunas, piedāvā vienu otru vietēju failu, bet principā nepieļauj brīvu WWW kreisēšanu un failu satiksmi ar 'ārpusi'. Ja vajadzīgs tikai sporadisks e-pasta savienojums, ja pietiek pacietības ielaucīties vienmēr aizņemtas līnijās, lūdzu. Tāda 'pieslēgšanās' nav prieks un neder nopietnam darbam. Iespējams, ka 'piederze' var nosist dūšu un ka izpaliks elegantāki mēģinājumi.

Vispēdējais - kāpēc atstāts pie beigām, taču nav nenozīmīgs! - ir *dators*.

Jā, dators... tas neizbēgami *personīgais*. Es negribu te atkārtot visu sulīgo lītāņu, kuņu skandīna par/pret katru piedāvāto marku, to lai evaņģēlisti cilā un tiepēc patikas un pārliecības. Gribu gan atgādināt: *jo nopietnāka domāta tīklu satīme, jo spēcīgāks un sarežģītāks būs dators, jo kritiskāka būs tā viegla lietošana*. Te nav, kā saka, 'brīvas pusdienas'. Var gadīties nepatīkami pārsteigumi. Tas, kas derēja vienkāršai 'rakstīšanai un drukāšanai' nav automātiski derīgs tīkliem. Tāpēc pie salīdzinājumiem cenšanās jātur acu priekšā *vajadzīgās spējas*. Turklāt jāparedz, ka maiņu laikos tās būs jāuzlabo un jāpastiprina, ka vakar pirktās pēc 6 mēnešiem vairs nejaudās iecerēto veikt. Bistamākais: iegādāties vecu, 'nepaplašinātu' sistēmu. Tā, beigu beigās, nemaz neiznāks tik 'lēta'!

Varbūt aprēķinus saprotamāk izklāstīsim, ejot pie programmām. Pats lietoju Makintošu, tāpēc piemēri būs no "Maka pasaules", bet tīklu vidē principi ir vieni un tie paši. Pie tam daudzām tīklu programmām ir līdzīgas versijas vairākām operāciju sistēmām, resp., datoru markām.

2) *Programmu 'prasības' nosaka vajadzīgās datora spējas*. T. s. 'jau-du', vai 'zirgaspēku' (horsepower). Ko tas nozīmē? Galvenais te ir RAM (Random Access Memory - operatīvās atmiņas) aprēķins, jo, ja nepietiek RAM, programma nevar 'elpot', vienkārši 'neatveras'. (Krāsaināk: 'bumbo!') Piemēram: populārākā (apm., 75% savienojumu) WWW 'kreisēšanas' programma ir *Netscape Navigator*. Tā vien prasa 6-8 Mb RAM, lai darbotos pareizi, vēl vairāk ar *ShockWave* un *Java* piekabinājumiem (*plugins*). *SoundApp - 1Mb*, lai pie reizes izspēlētu skaņu *JPEGview - 3Mb*, lai pie reizes apskatītu krāsu grafiku. *QuickTime - 1Mb* un *MoviePlayer - 4Mb*, lai pie reizes nospēlētu video gabaliņu. *StuffIt DeLuxe - 1.2Mb*, lai 'atvērtu' kompresētās failas. *Adobe Acrobat Reader - 4.5 Mb*, lai ekrānā izliktu tādā formātā darinātus tīkla palīgdokumentus. *NewsWatcher - 1.5 Mb* ziņu grupu sarunām. Utt! Vesels 'RAM birums' ... bet ar kopēju, nežēlīgu moto: pieskaitot paša datora operatīvās sistēmas prasības klāt (tās var būt stipri dažādas), bez vismas 16Mb RAM tīklos puslīdz eleganti apgro-

zities nevar. Ne-ie-spē-ja-mil Jaunās programmas ir tik rījigas, ka driz veseli 32 Mb būs standarts. Aizmirstiet 'izpardošanas' datorus ar 4Mb, vai 8Mb RAM kā gala punktu - tos tūlīt būs 'jāpapildina' (un cik dārgs būs tas prieks?).

Var pieticīgāk. Piem., tikai lietot *Eudora* e-pasta programmu - 1Mb. Bet... tā jau nav 'braukšana tiklos', tas ir tikai e-pasts. Ja savienojumu kārtā komerciāli, tad AOL 'vārtu' programma prasa 2Mb, vēl vairāk, ja tūlīt spēlē skaņas un skata grafiku, aiziet tālāk uz WWW. Tā, ar kātru soli, prasības iet uz augšu. Vajadzīgā jauda pieaug. Ir tāds likums: rūpīgi aprēķiniet RAM, tad to dubultojiet - un iznāks aptuveni pareizi.

Ar to vēl neesam galā! Cik 'ātrs' (cpu speed, vai clock speed) ir dators? Pietiekami, lai varētu sakarīgi un ar ciešāmu kvalitāti izspēlēt skaņas, rādīt video gabaliņus, ar Interneta savienojuma palīdzību videokonferencēt, ja tādi darbi paredzēti. Vecie 16MHz, 32MHz un līdzīgi modeļi tādā ziņā nemaz neder. Zem 120MHz nav ko skatīties. Vai datoram vispār ir 'skaņu deliis', skaļrunis? Ja ne, jāliek klāt 'Video deliis'? Ja ne, tāpat. Kā ar 'video atmiņu' (VRAM-VideoRAM)? Bez VRAM, dators ir spiests 'ziedot' daļu operatīvā RAM video darbiņiem - un tā var ciest (pat nojukt) citas programmas, ja piejamie Mb (megabaiti) ierobežoti. Sarežģītas krāsu grafikas parādīšanas ekrānā pārāk ilgi jāgaida? Jāliek klāt 'paātrinātājs' (accelerator board). Diezgan skaidrs, ka pareizā taktika būs, cik vien iespējams, tādas spējas ierīkot no paša sākuma. Vēlaka 'klāt stīķēšana' ir nepateicīgs, reizēm neiespējams darbs.

Protams, orientēšanās ir personīga lieta - spēju aprēķini būs atšķirīgi. Tas ir labi un pareizi: *katrs taču izvēlas savus darba rīkus*, nosaka rīku potences, *izejot no darāmā darba, uzdevumiem, vajadzības*. Ja domāts tikai pastiprināt/vienkāršot rakstu kalšanu un/vai izplatīšanu ar e-pastu, nav vajadzīga tāda pat iekārta kā profesionālam grafiķim, vai filmu salicējam. Ja tomēr domāts salikt un izdot kādu biļetēnu, vai aviziti un eventuēli to uzstādīt tīklos, tāpat no tiem vienu otru gabalu pievākt - ar absolūti minimālo nepietiks. Un tā tālāk. Tāpēc: nekaunīgi *jāsamekle, jāapskata un jāpārbauda līdzīgu pasākumu iekārtas* - vai tās uzstādītas un darbojas tā, ka pats vēlētos? Ne aptuveni, ne gandrīz, bet tieši tā. Izšķiršanās būs dārgs prieks un ar to būs jādzīvo labu laiku.

3) Par to naidīpu. Firmās iekārtu uzlabošanu un jaunu spēju ieviešanu mēdz 'attaisnot' ar ietaupījumu aprēķiniem - var strādāt olimpiski ātrāk, tālāk, stiprāk, utmlīdz. (Maz gan runā par darba *kvalitātes* uzlabošanu, bet tas ir tāpēc, ka pārāk daudz firmu vadībā atrodami naudas skaitītāji un peļņas sitēji - tiem kvalitātes jēdziens parasti ir pavisam svešs. Vai: 'kvalitātei ir sava cena'.) Nekas, varam par ietaupījumiem domāt arī mūsu organizāciju un mājas darbu gaitā. Piem., ja biļetēnu izsūta 'uz papīra' - izdevumi zināmi; bet ja to varētu izsūtīt elektroniski? Ja jāraksta biedriem (ģimeņi, draugi, kolēģi, utt.) tik un tik vēstules, jāliek aploksnēs, jābrauc uz pasta nodaļu, jāpērk pastmarkas... par cik to ātrāk, vieglāk un lētāk varētu veikt ar tīklu palīdzību? Pazīstu, t. s., 'izkaisītās ģimenes' - bērni, vecāki, radi visās pasaules malās - kuņas negrib pat dzirdēt par 'ietaupījumiem'... bez tīkliem vispār nevarētu sazināties! Tātad, iegūts kaut kas jauns, jauna priekšrocība, kurai 'cena' nav aprēķināma. Jauna spēja un jauna veida kopība. Tāpat tas notiek ar darba grupām, studiju un ekoloģijas projektiem, politiskām akcijām, dažādiem pētījumiem: veidojas (un pārveidojas) iesaistītās 'tīklu saimes'. Tās, savukārt, ar metodikas maiņām maina darba un sadzīves organizāciju.

Galvenais: pienācis laiks izbeigt visu tīklošanas gājienu tēlot kā 'spēlēšanos' - to tagad dara tikai ignoranti. Mēģināšanas (novelty) posms sen aizlaists, jaunās spējas arvien plašāk apgūst un pārbauda, tās strauji pāriet no birojiem uz skolām un mājām - tagad tās nevilcinoties jāliek pie kalpošanas praktiskos darbos. Un pie jaunu pasākumu izgudrošanas. Raženu tīklošanu! □

Juris Mazutis

FORUMS: vērojumi, pārdomas, piezīmes

VĀCIJA AIZSTĀV BALTIEŠUS

Heincs Švedens Vācijas laikrakstā Rheinische Post norāda, ka Baltijas valstis ir ceļā uz Eiropas Apvienību un NATO.

Igaunijas ministru prezidents Tits Jehi aizrādījis, ka 1939. g. mazākajā Baltijas zemē - Igaunijā, kas atrodas vistālāk ziemeļos, dzīvoja 90 % igauņu, bet tagad pie 1,5 miljonu iedzīvotājiem, katrs trešais ir krievs. Ar Ribentropa-Molotova paktu Igauniju atdeva Padomju Savienībai. Pēc tam notika igauņu deportācijas un pārkrievināšana. Tam sekoja Vācijas karaspēka Baltijas valstu atbrīvošana, kam pieslēdās šausmu darbi ne tikai pret židiem, bet arī citiem Igaunijas pavalstniekiem.

Ar Sarkanās armijas atgriešanos Baltijas valstis, sākās jaunas deportācijas uz Sibīriju un vēl pamatīgāka rusifikācija. Arī Igaunijas prezidents Lenarts Meri negribīgi atzīstas, ka igauņi pārdzīvojuši bēdīgus laikus. Tagad igauņi ir brīvi, bet Krievija, kas ne vienmēr saucas Padomju Savienība, kļuvusi par spēcīgu kaimiņu.

Latviešu galvas pilsētā Rīgā krievu laikus un to sekas izvērtē mazāk kritiski. Okupācijas izstādē dokumentētas vardarbības vācu okupācijas laikā un brutālā pārkrievināšana pirms un pēc

kaŗa ar masu deportācijām uz Sibīriju un latviešu identitātes zaudējumu, ir daudz smagāks noziegums. No 2,5 miljonu iedzīvotājiem Latvijā ir 71% ar Latvijas pavalstniecību, bet tikai 53% etniskie latvieši. Pārējos 47% apzīmē kā "ar varu ievestie krievu strādnieki un viņu ģimenes locekļi". Galvas pilsētā Rīgā tikai katrs trešais iedzīvotājs ir latvietis.

Lietuva ir lielākā no Baltijas valstīm ar 3,75 milj. iedzīvotājiem. Tur tikai 8,7% ir krievu minoritātes. Tomēr galvas pilsētā Viļņā krievu pagātne sevišķi duŗas acīs.

"Esat sveicināti šini mājā, kur uzņemšana nebūs sevišķi patīkama," saka mājas tēvs, kas vada Genosida mūzeja arhīvu. Tas atrodas agrākajā padomju slepenā dienesta KGB pagrabā. Par partizānu apsūdzētais radio inženieris 1945. g. bija apcietināts, gadu bijis ieslodzījumā, pēc tam notiesāts uz 25 gadiem Sibīrijā, bet atļauts atgriezties 1959. g. Viņš atslēdz telpas, kur KGB ierēdņi viņu veduši uz nopratināšanu. Vēl līdz 1991. g. augustam tur notika mocišanas, līdz slepenais dienests steidzīgi no Viļņas pazuda, atstājot kaudzes ar aktīm, uzņēmumiem un mocekļu grupu fotogrāfijas. Bet vai ar to būs pietiekami, lai mocītājus Maskavā apsūdzētu?

Šos cilvēkus var sastapt Viļņā, jo tur viņiem klājas labāk nekā pēckomūnisma Krievijā. Tie pieder pie nemilētiem, bet Lietuvā dzīvot tiesīga mazākuma. Kāpēc viņus nevar nodot tiesai? Ir tikai plecu raustišana. Atbildi dod lietuviešu politiķi, bet Igaunijā un Latvijā sevišķi uzticīgi cilvēki. Pēc lēnas un grūtas Padomju armijas izvākšanas no Baltijas valstīm, pašreiz nav jābaidās no militārām briesmām, bet vairāk jūt tiešo politisko iemaisīšanos Tallinā, Rīgā un Viļņā. Maskavā argumentē, ka tās ir tuvējas ārzemes un "mēs esam legālie padomdevēji krievu iedzīvotājiem". Pie triju Baltijas valstu un Krievijas vai Baltkrievijas robežām stāv militāras vienības, "lai neapdraudētu mūsu suverinātī un drošību."

Nav jāorganizē kopīga sadzīvošana ar krievu mazākumtautībām, kas daļēji dzīvo Baltijas valstīs jau otro vai trešo paaudzi un iemantojuši tiesības tur dzīvot. Viegli viņiem ir iegūt igauņu, latviešu vai lietuviešu pavalstniecību. Priekšnoteikums ir prast runāt vietējo valodu, kas kā otrā valoda kategoriski nav pieņemama.

Pēc pārdzīvotā padomju laika cilvēki grib izvairīties no kultūrālās, reliģiskās un sabiedriskās rusificēšanas. Sāpīgi, ka Baltijas valstu politiķiem kopējās apspriedēs kā sarunu valoda jāpieņem krievu valoda, jo citas iespējas sarunāties nav. Cik iespējams ātri un kaut kādā veidā jāizbeidz rusifikācija.

Krievijas prezidents Jelcins ir sagatavojis ceļu Baltijas valstu neatkarībai, bet pēdējās vēlēšanās uzbrucis agresīvi Baltijas valstīm. Viņš neuzticas savam stiprajam vīram Ļebedam, kas ir militārists.

Aizstāv Rietumu vērtības. Varbūt nevajadzētu ar Krieviju ielaisties politiskās, saimnieciskās vai ģeogrāfiskās lietās. Igaunijas prezidents Meri atbild: "Mēs nevaram izvēlēties starp Austrumiem un Rietumiem, jo mēs to esam izvēlējušies jau pirms 700 gadiem, un 1990. gadā to atjaunojuši. Varbūt mēs orietējamies vairāk uz rietumiemkā austrumiem, bet šeit rietumu vērtības ir ne tikai dabūjamas, bet mēs tās arī aizstāvam."

Liela loma ir baltvāciešiem. Nesen Tallinā iesvētīja jaunas piemiņas plāksnes igauņu un vācu valodās, lai atcerētos 700 gadu vācu bruņinieku un baznīcu panākumus. Valsts prezidents Meri pasvītro, ka vienmēr pastāvēs draudzība starp igauņiem un vāciešiem. Latvija Vāciju vērtē kā baltiešu padomnieku, bet Lietuva kā vienkāršu partneru.

Pirmie, ne pēdējie. Kā citādi vācieši varētu efektīvi atbalstīt 3 Baltijas valstu uzņemšanu Eiropas Savienībā un NATO? Pilntiesīga piederība Eiropas Savienībā blakus jau pastāvošām apvienībām, būtu signāls uzņemšanai NATO. To noteic kāds ASV prezidenta Klintonas formulējums nesenaļ 3 Baltijas valstu prezidentu apciemojumā Vašingtonā: "Pie pašreizējā NATO papildinājums varētu teikt 'pirmie nebūs pēdējie'."

Apstiprinājās, ka krievi savu Baltijas jūŗas klātbūtni nekad neuzdos, viņi nevēlas atzīt reālītātes un ieskata NATO kā militāru organizāciju, kas kalpo konfrontācijai un internacionālajam imperialismam. Nē, Maskava nevēlas neko paņemt un vēlas drošības aktu Maskavas vadībā. Atbilde baltiešiem ir skaidra: "Mēs esam izšķiruŗies, ka tikai viena NATO pilna locekļa klātbūtnē var būt drošības garantija mūsu zemēm. Pilna piedalīšanās nozīmē, ka ASV atomu lietus sargu izpletis pār Baltijas

valstīm. Igaunija, Latvijas un Lietuva neko militāri nevar piedāvāt, pat tad, ja tām uzbrūk. □

V. Irbe

VAI CERĒSIM UZ VIENOTĪBU?

29./30. jūnija nedēļas nogalē notika DV 2. salidojums Cēsis. Gaujas tuvumā, kādreizējā pionieru nometnē ieradās tuvu pie 1000 organizāciju dalībnieku, ciemiņu un atbalstītāju no trimdas DV nodaļām. no LVD un NDV. Tā nu, var sacīt, esam bagāti ar vairākām DV organizācijām Salidojumu praktiski organizēja Nacionālie DV. Rīcības komitejas priekšsēdētājs bija Aleksandrs Kalvāns, NDV priekšsēdētāja vietnieks. Vēl rīcības komitejā ietilpa 9 NDV pārstāvji un 2 konkurējošās puses - LDV pārstāvji. Patlaban LDV organizācijai ir 17 nodaļas ar 1038 biedriem, NDV ir 43 nodaļas un 5000 biedru, bet trimdas zemēs kopā DV skaits ir vairāki tūkstoši. Atklāti runājot, visi tie paši patriotiskie DV vien ir. Lai nu saucas un dalās, kā grib.

Salidojumā tikās daudzi vecie kaņavīri - trimdinieki ar dzimtenes patriotiem. Tas bija jauks vasaras vidus pasākums. Desmit valstu karogi - no kurienes ieradušies DV pārstāvji - plīvoja salidojumā. Atklāšanas goda ierindā stāvēja Gulbenes jaunie vandažēni - skolas jaunieši. Skanēja dziesmas, apsveikumi. Salidojuma organizācija bija teicama un visnotāj darbīga. Pēc atklāšanas un priekšlasījumiem dziedāja LDV sieviešu koris, bija NDV Gulbenes nodaļas deju kopas "Ratiņš", NDV Rēzeknes, Ērgļu, Bauskas un Gulbenes dalībnieku mūzikālie priekšnesumi. Uzstājās LDV koklētāja Maija Čālite, koris "Kamarde", folkloras kopa "Trejupe" no Bauskas un Anglijas Daugavas vanadžu ansamblis. Arī otrajā dienā bija koncerts ar Iecavas, Rūjienas un Smiltenes jauno vanadžēnu piedalīšanos. Bija ekskursija uz NDV pirmo lauku īpašumu Drabešu pagasta "Apneros", brauciens uz Ērgļu dievnama pamatakmens iesvētīšanu un dažādi citi pasākumi. Bija grāmatu galds, notika arī diskusijas un, pirmajā dienā, priekšlasījumi. Bez mūsmāju DV pārstāvjiem priekšlasījumos ņēma dalību arī Anglijas Daugavas vanadžu pārstāve Austra Liepiņa, ASV Daugavas vanags un lieliskais patriots Voldemārs Antiņš, Saeimas deputāts Aleksandrs Pētersons. LDV pārstāve Biruta Kalnciema stāstīja par DV pienesumu Latvijas kultūras apcirkņos. Tas viss liecināja par to lielo patriotisko spēku, kas slēpjas šajā latviskajā organizācijā. Bez tradicionālā veco kaņavīru aprūpes darba, kas tiek veikts visai plaši un pamatīgi, pat lielā DV loma varētu būt jaunatnes patriotiskajā audzināšanā, kas šodien Latvijā, diemžēl, birokrātu valodā runājot, nav arī valdības funkciju klasifikatorā. Mazie jaukie vanadžēni pelēkajās formas blūzēs no vairākiem Latvijas novadiem - bet vēl viņu nav daudz - apliecināja, ka DV ir sākuši dzimtenē tik vajadzīgo patriotiskās audzināšanas darbu.

Taču joprojam problēma ir spēkā un vienotībā. Tikai kopīgi var veikt lielus darbus. Divas atsevišķas un savstarpēji ne visai draudzīgi noskaņotas DV organizācijas Latvijā un trešā trimdā vieš bažas, ka jau 4 gadus esošais sašķeltais stāvoklis nekalpo Latvijai un tautai. Katrs no jums sapratis, kas ieinteresēts, lai tas tā turpinātos. Diezgan ilgi jau tiek runāts un mēģināts apvienoties, bet aizvien gadās šķēršļi, iebildumi. Var arī apjaust, ka NDV kā lielākā un plašākā DV organizācija pretendē uz dominantu, taču šī organizācija savulaik radās, atšķēloties no Latvijas DV pirmās organizācijas, tāpēc trimdā un LDV uzskata, ka apvienošanās jāveic uz **vienlīdzīgiem** pamatiem.

Kā pirmais DV salidojums, tā arī otrais visu mutēs tika locīts kā apvienošanās cerība un konkrētas sarunas. No malas vērojot, liekas, ka nevarētu būt labāki apstākļi kā šis jaukais salidojums, kuņā piedalās tik daudz šo organizāciju biedru. Trīs puses varētu sēsties pie balti aplātā galdā "Pipariņu" nometnes lielā ozola pavēni un vispārējā jaukā salidojuma noskaņā aizmirst pretrunas, strīdus un sadoties rokās. Tur būtu arī iespēja iznākt uz paaugstinājuma zem karogiem, paziņot tautai savu lēmumu, pozēt TV operatoriem un saņemt pelnītus suminājumus, ovācijas.

Lai mani atvaino salidojuma organizātori, bet, no malas vērojot, radās daži citādi iespaidi jau salidojuma pirmajā stundā. Velti bija lūkoties pēc LDV priekšsēža Ķirša kunga, pēc trimdas DV CV oficiālā pārstāvja. Tas jau neliecināja par stingru gribu darīt galu organizāciju daudzskaitlībai. Arī savā priekšlasījumā, kur bija daudz atzistama un uzteicama par NDV veikumu,

priekšsēdis Rolands Kovtuņenko bilda, ka vaina esot DV CV trimdas priekšsēdi. Ar rudens pārvēlēšanām trimdas DV organizācijā viņš saistīja jaunas cerības. Arī LDV lielākās nodaļas pārstāvis salidojumā - Rīgas nodaļas priekšsēdis Kārlis Tauritis, apliecinādamas teicamas oratora spējas un stāstīdamas par LDV nozīmīgo veikumu, nekavējās atklāt, kuņš no NDV vīriem ir tas mūsenais šķērslis ceļā uz abu organizāciju apvienošanās.

NDV priekšsēdis Rolands Kovtuņenko saņem no Zigurda Akota, Toronto, jauno karogu. Domājams, jau apvienotai DV organizācijai...

Salidojumā tiekas Daugavas vanagi un viesi no dažādām valstīm: (no kreisās) Voldemārs Antiņš - Daugavas vanags no ASV un "Montrealas latviešu biedrības Ziņotāja" redaktors Mārtiņš Štaubers.

- Par to nu gan viņiem abiem jau paša salidojuma sākumā nevajadzēja sākt runāt. - pēcāk savā starpā sarunājās vecie **kaņaki**. Viņi bija nesapratnē un par to izteica dažādus minējumus, vai torontiešu Zigurda Akota un Ainas Selgas suminājumi un ar skaistu žestu dāvātais lepnais karogs Daugavas vanagu Latvijas apvienībai, ko ielika NDV priekšsēža R. Kovtuņenko rokās un tūdaļ iesvētīja Saeimas deputāte un mācītāja Aida Prēdele, nav bijis mazs liet **pāragrs** žests?

Vai patiešām Daugavas vanagu apvienošanās arvien vēl aiz kalniem? □

Gunārs Birkmanis

PAKĀPTIES AUGSTĀK, REDZĒT TĀLĀK

(PBLA) 1996. gada 17. jūnijā, Rīgā, notika I Vislatvijas ģimenes atbalsta grupu saiets. To rīkoja sakarā ar Ģimenes atbalsta kustības Latvijā pirmo dzimšanas dienu.

Projekts dzīvo. Ar Jāņu zāļu, margrietīņu un paparžu klēpjēm un siera rituļiem un pašceptiem našķiem un suitu dziesmām saieta dienas ritā Rīgā, Kapiera ielā 10A, kur atrodas Anitas Plūmes privātais Ģimenes Centrs, sabrauca ģimenes atbalsta grupu sievas un vīri, pavisam jauni cilvēki no visiem Latvijas novadiem - Alsungas, Saldus, Baldones, Kuldīgas, Lamiņiem, Svētcima... Gaišas sejas, silta sasveicināšanās un prieka asaras atbraucēju un sagaidītāju acis liecināja, ka kopā nāk draudzīga un čakla saime. Kā bišu māte savas "bitītes" pēc gadu garas sadarbības gandarīta un laimīga sveica PBLA Izglītības padomes priekšsēde Līga Ruperte. Priecīgi satraukti bija viņas tuvākie palīgi Gunta Jakovela, Aina Poiša un Arnolds Cerbulis no Ģimenes Koordinācijas centra Rīgā, un arī tikko pieņemtie darbinieki - Iveta Pļaviņa un Armins Deksnis. Saietā klāt bija arī

Latvijas Brīvības Fonda priekšsēdis Valdis Kārklis, PBLA un ALA Kultūras Fonda priekšsēdis Tālvāldis Bērziņš, PBLA Rīgas biroja vadītāja Linda Kovaļevska, darbiniece Iveta Grava. Līga Ruperte, pasaules latviešu ģimeņu "3x3" nometņu "māte", tieši pirms gada ierosināja Latvijā iedzīvināt ģimeņu atbalsta kustības projektu.

Pirmsjāņu saiets pierādīja un apliecināja, ka projekts Latvijā laidis saknes, ka tam jau ir savs stumbrs un lapotne piešas kuplumā. 10 atbalsta grupas pagastos jau darbojas patstāvīgi, 27 ir pieteikušās un gaida ierodamies padomdevējus.

"Paldies PBLA un Brīvības Fondam," tā savu runu sāka Arolds Cerbulis. "Jo tikai pasakā atnāk feja ar brīnumnūjiņu rokā un uzbūž brīnumu. Mēs varējām darboties, tikai pateicoties PBLA piešķirumiem. Projekta īstenošanai ik mēnesi tērēti Ls 990, pavisam gadā Ls 8910. Ģimenes konsultanti grupās nostrādājuši 368 stundas, 8 mēnešos pa Latvijas ceļiem nobraukti 25. 250 km. Vidējais grupas lielums ir 10 cilvēki, caurmērā viens no tiem ir vīrietis. Katram grupas dalībniekam bijusi iespēja 38 stundas runāt un diskutēt par savu dzīves un ģimenes pieredzi, par vīrieša un sievietes lomu ģimenē, par bērnu audzināšanu, par cilvēka pašapziņu, savas iekšējās pasaules harmonisku veidošanu, labsajūtu un dvēseles mieru.

"Daudzkārt esmu domājis, kāpēc laikā, kad pat daudzi psihoterapeiti slikti noslogoti, šim projektam ir tāda popularitāte, pēc tā ir tik liels pieprasījums un gada laikā sasniegti pārsteidzoši panākumi," savas pārdomas saietā izteica psihoterapeits Viesturs Rudzītis. "Nenoliedzami, aprīnājami iedvesmoti šo darbu veikuši Aina, Gunta un Arnolds, uztverot to nevis kā darbu, bet kā personīgu lietu. Manuprāt, šodienas Latvijā tautiešu sajūtas ir līdzīgas latviešu sajūtām, kuŗi kara laikā un pēc paša kara svešā krastā, svešos apstākļos meklēja iespēju izdzīvot, uzturēt sevi un ģimeni, nepazust. Mēģinu iedomāties, kā jutās advokāts, kuŗš bija spiests Anglijā slaucīt ielu vai rakt ogles, vai skolotājs, kuŗš pelnīja iztiku, gāžot Kanadas mežu. Arī mēs savā ziņā tagad esam emigranti: aizbraukuši no Padomju Latvijas un nonākuši nepierastā krastā. Lai nopelnītu iztiku, vakardienas inženieri tirgojas ar to, ko šodien var pārdot. Padomju Latvijā sabiedrības, kā tādas, nebija, bija tikai valsts. Taču nav jēgas valstij, ja tā nekalpo sabiedrībai, cilvēkam. Nāk prātā mūsu premjera A. Šķēles teiktais, ka visvairāk 50 gados Latvijā ir cietušas sabiedrības pašorganizācijas spējas. Šis projekts tāpēc ir svarīgs šodien, šeit, Latvijā, jo tas ir, kas pilnīgi atšķiras no tā, ko rāda TV "panorāma", kur valda satraukums par lata stabilitāti vai valdības izredzēm noturēties savos krēslos. Taču šī kustība ir tikpat svarīga! Jo, ja mēs nejutīsimies droši, nebūs nekādas nozīmes ne lata stabilitātei, ne valdības centieniem. Un otrādi: ja sajūtiesimies labi un droši, veselīga būs vide un sabiedrība."

Lāņu pamatskolas direktriese Tamāra Jansone, atbalsta grupas vadītāja no Svētcieņa, teica, ka vienība esot izveidota tāpēc, lai dzīve patiesi atainotu vietas nosaukumu, lai cilvēks savā sirdī, ikdienā, ģimenē sajostos kā svētcieņā.

"Visu šo gadu, katru svētdienu, sazinājos ar kollēgām Rīgā, apjautājos, kā veicas," atceras Līga Ruperte, "man bija interesanti uzzināt, kuŗā pagastā Aina, Gunta un Arnolds bijuši, uz kuŗu pošas. Dzīvoju līdzī, jutos tā, it kā ar sirdi atrastos dzimtenē. Nākotnē ceru PBLA valdi pārliecināt par šā projekta un kustības nozīmību visā Latvijā, par nepieciešamību to vērst plašumā, lai līdzdalība ģimenes atbalsta grupā būtu pieejama visiem, kuŗi pēc tā jūt vajadzību. Lai nezūd piederības sajūta mūsu saimei! Sabiedrības saskaņas pamatā ir līdzdalība, spēja uzklaut, saņemt un novērtēt otru cilvēku. Tikai tad citi kļūst par savējiem. Lai iegūtu, kaut kas no sevis ir jādod: jādod laiks, enerģija, uzticība un mīlestība." □

WATER, WATER EVERYWHERE!...

Nē, ne, neesmu nojucis un nerakstišu šim izdevumam angļu valodā.

Runa ir par ūdeni. Tā padeve, tāpat kā gandrīz visas Rīgas infrastruktūra, ir katastrofālā stāvoklī. Liekas, ka nevienam nav noslēpums, ka PSRS armija okupēja Latviju (un, jādūmā, Igauniju), lai ar laiku iznīcinātu abu valstu pamattautības, ko citādi nebija spējuši ne krustneši, ne poļi, zviedri, vai cara uradņiki. Tādām lietām, kā tālruņa sistēmas uzlabošanai, vai ūdensvadu pārlikšanai viņiem nebija ne naudas, ne laika. Un tāpēc pašlaik

Rīgā (un arī citās lielās Latvijas pilsētās) ūdensvadi ir ļoti sliktā stāvoklī un jādūmā, ka Rīgas domei nekad nebūs diezgan naudas, lai šo situāciju uzlabotu.

Jau rakstīju, ka mums no pagraba ievilkts jauns ūdensvads. Turklāt ēkas pagrabā pārlika abus horizontālos ūdensvadus no sadales mezgla līdz stāvvadiem. Tie bija sarūsējuši un, kā stāstīja, "pilni drāžas". Tagad mums ritos, pēcpusdienās un vakaros visai stabili ir auksta ūdens spiediens. Piektajā stāvā, kas jāsalīdzina ar Juŗa Upenāja likstām kāda centra nama 6. stāva dzīvokli, romānā "Homo novus", tātad trīsdesmitajos gados. Kopš tam garantēti darīts nav nekas.

Ja ir kārtīgs auksta ūdens spiediens, tad, *eo ipso*, ir arī karsts ūdens, ko sildām paši. Līdz ar to man nācās staigāt pa 2. nama pārvaldi Kr. Barona ielā, lai no mūsu komunālajiem maksājumiem (īre, apsildīšana, 50% par auksto ūdeni, 50% par karsto, ap Ls 7.50 mēnesī, sētnieka pakalpojumiem, mēslu izvešanu, u.t.t.) noņemtu karstā ūdens padeves maksu, jo mēs pilsētas karsto ūdeni nesaņēmam, un tas palika komunālā dzīvokļa sienas otrā pusē. Pārvaldes priekšnieks sacīja, ka tā neesot problēma, lai ieejot blakus pie galvenā inženiera, tas nokārtošot. Iegājīs tūlīt konstatēji, ka tas nebūt nebūs viegli. Pazībinājīs zelta zobus, inženieris laipni sacīja: "Dobrim utrom!" - Atteicu: "Labrīt," un klāstīju vaļā manu vajadzību. No tā viņš saprata, ka mums nepienāk pilsētas karstais ūdens. Piezvanīja kādai Dzintrai un tad, katra vārda galā atvainodamies par to, ka neprot latviski, lūdza, lai es savu problēmu uzzīmēju. To izdarīju un nobrīnījos, kad jau pēc stundas parādījās jauns čalis, kas izpētīja visu sistēmu, atzina, ka pilsētas karstā ūdens nav, parakstīja un paņēma līdzī manu iesniegumu. Ar to lieta, protams, nebeidzās, jo nākošā mēneša komunālo maksājumu datorizācijā (ko izdala sētnieki) karstā ūdens padeve vēl arvien parādījās. Gāju atpakaļ pie Filipenko kunga (par ko man citi darbinieki stāstīja, ka viņš esot tāds speciālists un tik jauks cilvēks, ka viņu paturot par spīti viņa valodas problēmām) un parādīju rēķinu. Bez vārda pielēcis kājās un mājās, lai sekoju, noskrēja lejā uz grāmatvedību un šo jautājumu ar smaidu nokārtoja uz visiem laikiem.

Ūdens piegādes nestabilitāte man šad un tad. Kādu pirmo dienu, kad mana audžu meita piecēlās, lai ietu uz skolu (Rīgas 1. ģimnaziju), konstatējam, ka ūdens nav ne pilītes. Parunāju ar kaimiņiem - nevienam pašam. Desmitos divdesmit iznesu nedēļas nogales mēslus Hoetica mēslu mašīnai, kas kursē tā, ka pēc tās var noregulēt pulksteni. Blakus stāv korpulentā kundze no Baltijas papīra veikala, turpat uz stūŗa, ar ko allaŗ aprunājos. Stāstu, ka man nav ūdens, bet viņa: "Vai, Die!, mums gan, ja grībat, atnāciet ar spaini." Drāŗos tieši pie Filipenko, kas man uzrakstīja Dzintras tālruņa numuru. Dzintra stāstīja, ka Bauskas ielā Pārdaugavā bijusi liela ūdensvada avārija. Ar Baltijas papīra ūdeni izlīdzējos, bet - gods kam gods - ūdens sāka pilēt jau divos pēc pusdienas, un līdz vakaram bija arī karstais.

Kvalitāte? Visi ridzenieki saka, ka nevāŗitu šo ūdeni nedrīkst dzert. Pirms gadiem trim bija liels troksnis par ūdens filtrēšanas vielām, kas jāievēd no ārzemēm. Mēs šo jautājumu varam atbildēt viennozīmīgi. Mums tagad ir plastikas ūdens filtrēšanas karafe, šo ūdeni lietojam dzeršanai un kafijas vāŗīšanai. Ūdenim nav smaku, krāsas, bet uz filtra virsmas paliek mazi, melni graudiņi. Kas tie tādi, nezīnu. Mazas zivtiņas - kā reizēm Čikāgas ūdenī - neesam manījuši.

Problēmu vislabāk aprakstīja Namu pārvaldes priekšnieks. "Aizejiet uz Bruņinieku (Aizsargu, Sarkanarmijas) ielu (teica numuru, bet neba jau gatavoŗos tur iet) un redzēsiet manometru, kas nostādīts uz 1,5 atmosfērām. Ja mēs to pagriezīsim augstāk, visur Rīgā plīsis caurules."

Tas nozīmē, ka šīs lietas sakārtošanai katrā namā būtu jāpārliet visas ūdens caurules, kas pat centrā ir mazliet nereāls pasākums.

Kad dzīvoju Pļavniekos, deviņu stāvu mājā, kas celta krievu viesstrādnieku uztveršanai, aukstā un karstā ūdens padeve bija no jumta, un ar to mums nekad nebija nekādu problēmu, jo arī ūdens piegādes vadi šais 30 gados vēl būs pavisam labā kārtībā, jo kas zin, no kuŗa gada tie ir Rīgas centrā.

Bet kā ar visu Latviju - ar šo situāciju var dzīvot, un daudz cita, par ko šajos rakstos esmu stāstījis, to atsvēŗ.

* *Labrīt* viņu valodā. □

Laimonis Streips, Rīgā

RUNDĀLE. ROZENŠTRAUHS

1988. gada 13. jūlijs. Piezīmes dienasgrāmātā

Tveicīga diena. Ar "Salmiem" un Eduardu Rozenštrauhu autobusiņa uz Rundāli. Automašīnu rindas ceļmalas abās pusēs jau no Kaučmindes dārziem. Turpat pieci kilometri! Kājāmgājēju plūsma. Pils iekšējais un ārējais pagalmi stāvgrūdām jau pilni. Cilvēki no tālām Latvijas malām ieradušies jau desmitos no rīta un aizņēmuši vietas pils pagalmā, lai pēc tik ilgiem gadiem atkal dzirdētu latviskas dziesmas.

Koncerta sākums kavējas, jo otra automašīna, kas ved "Salmu" decibelligās skaņu iekārtas, vienkārši netiek automašīnu un cilvēku drūzmai cauri. Mūzeja sievietes stāv uz balkona pret pagalma platajam kāpnēm un tās rotājušas *zilajiem lakatiņiem*. Ziedu klēpjī, gubas. Tauta dzied un šūpojas līdzī, sēdot gan zemē, gan uz līdzpaņemtiem sēdekļiem.

Koncerts tuvojas noslēgumam, bet tauta negrib laist Rozenštrauhu prom. Esot aizmirsis nodziedāt *Jāņu nakti*. Nu, dzied visi kopā. Tikai ap pusnakti atceļā. Rozenštrauks pēc triumfa un lielās koncertēšanas noguris, pa ceļam klusē. Viņa aizgādnis un popularizētājs Valfrīds Puķe gauži neapmierināts. Koncerts nenoritēja pēc viņa scenārija un iecerēs. Šajā lielajā tautas pulcēšanās reizē viņš sajuties lieks...

Tas, kas palicis ārpus dienasgrāmatas

Tajā gadā pirmo reizi pēc kara 14. jūnija diena pulcēja tūkstošus ridzenieku un students Konstantīns Pupurs augstu paceltās rokās nesa sarkanbaltisarkano karogu pie Brīvības pieminekļa un aiznesa to tālāk līdz Brāļu kapiem. Bugaja miliči, automašīnās sēdēdami Skolas ielā, acis vien nobolījuši. Tagad pēc astoņiem gadiem varonīgo karoga nesēju neviens neatceras, bet Bugajs joprojām sēd tajā pašā amatā pat brīvā Latvijā un, kā nesen ziņoja *Vakara ziņas*, lūko, kur ieguldīt biznesā *savus ietaupījumus*.

13. jūlijs Rundāles pils tolaik vēl maz sakoņotajā pagalmā pulcēja desmitus tūkstošus latviešu no visas valsts. Es tur dzirdēju sarunājamies ģimenes no Valmieras, no Burtniekiem, no Alūksnes. Kad Rozenštrauks kāpa ārā no autobusa, tad dzirdēja uzsaucam sveicienus no Kurzemes, no Nicas, no Piltenes... Aprīnījamā mierā un lēnprātībā ģimenes ar mazākiem un lielākiem bērniem gan sēdēja, gan stāvēja pils pagalmā, gaidot koncertu. Ne jau pusstundu, stundu, bet daļa jau ieņēmuši vietas sešas stundas pirms sākuma. Te bija gaišas, laipnas sejas, bez īgnuma un nepatīkības. Viņi bija gaidījuši turpat piecdesmit gadus, lai dzirdētu brīvi, lielā koncertā tautā iemīļotas dziesmas un ziņģes. Kāpēc nervozēt par dažām stundām? Koncertu viņi gaidīja kā brīnumu un savā ziņā tā arī bija milzīga tautas manifestācija, kur brīžam dziedāja līdzī visi klausītāji. Droši vien, arī tie tūkstoši, kas vietas trūkuma dēļ neiekļuva pirmajā pagalmā, bet ārpusē koncerta norisi klausījās skaļruņos.

Salmi savās salmu cepurēs un pāris spožām basu misiņa taurēm dārdot, izvēlās uz pils kāpnēm kā viesulis un bez kādiem ievadiem *rambāja* pirmskaņa fokstrotu:

Ai, latvju meitene, tu, daiļā zeltene...

Izpalika svinīgi, iecerētie ievadvārdi, sasveicināšanās, maestro Rozenštrauha svinīgais uznāciens. Vi dieniņ, nepavisam pēc Puķes kunga iecerētā scenārija, bet tauta jau šalca līdzī, aplaudēja. Maestro ar akordeonu parādījās dažas minūtes vēlāk un bez ceremonijām iekļāvās šajā kopīgajā noskaņojumā. Starpbrīži starp dziesmām brīžam vērtās negribēti gaži, jo pie Rozenštrauha rindojās gaža virtene apsveikt gribētāju. Duknas lauku sievas, tikamas meičiņas un skolas bērni stiepa pretim sirmajam viram dāsnu ziedu pušķus. Vēl kolchozu siltumnicās nebija problēma lēti nopirkt pašu audzētas rozes, gerberas, neļķes. Un kā tie visi svaigi, acij tikami saglabāti pasniegšanas brīdī un Rozenštrauham tikās nomutēt ik ziedu devēju. Viņš neslinkoja zemu noliekties arī mazajiem bērņukiem, lai dāvātu skūpstu uz vaiga, un tie samulsuši, kautri, bet laimīgi skrēja atpakaļ pie mamām un vecmāmuļām.

Tie bija neaizmirstami iespaidi. Pēc *Zilā lakatiņa* nodziedāšanas pagāja kāda ceturtdaļstunda, kamēr visi personīgie apsveicēji bija rimuši. Mūzeja meitenes saņēma ziedus no maestro rokām un nesa uz kādu ēnainu telpu pils kreisajā spārnā, ko dēvēja par kamīnzāli. Tur koncerta beigās sakrājās vienpadsmit prāvas kaudzes - kārtīgas nešķavas ne katram sievišķim pa

cēlienam. Tūkstoši ziedu un tūkstoši pukstošu siržu vēlējumi. Paldies par latviešu dziesmas atgriešanos! Te bija no visuprātiem un sirdīm izvējojušies kompartijistu aizliegumi, bridīnājumi, draudi. Neviens vairs nejaudāja: *bet varbūt vacākajiem brāļiem krieviem, kas visus gadus bija dziži uzkuņdzējušies latvieša ikdienā un kultūrā, varbūt tas nepatik?*

Te ir Latvija, te ir gaujmala,

Te ir mana dārgā dzimtene!

Kad beidzot visas dziesmas izdziedātas, visi vienojušies kopīgajā:

Bij Jāņu nakts un kalnos dega liesmas...

Nu arī saule jau bija aizslēpusies aiz vecās pils mūrēm un mežainajos Lielupes ličos kāpa balta migla, tad pagāja vēl kādas divas stundas, līdz jaušu straume izsika ceļos un neskaitāmu automašīnu rūkoņā. Paldies tev, Rundāle! Paldies, Rozenštrauh!

Mūzeja darbinieki naski ar kurvjiem pārstaigāja jau vakara krēslā tinušos pagalmu un sakopa to. Deviņos kurvjos savāca tukšās atspirdzinājumu pudeles, bet, apmēram, pusotrā grozā - papirus. Latvijas lauku ļaudis bija saglabājuši cauri krievu piemēslotības tradīciju gadiem gaišu savu tīrības un kārtības tikumu. Rundālieši pabrīnījās un teica atzinīgus vārdus koncerta apmeklētāju desmit tūkstošiem, kas te bija pavadījuši augu dienu.

Par to nevēstīja avīzes

Eduards Rozenštrauks no visām daudzajām vīstošo rožu, neļķu un arī lauku ziedu kaudzēm izvilkā kādu pusduci buķešu, pārlīka tās pār roku un paņēma līdzī autobusā uz Rīgu. Varēja būt pāri pusnaktij, kad orķestranti izkāpa Bruņinieku ielā, bet autobuss aizbrauca ar maestro uz Brīvības pieminekļa pusi. Nē, maestro bija skaidrā - tā dzeršanas nelaipe nāca vēlāk, kad viņa koncerti kļuva par parastu lietu Latvijā un pasaulē, kur mita trimdas latvieši.

Rozenštrauks tā nu pēc pusnakts izkāpa ar rožu un neļķu klēpi pie Brīvības pieminekļa un dzīrās tur nolikt ziedus. Tur jau atradās grupiņa *pieminekļa bērnu* - veci un jauni piketētāji, kas tajās dienās sargāja Brīvības pieminekli. Daži no viņiem vēl šobaltdien nedēļas nogalēs aizvien sastopami turpat, turot plakātus, kuņos prasa sodīt KGB un *raidīt mājup* uzbāzīgos krievu kolonistus un militāristus. Stāsta, ka tie nu slīguši uz ceļiem maestro priekšā un lūguši *kaut vienu dziesmu*, ko Rozenštrauks arī neliedzies. Tas nebūt nebijis viņa iemīļotais pārfrāzējums:

Pa kuņu laiku piemēsoja jūru,

Pa kuņu laiku pārkrīvoja mūs?

Tāču Bugaja miličiem licies pilnīgi vienalga, ko tur dziedāja Rozenštrauks. Ka tikai iegants saņemt ciet to *galveno nacionālistu*. Tā pēc visplašākā pirmā pēckaņa koncerta nogurušais, tautas apgavilētais nokļuvis pilsētas milīcijā, kur brutāli, trūli krievu miliči sacerējuši protokolu, draudējuši ar arestu un lielām soda naudām. Rozenštrauham nācies tur pavadīt vairākas stundas.

Tā laika avīzēs nav ne pušplēsta vārdiņa par milzīgo nepieredzēto tautas pulcēšanos un brīvības koncertu Rundālē. To nepiemin pat tolaik *samērā demokrātiskā Padomju Jaunatne*. Dīvaini, ka Bauskas rajona avīze *Komūnisma Ceļš*, ko paraksta kāds redaktors v. H. Kope, kuļ gažām slejām niekus par lopbarības gatavošanu, vēl tajās dienās cildina 1940. gada krievu iebrukumu, bet nevēlta ne rindu koncertam, kas Bauskas pievārtē pulcināja nekad nebijušu daudzumu koncerta klausītāju.

ATMODAS IESKAŅA CĒSĪS

Nākamajā dienā pēc milzīgā koncerta Rundālē, Cēsis - festi- vala *Baltica* atklāšanas priekšvakarā un gaidās, notika arī nozīmīgs pasākums. Ap 150 cilvēku pulcējās Cēsu mūzeja zālē, kur runāja par vēsturisko piemiņas vietu atjaunošanu un sakopšanu.

1988. gada 14. jūlijs. Ieraksts dienasgrāmātā.

Kopā ar Pēteri Korsaku, ievērojamo disidentu Juri Dobeļi, Dobeles mūzeja Māru un Guntu nobraucām uz Cēsim. Pareizticīgo kapsētā Juris Dobeļis aizveda visus pie ģenerāļa Apiņa kapa un pastāstīja par ģenerāli. Kaps bēdīgā stāvoklī. Krusts nolauzts. Cēsinieki nelikās īpaši ienteresēti un rādīja garlaikotus ģimjus.

Pirms mūzeja sapulces aizbraucām līdz Gaujai izpeldēties. Pa strautu gar Ērgļu klintīm nepārtraukti peld fekāliju kankāļi. Saka, ka Valmiera plūdinot upē draņķības uz nebēdu.

Cēsis saposušās. Centrā pie viesnīcas zālienā stends ar sarkanbaltisarkanā karoga attēlu. Mūzejā runāja, ka vajaga atjaunot krievu okupācijas varas iznīcinātos Latvijas neatkarības laika pieminekļus. Pieminekļu inspektrese Puķīte, kas visu laiku skai-

Sāksies pastiprināta un vispārēja latviešu asimilācija, būtībā - iznīcināšana.

Neizbēgami Latvija zaudēs daļu no savas suverēnitātes. Latvijas ārpolitika būs pilnīgi pakļauta ES vadības noteikumiem. Būs vienota naudas vienība (valūta) un, jau sākot no 2002. gada, nacionālā valūta - lati - kļūs mazvērtīgi. Radīsies atkal lielas iespējas krāpniekiem, spekulantiem, jo par pamatu kopējai valūtai ņems frankus un markas, kuŗu vērtība pašreiz ir aptuveni 3 reizes zemāka nekā latam. Kas segs starpību?

Nekā citādi kā par krāpšanu nevar nosaukt to, ka par visām ēnas pusēm valdības viri izvairās runāt. Ir taču pašsaprotami, ka ES lielvalstis nebūs ieinteresētas sekmēt Latvijā ražošanu, bet gan gluži pretēji - bremzēt to, lai šeit varētu iepludināt savas valsts produkciju.

Visbijā notika Baltijas jūras valstu visaugstāko vadītāju sanāksme, kur runāja par minoritāšu, imigrantu, nepilsoņu stāvokli. Zviedrijas pārstāvji ierosināja pieņemt lēmumu un ierakstīt sanāksmes noslēguma komunikē atzinumu, lai Baltijas valstu nepilsoņiem būtu balstiesības vietējo pašvaldību vēlēšanās. Un **baltieši tam piekrita!** Ar kādām tiesībām? Un kāpēc par to mēs uzzinām tikai tā - starp citu? Laime, ka Visbijā šo negēlīgo nodomu izjauca Vācijas pārstāvji. Ne jau aiz sevišķas mīlestības pret Baltijas valstīm, bet viņiem pašu mājās tad nāktos dot balstiesības turkiem.

Nedrīkst noklusēt un nepievērst nopietnu uzmanību notikumiem Maskavā. Jau ilgāku laiku tur darbojas "Valsts aizsardzības pētījumu institūts", kas gatavo rīcības programmu Krievijas imperijas atjaunošanai un paplašināšanai. Institūts strādā legāli un nemaz neslēpj savas rekomendācijas, ko dod augstākajai Krievijas militāristu vadībai. "Neatkarīgā Rīta Avīzē" 9. maijā publicēja šī institūta darbinieka Antona Surikova atbildes NRA korespondentei Birutai Zujānei. Atgādināšu dažas atbildes.

Uz NRA korespondentes jautāto, vai Krievija, tāpat kā 1939. g., nav vienojusies ar kādu citu pasaules lielvalsti par pasaules ietekmes zonu sadalīšanu, kam toreiz sekoja Baltijas valstu okupācija, **valsts institūta zinātnieks Antons Surikovs** atbild: "Faktiski, jā. Protams, dokumentus neviens nav parakstījis (tā ilgus gadus Krievijas pārstāvji teica arī par 1939. g. parakstīto Molotova-Rībentropa paktu un slepenajiem protokoliem - E. B.), bet runa par to ir bijusi. Bijušās Padomju Savienības teritorijas ir Krievijas ietekmes zona."

Jautāts, kas notiks, ja par Krievijas prezidentu ievēlēs Zjurganovu, Surikovs atbild ar Krievijas vasts aizsardzības ministra vārdiem: "Čečenijā kaŗaspēku ievēdām. Ar ko Baltija atšķiras no Čečenijas? Tikai ar to, ka vājāka par Čečeniju."

Kad viņam jautā, cik pamatoti ir Krievijas oficiālo personu pārmetumi Latvijai par it kā pastāvošajiem cilvēktiesību pārkāpumiem, atbilde ir nepārprotama: "... Igaunijā un Latvijā tas ir tas pats, kas Dienvidāfrikā apartheids... Mums Latvija un Igaunija ir mazas faŗistu valstis."

Kad korespondente jautā, kas notiks, ja Baltija kādu ritu pievienotos NATO, vai tad nākamajā dienā Krievija šajās valstīs ievestu kaŗaspēku? Atbilde ir ciniska: "Jau vakarā. Rietumi mūs kritizēs, būs simboliskas sankcijas... Tas būs, mēs saprotam, bet Rietumi kaŗaspēku uz Baltiju nesūtīs."

Nekavēšu lasītājus vēl ar citu atbildīgu personu paziņojumiem. Tāpat no tiem neatšķiras arī esošā Krievijas prezidenta Borisa Jeļcina ne reizi vien izteiktie bridinājumi un draudi Latvijai un Igaunijai, ja tās nebūs pietiekami paklausīgas.

Lasītāji var padomāt - ko tad mēs, pat Latvijas valdība, te varam darīt? Krievija liela, spēcīga, bet mēs maza valstiņa, mums pat savas armijas nav.

Darīt var daudz.

Vispirms mūsu valstsvīriem jābūt pašcieņai. Tādus "ciemiņus" nav jāuzņem ar apburošu smaidu un pazemīgu klaniņšanos, bet ar atklātu un neatkarīgas valsts pārstāvja cienīgu valodu.

Kāpēc mums nav savas, kaut nelielas, labi apbruŗotas armijas? Kas aizvadītajos sešos gados skolās un ģimenēs ir darīts, lai mūsu jaunatnē mājotu nacionālā pašapziņa, nacionālais lepnums, tēvzemes mīlestība? Ko rāda valsts televīzija? Dominē tukšvārdība, sekss un siŗeti ar brutalitāti, vardarbību.

Vai mēs no valdības vīriem kaut paretam esam dzirdējuši kādu patriotisku aicinājumu, latviešu tautas aizstāvību? Notiek

pretējais. Latviešu sevišķās tiesības, saimnieka noteicošās tiesības baidās pat pieminēt.

Aicinu katru lasītāju izvērtēt savu nostāju un rīcību. Vai paši vēlētajī nav vainīgi, ja Saeimā un valdībā lielā skaitā ir cilvēki, kuŗiem nerūp ne latviešu un livu, ne Latvijas kā nacionālas valsts liktenis, ne tautas vairākuma dzīves apstākļi?

Ir jāatmet klusā samierināšanās, lētticība un ieraŗšanās sevi. Pavisam drīz atkal būs jāievēl vietējās pašvaldības. Vai katrā rajonā, pilsētā nav spējīgu organizātoru, sava novada un valsts patriotu? Neapšaubāmi, ir un tieši viņi jāizraŗģās un viņiem jāuztic vadība. Vietējās pašvaldības ir liels spēks, kuŗā vienota rīcība var jūtami iespaidot arī valdības rīcību. □

Eduards Berklavs, Rīgā

MUMS VAJADZĪGA KAŗATIESA

Ikvienā valstī, kuŗai ir savi militāri formējumi, pastāv kaŗatiesa. Tāda bija arī Latvijas brīvvalsts laikā no 1918.-1940. g. Tās uzdevums bija cīnīties pret Latvijas iekšējiem un ārējiem ienaidniekiem. Pastāstīšu dažus fragmentus no Latvijas kaŗatiesa darbības.

Divdesmito gadu vidū Lejaskurzemē darbojās Kaupēna un Adamaitisa laupītāju bandas. Tās aplaupīja uz ceļa, ielauzās lauku mājās, aplaupīja pat dzelzceļa vilcienus, slepkavoja. Drīz vien šīs laupītāju bandas policija ar aizsargu palīdzību notvēra. Katrs bandas dalībnieks saņēma sodu atkarībā no padarītajiem noziegumiem. Kaupēnu un Adamaiti pakāra. Lejaskurzeme uzelpoja, ļaudis droši dzīvoja savās mājās, droši braukāja pa ceļiem un dzelzceļu.

Šodien atkal saraduŗies Kaupēni un Adamaitisi. Viņi gan nelieto aukstus vai karstus ieroŗus, bet ar Augstā nama klusu piekriŗšanu, vai pat klusu atbalstu atļaujas daudz vairāk - aplaupā tautu un valsts kasi miljoniem. Kaŗatiesa visu "saliktu pa plauktīņiem" jau pēc pirmās bankas izlaupiŗšanas, un nekas tamildzīgs turpmāk nenotiktu.

1936. g. dienēju Aviācijas pulkā, biju aviācijas skolas kursos. Gadījās, ka skolas virsdienesta kaprālis Vistiņš savā mazlitrāzās motociklā ielēja dažus litrus valsts benzīna. To uzzināja pulka komandieris un kaprāli Vistiņu nodeva kaŗatiesai. Kaŗatiesa viņam piesprieda 6 mēneŗus cietumsoda par valsts mantas piesavināŗanos. Viņam bija ģimene un 2 bērni. Viņš iesniedza apzēloŗanas lūgumu Valsts Prezidentam un tika apzēlots. Pēc tiesas pulka komandieris pavēlēja pulku nostādīt ierīndā un komentēja kaŗatiesa spriedumu, uzsveŗot, ka valsts manta neaizskaŗama.

Tagadējā iekārtā kaŗatiesai vispirms vajadzētu aizsargāt visas pirmšķaŗa Latvijas armijas tradīcijas un nepieļaut to izkroploŗšanu. Otrkārt, nostiprināt militāro disciplīnu bruŗotajos spēkos. Toreiz ne tikai Valdības Vēstnesi, bet arī citi laikraksti publicēja Valsts prezidenta pavēles armijai un flotei par virsnieku paaugstināŗšanu dienesta pakāpēs. Šobrīd sabiedrība nezina, ar kādu pavēli un no kurienes raduŗies mūsu bruŗoto spēku augstākie virsnieki. Pie tam viņi diŗojas ar savai dienesta pakāpei augstāku nozīmi, kā tas bija Latvijas armijā. Piemēram, pulvedis diŗojas ar ģenerāļa zīmotnēm. Arī tas, ka orķestranti, nebūdami virsnieki, diŗojas ar cepurēm ar apkaltu nagu. Latvijas armijā šādas tiesības bija tikai virsniekiem.

Kaŗatiesa aiz restēm ietupinātu Saeimas deputātu Māri Vitolu par aŗģitāciju jaunekļiem nedienēt Latvijas bruŗotajos spēkos. Noŗēlojami, šīs jauneklis nezina Latvijas vēsturi par mūsu Brīvības cīņām, par Cēsu skolnieku rotu. Šīs aŗģitācijas rezultāti jūtami iedragā jau tā trauŗlo disciplīnu mūsu Bruŗotajos spēkos. Aizsardzības ministrija oficiāzā Tēvijas Sargs publicēti materiāli par martā notikuŗo virsnieku apspriedi. Tajā lasāms, ka noticis:

- alkohola lietoŗana dienesta laikā	1540 gadījumi
- pārkāpumi, pildot sardzes dienestu	1099 gadījumi
- strīdi ar rupju izturēŗanos	287 gadījumi
- nepaklausība komandierim	12 gadījumi
- pavirŗa attieksme pret kaŗa tehniku	317 gadījumi
- kukuļņemŗana	15 gadījumi
- virsdienesta instruktori izd. pārkāpumus	1222 gadījumi

Šo sarakstu vēŗētu vēl turpināt, bet pietiek. Mums, Latvijas armijas kaŗavīriem, veterāniem, mati stāvus ceļas, to visu lasot.

Vienreizējs notikums sabiedrību satrauca Liepājas zemes sargu bataljonā, kur no ieroču noliktavas nozuduši ieroči - 13 kašaņņikova automāti, bet nevienu vainīgo neatrod. Tas noticis jūnija sākumā. Divaini, ka bataljona komandieris Lasmanis, kuŗš pilnīgi atbildīgs par viņam uzticētiem ieročiem, jūtas pat apvainots par viņa goda aizkāršanu. Šāds notikums Latvijas armijā beigts ar augstāko militāro personu atstādīnāšanu no ieņemamā amata, bet bataljona komandieris Lasmanis stātos karātiesas priekšā.

Karātiesai un kara prokuratūrai vajadzētu būt no Saeimas un valdības neatkarīgām institūcijām, kuŗas ieceltu Valsts Prezidents. Viss kopējais štats varētu būt 4 līdz 6 personas. Tas daudzkārt atsvērtu miljonus, kuŗus zagļi un blēži izlaupa no valsts kases. Šāds iestādījums tautā radītu došības sajūtu. □

Hermanis Pakulis, Jaunpiebalgā

SLĒPTAIS VALSTS APVĒRSUMS LATVIJĀ

1. Latvija ir pārvērsta par Œezberistanu.

1994. g. rakstā "KGB mūsu laikmeta prāts, gods un sirdsapziņa" ("AA", "Daugavas Vanagu Mēnešraksts"), meklēju mūsu posta un nabadzības pamatcēloņus Maskavas funkcionāra Aigara Misāna un viņa Rīgas kreatūrā (Ivars Œezbers, Œubovas Zīles audzēkne Ilga Kreituss, Mavriks Vulfsons, Ivars Godmanis, Dainis Ģeģeris, Alberts Kauls, Mārtiņš Virsis u.t.t.). Voldemāra Krastiņa, Elitas Veidemanes un Sarmites Ēlertes noraudzētās LTF un kaulisko lauksaimnieku aprindas 6. Saeimas vēlēšanās un pēc vēlēšanām uzskatāmi parādīja, kā izskatās manipulējuma pozīcija un opozīcija. Kostandas, Zigerista, Œezbera, Vulfsona, Čevera, Jurkāna, Kaula "nacionālā izliguma bloks" taču bija chrestomātiska vēlēšanu krāpšana - tie, kam bija nostalgija pēc vecajiem laikiem, varēja atdot savas balsis par Œezberu un Kaulu, internacionālisma piekritēji par Jurkānu un Vulfsonu, bet nacionālisti un antisemīti par Zigeristu, Kostandu un Mauliņu. Bet pēc vēlēšanām tik nesaudzīgie iepriekšēji "pretinieki" ņēma un sadēvās rokās, kā smeļies, Vulfsons saskandināja šampānieša glāzes ar Zigeristu. Tagad Œezberiskie 6. Saeimas saimnieki - pēc viena no Latvijas Zemnieku savienības galvenā noslicinātāja, docenta Anonija Zundas informācijas - gatavojas 7. Saeimas vēlēšanām par godu dibināt vienīgi pareizo partiju. Tās prezidijā blakus Œezberam, Kostandam, Zigeristam, Kreitusu pārim, Dzorčevam, Stradiņam, Birkavam, Jurkānam, Vulfsonam, Neilandam, Putniņam, Ulmanim, Šķēlem - varēsīm aprbrinot arī kiršteiniešus un krastpiešus. Pārāk netikamā tiešumā rodas aizvien jauni un jauni argumenti par labu manai 1994. gada hipotēzei, ka augstāk minēto aprindu galvenais cementējošais spēks ir PSRS spēcienestu mantinieki. Komūnistiski čekistiskā reakcija, kas tagad ieguvusi politisko varu Latvijā, pilnā mērā nodedonstrējusi savas politiskās kundzības rezultātus - degradētu tautsaimniecību un sociālo sfairu. Tā ir izvērsusi nepieredzētu uzbrukumu cilvēces ētiskajām pamatvērtībām - gribai palīdzēt saviem līdzcilvēkiem, goda jūtām, tikumbai, dabas, darba un dzimtenes mīlestībai. Ir sagrauts katras nācijas izdzīvošanas pamats - izglītības un veselības aizsardzības sistēma. LPSR bīstamākais komūnistiskais ideologs un ateists Jan Janičs Vējš ar saviem skolniekiem turpina apkārot "buržuāzisko ideoloģiju", t. i., sabiedrības tradicionālās vērtības. Tauta ir iedzīta cilvēka pašcieņu aizvainojošā nabadzībā, kas vispārējā korupcijas, noziedzības, sociālās cietsirdības un pornogrāfijas uzvaras gājiena atmosfairā, veicina tautas morālo pamatvērtību izskalošanu.

Sarkanbrūnā reakcija Latvijā kontrolē masu informācijas līdzekļus, lai nejautu saskatīt mūsu nelaimju patiesos vaininiekus un vērst situāciju par labu. Ilustrācijai - Latvijā šobrīd mani publicē vienīgi "Rīgas Aprīņķa Avīze", paldies tās redaktoram Imantam Pijolam. Paldies trimdas redaktoriem: Baibai Bičolei ("Laiks"), Intai Purvai ("Daugavas Vanagu Mēnešraksts"), Emīlam Dēliņam ("Austrālijas Latvietis"), Vilnim Zaļkalnam ("Brīvība"), Laimonim Zandbergam ("Jaunā Gaita"), kas atsaucīgi ir publicējuši manus lielrakstus par Latvijas traģiskajām saimnieciskajām un politiskajām aktualitātēm, tā uzturot preses brīvības tradīcijas latviskā vidē. Paldies "Daugavas Vanagiem" un to ideoloģiskajam šefam Alfredam Puķītem, kas snieguši man atbalstu pret Latvijas oficiālo struktūru spiedienu. Paldies trimdas kollēģām un tautiešiem, kas atbalstījuši mani morāli un ma-

teriāli. Tas jāvis paust valdošajai ideoloģijai alternatīvus viedokļus vairākos aktuālpolitiskos jautājumos. Pēc manas dziļākās pārliecības dažādu viedokļu uzskaušīšana un izdiskutēšana ir vienīgais reālais ceļš, pa kuŗu mēs varētu izlausties no šodienas traģiskā stāvokļa.

2. Iesniegums Valsts prezidentam.

3. maijā Valsts prezidenta kancelejā nodevu sekojoša satura iesniegumu:

"Jūsu Ekselence! Ar šo pagodinot paziņot, ka šodien nolieku Jūsu un V. Birkava kunga izveidotās Represēto Latvijas valsts un sabiedrisko darbinieku likteņa noskaidrošanas komisijas priekšsēdētāja pilnvaras. Spert šo izšķirošo soli mani mudināja tālāk minētie apsvērumi:

1. Jūs nesat izrādījis nekādu ieinteresētību, lai nodrošinātu komisijai darba iespējas bijušajā PSRS VDK archīvā Krievijā, kā tas bija A. Gorbunova kunga prezidentūras laikā. Vēl vairāk, tagad sāk slēgt arī to čekas archīva daļu, kuŗu čekisti atstāja Rīgā.

2. Jūs konsekventi bremzējat VDK archīva atgūšanu no Krievijas. Pilnīgi pretēji saviem priekšvēlēšanu solījumiem 1993. gadā, Jūs 1994. gadā ne tikai parakstījat bezokupācijas līgumu ar Krievijas Federāciju, bet arī pilnībā apgājāt VDK archīvu atgūšanas problēmu. Bez atbildes palika mans lūgums Jums atbalstīt komisijas iniciatīvu, pēc kuŗas LR Ārlietu ministrijas ierindas darbinieki beidzot oficiāli Maskavai pieprasīja čekas archīvu atdošanu. Gan Jūs, gan V. Birkava kungs konsekventi nerisināt Maskavas čekas archīvu dokumentu atgūšanas problēmu.

3. Komisijas 1995. g. 12. decembrā iesniegumu par četru Latvijas Valsts prezidentu piemiņas iemūžināšanu Jūsu padomnieks Raimonds Paula kungs pārfrāzēja par pieminekli Kārlim Ulmanim. Izskatās, ka tāpat kā 1993. g., Jūs gatavojaties izmantot tautas izrādīto cieņu Kārlim Ulmanim vēlēšanu kampaņas interesēs.

Lūdzu Jūs, Jūsu Ekselence, uzskatīt manu atkāpšanos arī par kategorisku protestu pret Jūsu un šodienas valdošo aprindu politiku, kas iedzinusi latviešu tautu nepieredzētā postā un nabadzībā. Latvijas traģiskajā situācijā Jūs ne tikai izliekaties neredzam valdības viru korumpētību, nekautrīgo nodokļu maksātāju naudas šķērdēšanu greznām reprezentācijām, lepnu automobiļu iegādei un villu celtniecībai, bet arī pats izlietojat pārāk daudz naudas reprezentācijai un Prezidenta pils pārbūvei.

Protestēju arī pret to, ka Jūs un pārējā Latvijas politiskā elite ir nodrošinājusi savam ieguldījumam neadekvāti augstu dzīves standartu sev un savai ģimenei uz nodokļu maksātāju rēķina. Ar patiesu cieņu."

3. Andris Šķēle netur vārdu, jeb roka roku mazgā...

Vēl pagājušā gadā "Labrit" raidījumā visas Latvijas priekšā Andris Šķēle apsolīja noskaidrot par I. Œezbera šēptēšanos ar Latvijas kuģiem Argentīnā. Tagad klāt jau maijs, bet Šķēles kungs savu vārdu nav turējis. Ivars Œezbers, kas piedalījās Latvijas kuģu izlaupišanā Latīņamerikā un ārstējas lepnās ārzemju klinikās no alkoholisma par nodokļu maksātāju naudu, neviena netraucēts turpina savu politisko karjēru, aizkulisēs izrēķinoties ar saviem politiskajiem oponentiem. A. Šķēle izliekas aizmirsis, ka pamatu savam kapitālam viņš lika kā lauksaimniecības ministra D. Ģeģeŗa pirmais vietnieks. Tautas acīs Dainis Ģeģeris ir valsts kases apzadzēja simbols. Kamēr zagļi baudīs sava "darba" augļus lepnās pilsētas un lauku villās, tikmēr turpināsies tautas morāles graušana un bauslim "Tev nebūs zagti" būs vēl mazāka nozīme nekā okupācijas gados.

Rakstos "Sarkanais kapitāls Latvijā", "Ziemassvētki, politika, morāle un aizmirstā tauta", "Kā Latvijas citronskābi gribēja prihvatizēt" u. c. esmu runājis par notiekošās prihvatizācijas mehānismu, kuŗa rezultātā visus naudas pelnīšanas avotus savās rokās tur partija un čekas nomenklatūras cilvēki. Līdz šim gan domāju, ka tas tiek darīts, lai vecie dzīves saimnieki kļūtu par saimniekiem arī jaunajā dzīvē. Taču visai šo sarkano kapitālistu saimnieciskajai darbībai ir tik absurds rakstus, ka gribot negribot aivien noteiktāk izvīzās jautājums - kāpēc isti tas tiek darīts? Taču tas ir citas, speciālas analīzes jautājums.

4. Anatolija Gorbunova morāliskais pienākums.

Mūsu acu priekšā notika A. Gorbunova atdzimšana - no partijas funkcionāra līdz neatkarīgās Latvijas pirmajam prezidentam. Tauta augstu novērtēja Gorbunova grēku izpirkšanas

ērksšķaino ceļu - viņam nemainīgi bija visaugstākais politiskais reitings Latvijā. Šajā Latvijai patiesi traģiskajā situācijā, tāpat kā daudzi citi Latvijas cilvēki, neredzu citu noderīgāku kandidatūru Valsts prezidenta amatam kā Gorbunovs. Domāju, ka deputātiem pienācis pats pēdējais brīdis stādīt tautas un valsts intereses augstāk par saviem partiju rēķiniem un aprēķiniem. Valsts priekšgalā jāatrodas nopietniem politiķiem, nevis šodienas viendienīšiem, kas cenšas sarūpēt visam atlikušajam mūžam ne jau nu to garīgo mantību.

Nav jau bez savas vainas arī Anatolijs Gorbunovs. Pārāk ilgi viņš ir klusējis par perestroikas dziļākajiem mehānismiem. Protams, prezidenta un Saeimas priekšsēdētāja amats uzlika savus pienākumus. Savā pagājušā gada 4. maija runā, kuŗā viņš pateica daudz būtisku lietu, Gorbunovs nomaksāja meslus tautfrontnieciskajai versijai par Latvijas neatkarības atgūšanu. Savā publicistikā daudz par perestroikas mehānismu Latvijā runāju, taču A. Gorbunova oficiālo amatu dēļ līdz šim esmu vairījis no intervijas lūgšanas. Taču Latvijas traģiskā situācija spiež mani vistuvākajā laikā meklēt intervijas iespēju.

Intervijā ar čekas apakšpulkvedi A. Jumiti uzzināju fantastiskas lietas - LTF un E. Veidemanes "Atmoda" strādājusi roka rokā ar VDK 5. daļu (ši daļa bija specializējusies buržuāziskā nacionālisma un reakcionārās emigrācijas apkarošanā). Pēc LU Latvijas vēstures institūta zinātniskās sekretāres Ināras Bērziņas informācijas, kādreizējais Civīlās aviācijas institūta docents Belaičuks ar dziļu sarūgtinājumu esot atcerējies, ka Interfronte dibināta pēc LKP CK ideoloģiskā sekretāra I. Ņezbera iniciatīvas. - Tad jau iznāk, ka kamēr LTF ar Interfronti cīnījās, nomenklatūra prihvatizēja visu, kam tikai klāt varēja tikt.

Mana analīze aizvien nepārprotamāk sāk liecināt, ka tieši VDK 5. daļa bija komunistiskās reakcijas galvenais virzošais un vadošais spēks gan 1991. g. barikāžu, gan augusta puča laikā. Piedalos Raiņa Literātūras un mākslas muzeja konferences organizēšanā par Gunara Astras represēšanu 1983. g. Pašlaik intervēju augstākos čekas virsniekus, kas šajā represēšanā piedalījušies. Man pašam par pārsteigumu secinājumi par šīm intervijām nebūt nav tik viennozīmīgi. Taču tā laika 5. daļas priekšnieka vietnieks plkv. Fr. Straube (priekšnieks S. Zukulis ir miris) man rupji meloja - kaut gan tieši 5. daļa operatīvi sagatavoja šo lietu un pilna informācija ir tikai viņiem. Satrauc tas, ka Straube ir viens no nedaudzajiem čekistiem, kas savu naudiņu nopelna ne tikai no Krievijas, bet arī Latvijas valsts budžeta, pie tam vēl Policijas akadēmijā. Pagaidām izskatās, ka tieši 5. daļa izveidoja galveno pretestību perestroikai un vismaz Latvijā ir sagrābusi politisko varu ar savu ielikteņu starpniecību.

Tiesa, problēma ir tik specifiska, ka bez vadošo perestroikas cilvēku atbalsta skaidrību šajos jautājumos iegūt diez vai izdosies. Arī pats atrodos tikai darba sākumā. Īpaši perspektīvs izskatās Latvijas kuģniecības virziens, jo šī organizācija strādāja vistiešākajā VDK kontrolē. Tās okupācijas laiku pēdējais kadru daļas vadītājs (pirms tam ciņās ar zaļo pūķi nogurdināts padomju tiesnesis) Gundars Zaķis atmodas laikā kļuva par G. Astras un G. Freimaņa represēšanas līdzdalībnieku V. Birkava vietnieku Juristu biedrībā un par Godmaņlaiku biznesmeni. Kad viss, kas bija putināms, tika izputināts, Zaķis pārgāja valsts dienestā. Pašlaik viņš ieņem augstu amatu Valsts ieņēmumu dienestā. Minētais kungs ir dziļi korumpēts. Ar skumju ironiju jāatzīst, ka valsts kases apzagšana tomēr nav mūsu nelaimīgu galvenais cēlonis. Pie efektīvas saimniekošanas dažu korumpētu valsts ierēdņu izdarības mēs pat nepamanītu. Pašlaik aizvien vairāk izskatās, ka valsts ieņēmumu avoti tiek speciāli aizbērti. Ko par to zin Latvijas kuģniecības VDK kurators Ceronis Gudakovskis, vēl pārbaudāms.

5. Kāpēc mums jādzīvo trūkumā?

Pētot VDK 5. Daļas zinātnisko bruņojumu, īpaši cilvēku psiholoģijas apstrādes jomās, esmu izdarījis arī vairākus blakus atklājumus. Skaidrojot čekas zonu namu vēsturi pēc zemes grāmatām Latvijas Valsts Vēstures arhīvā, ieraudzīju kādu pārsteidzošu lietu. Šodien īpašniekiem atdotie nami izrādās 1940. g. bija apkrauti ar lieliem hipotekārajiem parādiem. Dažam labam īpašniekam parādu nasta bija īsti prāva un starp kreditoriem redzamu vietu ieņēma Rīgas pilsētas pašvaldība. Kāpēc neviens nav informējis Māri Purgaiļa kungu, ka pilsētai ir lielas finanču rezerves sava budžeta papildināšanā. Civilizētā pasaulē taču vienādi svēts ir gan īpašums, gan īpašnieku parādi.

Ja būs labvēlīgi apstākļi, ceru sagatavot plašāku analītisku apceri par to, kā tiek praktiski likvidēts Latvijas iekšējais tirgus. Kā lieli monopoli, piemēram, "Latvenergo", liek mums ar absurdi augstajām komunālajām maksām apmaksāt savus ārzemju ceļojumus. Pašlaik tikai atzīmēšu, ka okupācijas laiku viena no galvenajām VDK interešu sfērām - namu pārvaldes, veic šodien patiešām apbrīnojamas operācijas ar mūsu daudzkārt pārmaksāto naudiņu. Bet namu pārvaldnieku biogrāfiju izpēte ļautu mums ievērojami bagātināt savas zināšanas par padomju totalitārisma funkcionēšanas īpatnībām.

Speciālu analīzi prasa arī Saeimas priekšsēdētājas Ilgas Kreituses 4. maija runa. Viņas sarkanā kapitāla galvenās ideoloģes loma jau sen ir skaidra katram kaut cik neatkarīgi domājošam cilvēkam. Uz armijas nostiprināšanu liktais uzsvars liecina, ka šīs aprindas gatavojas savu kundzību aizstāvēt līdz galam. Viņu argumentācija, ka armija tiek bruņota pret Krieviju, ir vienkārši smieklīga. Tieši šīs aprindas ar Ulmani, Birkavu, Krasītiņu, Kreitusi priekšgalā sagatavoja un parakstīja ar Krieviju bezokupācijas līgumu, kas deva smagu triecienu Latvijas drošībai. Taču runā ir arī dažas lietas, kas viež optimismu. Situācijā, kad Kauls lamā Šķēli un Šķēle sola izmest Kaulu no valdības, Kreituse apgalvo, ka valdības krīzes Latvijā nav. Tā vien izskatās, ka sākušās visai dziļas pretrunas līdz šim tik vienotajā Ulmaņa-Šķēles-Kreituses klubīņā. □

**Indulis Ronis, Prof. Dr. hab. hist.,
bij. Latvijas vēstures institūta direktors**

TAUTAS DZIESMA

**Bēdu manu lielu bēdu,
Es par bēdu nebēdāju!
Līku bēdu zem akmeņa,
Pāri gāju dziedādama.**

Tā dainoja mūsu tauta, savās klausu gaitās iedama. Vai zem vagara nūjas izmocītai tautai bija cerības piedzīvot labākus laikus? Toreiz ne. Tomēr viņa dzīvoja un izdzīvoja. Ne jau ar asarām un gaudu dziesmām, savu nākotni zilēdama. Tauta zināja, bez prieka, bez cerībām neizdzīvosi smagos klausu laikus. Dziesma un prieks iznesa mūsu tautu caur visiem smagiem gadu simtiem.

Kas notiek šodien? Mūsu trubadūri sacer bezcerīgas bēdu dziesmas par izmocītās tautas dzīvi, un, šo bezcerīgo gaudošanu nādīgi vien pārķer mūsu avīzes. Tautai posts, bēdas un bojāeja. Visur netaisnība, blēdība, korupcija. Latvijū it kā būtu pārklājuši tumši bezcerību un posta mākoņi. Tieši tas jau ir, ko mūsu okupanti vēlas. Bezcerība ir labs ierocis okupantu rokās, un šo ieroci prot lietot tie, kas grib sagraut mūsu dzīvot gribu.

Biju Latvijā novembra mēnesī. Nācu saskarē ar ļaudīm, ar tiem, par kuriem mūsu avīzes tik centīgi ievieto bēdu ziņas. Tā, laikam, ir tāda modes lieta. Bija laiks, kad tie paši laikraksti ņēmās ap "raganu" medībām. Raganas ir pazudušas. Tagad ir jāatrod cits jājamais zirdziņš. Sensācijas; tām vislabāk atrast pateicīgus lasītājus un klausītājus, jo nelietības, laupīšanas un citas nebūšanas nekad netrūkst.

Kad biju Latvijā, tikos ar saviem ļaudīm. Tie visi vēl ir pārpalikums no mūsu brīvvalsts laikiem. Mūsu trubadūri par viņiem pauž bēdu ziņas. Tie ir bezcerīgā stāvoklī, gandrīz badā, tā to raksta un stāsta šie Tālavas taurētāji. Stāvoklis izrāda pavisam citāds, kad prātīgi aprunājāties.

"Ir jau grūti, bet bija mums vēl grūtāki laiki. Tagad jau var dzīvot. Par mums nav ko bēdāt, mēs izdzīvosim. Vai tad pie Kārļa veciem bija labāk? Par tādām pensijām neviens neko nezina. Ļaudis pat neiedomāja, ka tādas var būt. Dzīvoja, priecējās, izdzīvoja un pat paslavēja Ulmani. Tagad daži, kam tā saprašana dzīvot pietrūkusi, ļauj, ka liela netaisnība nodarīta, nav vairs, kas iebāž kumosu mutē, paši neviņo to izdarīt. Lai jau ļauj."

Tā viena no tām, kas palikuse pāri pēc lieliem kaņiem mani apgaismoja. Nē, starp maniem pensionāriem izmisums un bezcerība nebija manāma. Vismaz ne starp tiem, kas prata savu kumosu paši iebāzt mutē.

"Jādzīvo tā, kā ir. Vai tad tādēļ jālec Daugavā, ja zuši nav galdā? Izīksim, dzīvosim, lai tik jaunie tiek līdz." Tā mans bijušais skolas biedrs izteica savas domas. Garākas pārrunas mums sanāca par armiju un krieviem. Viens mums, veciem kaņā

kalpiem, bija skaidrs, ka armija bērna autiņos. "Nebaidies, ar krieviem mēs tiksim galā." Tīri pašpaļāvīgi man izteicās vecais kaŗa kalps, kas tagad dūšīgi nēsā zemessarga uniformu. Man gan nebija isti skaidrs, kā viņš to domā. "Tā lieta ir pavisam vienkārša. Vajadzīgs sagādāt krieviem tādus pat apstākļus, kādus viņi sagādāja mums, tad redzēsi, kā viņi laidīsies. Valdībai tas būtu viegli izdarāms ar dažiem niecīgiem rīkojumiem. Piemēram: svešniekiem jāizņem uzturēšanās atļauja, kas viņam maksātu tikai Ls 10 mēnesī. Mums tas dotu katru mēnesi viena bataljona apbruņojumu un uzturēšanu. Protams, daudziem krieviem tie Ls 10 pietrūktu. Tādiem būtu jāsapako savas mantijas un jālaižās. Bez atļaujas nekāda dzīvošana nevar būt svešās mājās. Tie, kas gribēs palikt, piemērosies un pakļausies, kas spurosies - ārā. Nebaidies, ir daudzi veidi, kā šādus kungus dabūt prom.

Tā lieta sāka mani interesēt, tādēļ arī tīri naivi iejautājos: "Bet kā?"

"Kriminālisti Latvijā, galvenokārt, ir krievvalodīgie. Kriminālistus izsūtīt uz viņu pirmdzimteni neviens neuzskatīs par kaut kādu netīru nodarījumu, un kriminālie nodarījumi var būt visādi."

Sāku saprast. Tur nu man, gribot negribot, bija jāpiekrit. Vēl pārrunājām, tā saucamās, aktuālās lietas, bet visumā noskaņojums ir cerīgs.

"Tagad nemaz nav sliktāk kā pie Ulmaniša. Toreiz tādiem, kā mums, kam bērni paklūduši pasaulē, rūpes bija lielas, kad nāca tās dienas, kad vajadzēs mērot ceļu uz nabagmāju. Zinu, kāda tur bija dzīve. Vectēvs tur pavadīja savas mūža beigas. Nē, šodien ir daudz labāk. Vismaz pats esi kungs un ar tiem latīņiem, ko tev atmet, ja prot, var tīri labi iztikt."

Šādu domu man pateica cilvēks, ko sastapu 18. novembrī pie pieminekļa. Daudz vēl ko pārrunājām, bet visumā cerīgs bija skats maniem gada gājuma ļaudīm. Par nebūšanām ir runāts daudz, tādas bija, ir un būs. Ne jau Latvija vienīgā, kur netaisnība valda. Nav tādas zemes un valsts, kur ļaudis būtu mierā ar valdīšanu.

Labāk apskaties, kā Rīga, nometuse savu pelēcību, sāk pieļaut sev svētku drānas. Rosība un dzīvot griba ir atkal atgriezusies latvju tautā. Trubadūri gan aizsūšies gaudo par postu, ko sagādā dzērāji. Tomēr bezcerības laiks, ko jaunās pasaules cēlāji atnesa latvju tautai, ir beidzies. Lēnām upe sevi iztira, atkritumi nozēžas. Tāpat arī lēni izgaisīs netikumi, ko austrumzemju gudrie atnesa mūsu zemē. Lidz ar dzīvot gribu, atgriezīsies mūsu senču tikums, kur darbs bija dzīves pamats.

Lai tie vīri, ko tie vīri,
Sievām gudri jādzīvo:
Daudzi viesu pamieloja,
Saujiņā turēdama.

Arvīds Memenis

DUSMU AUGĻI

1939. g. ievērojamam amerikāņu rakstniekam Džonam Šteinbekam (John Steinbeck, 1902-1968) iznāca ar Pulicara balvu godalgots romāns "The Grapes of Wrath", kurā aklu dusmu un nīknuma dzīti cilvēki viens otram sagādā ciešanas un pat atņem dzīvību. Tāds aklu dusmu uzplūdums, acimredzot, pārņēmis krietno tautieti Jāni Liepiņu, Floridā. Vēstulē "Par veciem stāstiem" MLB Ziņotāja maija numurā viņš mani apspļauda ar uguni un zēveli par manu rakstiņu "Veci stāsti jaunā izlaidumā", kas parādījās "MLB Ziņotāja" marta numurā.

Lasītāji atcerēsies un var vēl pārliecināties, ka mana rakstiņa priekšmeti bija Velns, pekle jeb elle, miroņu augšāmcelšanās un pastarā tiesa. Ja Jānis Liepiņš nepiekrīt tam, ko esmu rakstījis, varētu loģiski pieņemt, ka viņš manis teikto atspēkotu ar precīziem argumentiem, aizrādītu uz manām kļūdām, par šo tematu izteiktu savas, labākas un pareizākas domas. Kas to de-va! Viņš ir tik svētu un negantu dusmu pilns, ka to "augļi" kā degošs piķis un zēvele birst uz Osānu Kārļa galvas, kas aiz vecuma var būt jau izžuvusi, tā ka cepure kļuvusi par lielu. Viņa vēstules temats vairs nav Velns, pekle, miroņu augšāmcelšanās un pastarā tiesa, bet viens vienīgs nelietis Osānu Kārlis, kā nosodišanai un nopulgošanai vēltīts turpat viss viņa raksts. Lietoti vārdi un izteicieni, kādus nu Liepiņa nabadzīgais leksikons atļauj.

Un nepatiesība, izdomājums ir avoti, kur Jānis Liepiņš smeļas savu dvēseles veldzi: Par katoļiem, katolicismu es sakot, ka: "Viss ir kļūdains, muļķīgs, aplams, visi katoļi, mirušos sūtņus ieskaitot, ir neizglītoti, neprašas, nekā nesaprot no Sv. Rakstiem." Lūk, viņš, tikai viņš zina Sv. Rakstu novērtējumu un saturu..."

Jāni Liepiņ, man Jūs jāsauc pie kārtības un atbildības: kur, kad, kurā vietā es pēdējās citētos vārdus, kas ņemti no Jūsu vēstules, esmu lietojis? Ja Jūs avotus nevarēsiet uzrādīt, man Jūsu apgalvojumi jākvalificē par tīriem baltiem meliem, kas radušies Jūsu pašu galviņā, kam varbūt patiesām cepure kļuvusi par lielu. Manis paša pieredze: uz mūža otru galu cepure kļūst par mazu, nevis par lielu.

Kāds Jums sakars vai draudzība ar ēzeļiem, ka nepieciešams uz tiem atsaukties Jūsu vēstules beigās? Jāsecina, ka Jūs labi pārzināt ēzeļu anatomiju, jo zināt, no kādiem dzīvniekiem tie patapinājuši garās ausis, govns asti. Bet vai esat paskatījušies un pārliecinājušies, no kā ēzeli patapinājis to, kas zem astes? Bez šī punkta Jūsu zināšanas par ēzeļiem nevar atzīt par pilnīgām.

Varbūt mākat sarunāties ar ēzeļiem? Vācu dzejnieks Heinrichs Heine (1797-1856) ir teicis: "Nekad es neesmu redzējis ēzeli, kas runātu kā cilvēks; bet es esmu redzējis daudz cilvēku, kas runāja kā ēzeļi."

Un beigās, Jāni Liepiņ, es Jūs aicinu godprātīgi atbildēt uz dažiem jautājumiem - bez izvairīšanās, lūdzu:

1. Kas tā bija par ticību, kas nodibināja inkvizīcijas tiesas un sārtos Eiropā sadedzināja vismaz divsimttūkstoš dzīvu cilvēku, vēl lielāku daudzumu sakropļojot - salaužot kaulus, izgriežot locēkļus, izdurot acis un izraujot mēles?

2. Kas bija krusta kaŗu rīkotāji un organizētāji, ar uguni un zobenu izdeldējot vietējas oriģinālas kultūras?

3. Kā vārdā un uzdevumā Jākobs Šprengers un Heinrihs Institoris sacerēja un izlaida vislaunāko nekrietnāko grāmatu cilvēces vēsturē - "Malleus maleficarum" - "Raganu veselis", kas inkvizīcijas bendēm kalpoja kā rokas grāmata?

Gribētu ticēt, bet neesmu drošs, ka Jums pietiks dūšas un godprātības atbildēt. □

Osānu Kārlis

☒☒☒☒ VĒSTULES ☒☒☒☒

PAR LATVIEŠU PAREIZRAKSTĪBU

Amerikas latviešu pedagogu un diriģentu Robertu Zuiku, Latvijas Universitātes Baltu valodu katedras docenti Rasmu Grisli un šo rindu autoru 8. augustā pieņēma Latvijas Republikas izglītības un zinātnes ministrs Māris Grinblats. Notika saruna par latviešu pareizrakstību.

1946. g. ar V. Lāča padomju valdības lēmumu tika sabojāta J. Endzelina veidotā latviešu rakstība: svešvārdos atmeta burtus ā, ē, ī, ū, divskaņus, skaneņu divkāršojumus, visos gadījumos atmeta mikstināto r. Pēc 11 gadiem gan tika atļauts svešvārdos rakstīt ā, ē, ī, ū, bet tikai vienu, piem., ķīmija, bet ķīmikālijas (latv. vajadzētu ķīmikālijas), nacionāls, bet nacionalizēt (vajadzētu nacionalizēt) utt. Ar to ā, ē, ī, ū lietošana svešvārdos bija it kā pieskaņota uzsvara vietai krievu valodā. Savukārt, ch un h sāka rakstīt tikai ar h.

Šāda padomju laikā kropļota rakstība turpinās arī atjaunotā Latvijas valstī. Tikai dažus izdevumus laiž klajā J. Endzelina rakstībā, piem., Latvijā iespiesto laikrakstu "Brīvā Latvija", apgāda "Memento" grāmatas. Citos izdevumos palaikam tikai atsevišķos rakstos lietota J. Endzelina rakstība pēc autora pieprasījuma.

Nepareizā svešvārdu rakstība sākusi bojāt pašas latviešu valodas vārdus, piem., manāmi rakstījumi petit (pareizi - pētit), rupēties (rūpēties), sudzēt (sūdzēt). Mikstinātā r nerakstīšanas dēļ tādos, ka beru, dzeru, keru, sveru, vārdu savienojumā bērū gājiens ieviesies aplams plats e (vai ē).

Amerikas latviešu apvienība 1994. g. laidusi klajā Latviešu valodas vārdnīcu J. Endzelina rakstībā. Šogad Latvijā izdota padomju laikā iecerēta un rakstīta pareizrakstības un pareizrūnas vārdnīca ar padomju laikā ieviestajiem kropļojumiem.

Būtu vēlams latviešu skolēnus iepazīstināt ar latvisko J. Endzelina rakstību, kas tagad ir redzama arī 1994. gadā Latvijā no-

jauna izdotajās Valerijas Bērziņas-Baltiņas, Kārļa Milenbacha un Jāņa Endzelina skolu gramatikās.

Valodnieki pasniedza ministram Amerikas Latviešu apvienības izdoto vārdnīcu, minētās skolu gramatikas, avižu rakstus ar diskusiju materiāliem par latviešu pareizrakstību.

Ministrs Māris Grinblats ar interesi uzklausa valodnieku atzinumus. □

Jānis Kušķis, LU Baltu valodu katedras lektors

• LNAK vairākkārt pieņēmusi rezolūcijas par šo jautājumu. Pēdējā (atrodama MLB Ziņotāja Nr. 6./567., 22. lpp.) tika izdebatēta un pieņemta apvienības padomes sesijā 1996. gada 28. aprīlī, Latviešu Centrā, Toronto. Klāt bija arī LR Izglītības un Zinātnes ministrs Māris Grinblats, kas solījās lietu caurskatīt. Jācer, ka vairākkārtīgie atgādinājumi par šo tik sasāpējušo latviešu valodas jautājumu nesīs pozitīvu atrisinājumu. Jāuzteic mūsu valodnieki par neatlaidību un mūsu valodas sargāšanu.

-Red.

Raksti nodaļai FORUMS un Lasītāju vēstules redakcijā gaidītas! Lūdzam manuskriptus rakstīt ar rindas atstarpi! Ievērojiet, ka tagad varat visu to atsūtīt arī pa faksu! Numurs 514-457-3496.

SVEŠVALODU NODAĻA/OTHER LANGUAGES SECTION

GENERAL MEMO FOR DISTRIBUTION TO LATVIAN ORGANIZATIONS

There is a new multilingual Russian/English website called the "Russian Public Information Center in Latvia" (<http://solar.rtd.utk.edu/friends/valery/rusnews.html>) which appears to be at best a propaganda mouthpiece for ethnic Russian non-citizens opposed to the policies of the Latvian government. The English language offerings on this site are tendentious, heavy-handed, and written in relatively poor English - albeit heavily sprinkled with human rights jargon and legalisms.

What is noteworthy is that this project is supported by "The Center for International Networking Initiatives" at the University of Tennessee, as well as something called "Versia Ltd." in Latvia. American government grant money may well be involved, and I assume (though I do not know) that the University of Tennessee is a state institution supported by public funds. While one website may not seem like much, this site could be copied and expanded if it becomes a successful disinformation channel - and it could be done with American tax dollars or tax-deductible dollars.

There is some possibility that the activists to this website or engaged in managing it are being partly financed by or directed by the Russian government, or by chauvinist/extremist political parties in Russia.

BATUN suggests the following course of action:

1. The website should be monitored and evaluated by someone fluent in Russian, who can keep track of gross misrepresentations, material errors of fact, instances of racist or anti-semitic comments, and blatant political activity that is not usually associated with projects that receive American government or non-profit grants.

2. A brief record should be kept of material that could objectively be considered objectionable (lies, racist comments) or that appears to be designed to aggravate ethnic tensions. Is all of the material objectionable, or are there sufficient instances of objectionable material that one can complain about the integrity of the site and its manager?

3. The nature of the funding and support behind this website should be determined to the extent that this is possible. The American component should be relatively easy to find out, and somebody might have a contact in Latvia that has information on these groups. The ultimate question is - are American public funds, non-profit grants or government-financed institutions being used to disseminate disinformation or extremist-/racist literature aimed at creating ethnic unrest and undermining the Latvian government?

4. If the material on the website is objectionable and irresponsible by the standards normally applied to public funds and public institutions, or private non-profit grants (if that is the case), one of the Latvian national organizations could enter into a dialogue with the Americans involved in this project to see if they know what they are doing. If there is no response, letters could be sent to politicians with jurisdiction over whatever funds are being used - or to non-profit group if that is the source of funds. At no point, of course, can we leave the impression that we are trying to stifle freedom of expression - this is a question of propriety and policy.

Unfortunately, BATUN does not have a Russian-speaking active member or board member that could undertake the essential first step in this process - monitoring and evaluating the website. □

Urmas Wompa,
President, BATUN

LATVIJA VASARĀ

Ši gada vasaras sākumā pavadīju 4 nedēļas Latvijā. Tās bija reti bagātas dienas, kurās netrūka piedzīvojumu un pārsteigumu. Tās bija skaistas dienas, neskatoties uz to, ka laika apstākļi šogad bija pavisam nemīlīgi. Ielidojot Rīgā no Helsinkiem, Latvijas debesis bija mākoņos tinušās un, kā jau Jāņu dienā pieder, lija. No gaisa varēja skaitīt simtiem lietus peļķes, kas klāja Latvijas laukus. No lietus nevarēja izmukt. Bija aizlijis tajās dienās, kurās tautas novērojumi paredzēja, ka būs nokrišņi visu cauru vasaru. Un tā arī notika. Bija tikai dažas saulainas dienas un pat tajās kaut kur nokrita lietus gāze, negaidīta un prāva, kā teikā par ezera pārvietošanos un nokrišanu jaunā vietā. 6. jūlijā lietus atnāca ar viesuļvētru. Tā notrieca ne tikai koku zarus, bet ar visām saknēm izgāza milzeņus Ogrē, Rīgā, Turaidā un citur. Un visā Ziemeļeiropā bija līdzīgs laiks. Ne jau vasara, bet it kā vēss rudens!

Rezultātā Latvija bija zaļa. Skaisti zaļa. Daudz bija dažādu ogu - zemeņu, jāņogu, aveņu, melleņu. Pēdējās Liepu apkaimē, Jēkabpils apriņķī, lasīju mežā, kur to biju darijis pirms 60 gadiem. Mellenāji bija pilni ogu. Acu priekšā atmiņu sapnis no tālās jaunības. Un izrādījās, ka tas nebija pārdzīvojums tikai man. Man līdzās bija skolas biedrs no pirmās pamatskolas klases Mežgaļu četrklasīgajā pamatskolā un vēlāk līdz pat 2. gimnazijas klasei Jēkabpili un radnieks no Rīgas. Pēdējais, galvas pilsētā dzīvodams un savos darbos aizņemts, arīdžan nebija bijis mellenēs vismaz divdesmit gadu, kā viņš pats atzinās. Mēs, trīs vīri, priecājamies, kad mūs uzrunāja kāds zēns, teikdams labudienu. Skaidrā, gaišā latviešu mēlē. Viņš ar savu vecmāmuju bija atnākuši sēpot. Un tajā pašā laikā izcirtumā varēja nogaršot meža zemenes un avenes. Zinātāji vēstīja, ka purvā esot jau arī brūklenes un dzērvenes. Negribējās ticēt, jo šīs ogas jau ienākas daudz vēlāk, bet šogad esot citādi - visas tikpat kā vienā reizē. Mums pat nebija baiļu no indīgajām ērcēm, tik labi jutāmies tirajā, svaigajā meža gaisā. Kā trīs latvju zemes apceļotāji un laimes meklētāji. Lietus lāses sāka krist tikai tad, kad jau bijām atceļā. Tikai ābolu tikpat kā nemaz. Ābeļziedi pavasari salnās nosaluši. Tikai reta ābele no šīs nelaimes pasargāta. Pāris pamanīju Aknīstē.

Pašā pirmās dienas pēcpusdienā piedzīvoju reti gaišu brīdi. Nespēju atteikt piedāvājumu braukt zemenēs. Neskatoties uz nogurumu un manas saimnieces negulēto Jāņu nakti (Viņa no Ziņģu svētkiem Ventspilī bija tieši man braukusi pretim uz lidlauku!), devamies uz Vecumniekiem un nonācām zemeņu paradīzē, par kuŗu Neatkarīgā Rīta Avīze 28. jūnija numurā "Kas uz sirds?" slejā vēstīja manis teikto: "Šajās dienās mani iepriecināja tas, ka satiku kādu dārza zemeņu audzētāju, kuŗa audzē vairākus desmitus šķirņu. 'Man klājas labi. Darbs dārziņā nodrošina iztiku un dzīvi. Daudziem darba nozīme ir piemirsusies. Žēl,' viņa sacīja. Ar vairāk nekā 70 gadiem viņa bija kā gaisis saules stars Latvijas laukos. Dažādās zemenes bija sevišķi gardas." Ja iepriekšējā sezonā viņa bija izaudzinājusi 68 gr. lielu zemeni, šogad lielākā bija izrādījusies 94 gramī! Un tur bija dažādu pasugu upenes, ērkšogas, jāņogas, avenes, pelēkie zirņi, tupeņi un citi dārzāji, kas viņai šobrīd vairs uz tirgu nav jāved. Pēc visa tā ļaudis paši brauc pakaļ. Mājiņa laukos spīd un laistās. To sargā suns.

Latvijā daudz liepu. Tās bija pilnos ziedos, kas smaržoja saldi. Aknistē, pie luterāņu baznīcas, viena bija tik resna, ka vajadzēja vismaz trīs vīrus, lai to rokām aptvertu. Milzene, pa kuŗu puikas, ja mātes tos nepamana, varētu mēģināt uzkāpt debesis.

Latvijas priedes mani arvien valdzina. To smidrumi un brūnā miza liek skatīties uz augšu gandrīz vienmēr, kad ir izdevība vai attiecīgs noskaņojums. No lapu kokiem - baltie un melnie bērzi, varenie ozoli. Ogrē pat ir sava bērzu aleja, pa kuŗu, pēc tam pa tiltu pārejot Ogres upei, var nokļūt uz brīvdabas estrādi, kas spēj pulcināt tūkstošus. Šādu estrāžu Latvijā netrūkst. Sevišķi glīta ir Talsos, pavisam necīga skolnieku izkoptā, arī visus okupācijas gadus, Zāses vidusskolas parkā. Te tā iekārtotais un kopējs Kārlis Bērziņš lietoja izteicienu - "Kad es biju spaiņa augumā!..." Tas atmiņā atsauc senās dienas, kad apmeklēju un beidzu šo mācības iestādi, kas toreiz bija 7-gadīga pamatskola. Baltā skolas ēka nav mainījusies, uzturēta un glīta. Nebūs daudz tādu vietu, kas tik labi saglabājušās gaŗajos apspiestības laikā. Vietējā pasta nodaļā iegūstu apzīmogotu pastkarti, ko varēšu pievienot savai Latvijas pasta nodaļu zīmogu kolekcijai.

Lietainā laika dēļ pat Rīgā bija daudz odu. Tādi maziņi, siki, bet neganti dzelēji. Tā kā tie attīstījušies netīrajās pilsētas ūdeņos, viņu siekalās dažādas baktērijas un ķīmikālijas, kas izsauc ādas iekaisumus un negantu niezi. Par to pat rakstīja laikrakstā. Bez ērcēm Rīgā var uzlasīt arī blusas, kuŗu kodiens nebūt nav patīkams. Pilsētas ūdens atstāj dažādas pēdas. Man pēc vannas uzmetās sarkani plankumi. Izskatījies gandrīz pēc indiāņa. Dažādās ziedes noņēma niezi, bet izsitumi nepazuda. Un tad notika brīnums. Pāris dienas pirms Latvijas atstāšanas viesojos Aknistē, un tur tecēja dzidr, brūngans strauts. Nokāpu krastmalā no tilta, zem kuŗa sev naktsmāju bija iekārtojis kāds Latvijas pilsonis vai dikdienis, kas citu dzīves vietu šobrīd nevar atļauties. Tā to varēja spriest no dažiem guļas piederumiem (pats viņš tur tobrīd nebija). Noslaužu rokas un ģīmi - pēc nepilnas stundas visi plankumi un kodienu zīmes bija pazudušas. "Tirais ūdens! Minerāļi," teica vietējie. Viņiem kāda zināšana tomēr ir. Burbulojošais strautiņš mani bija atbrīvojis no neērta posta. Paldies tam par to!

Indīgās čuskas - odzi un kaparčūsku, nedz ar zalkti nesastāpu. Kādreiz Liepu purvos to netrūka. Kāds toreizējo dienu puika bija tik drošsirdīgs un veikls, ka prata odzi notvert aiz sprandas, apmest astes galu ap kaklu, turēt to sev priekšā un izaicināt. Viņa, nabadzīte, mētāja mēlīti un droši vien būtu pamatīgi dzēlusi, bet tas viņai nebija pa spēkam. Mums, pārējiem zēniem, par šādu pārdrošību toreiz bija jādrebinaļas. Toties Latvijā ļoti savairojušies stārķi. Viņu lielās ģimenes bija redzamas daudzos laukos, tālruņa stabu galos un skursteņu ligzdu novietojumos. Pat dzērves gadījās ievērot. Stalti ir šie Latvijas putni.

Zemniekam šī vasara sagādā rūpes. Saules trūkums kavējis sienu pienācīgi izžāvēt. Tas, zārdos sakārts, tomēr sakarst un sapelē, kļūst nederīgs. Šur un tur to atkal ņēma nost un sadedzināja. Daudz darba par neko. Ja citur siens vēl lietojams, bieži tā vērtība samazinājusies. Lielās lietus gāzes un vētras tieši labākos labības laukus sagāzušas veldrē. Vai tie celsies un būs ievācamī? Kartupeļu laukos sarkanās, mikstās vaboles, kas jālasa nost. Lieks darbs, bet ja grib kautkādu ražu, jāstrādā. Tāds nu ir zemnieka liktenis, to iezīmē Dieviņš, dažādus dabas ritmus nolikdams. Vēl nevienu nedzirdēju pārmetam valdībai, ka tā pie visa tā vainīga. Mūsu pusē Kvebekas provinces premjērs Bušārds gan savas ekonomiskās nelaimes un vasaras mēnešos pazaudētos darba posteņus (jūnijā un jūlijā kopā ap 75.000!) attaisno ar vēsajām un lietainajām vasaras dienām (tās vainīgas, ne jau neskaidrais politiskais stāvoklis), kuŗām sekojošais augusts, savkārt, bijis karsts un sauss... Valdība pie tā vainojama neesot! Ja kaut ko līdzīgu teiks ministru prezidents Šķēle Latvijā, burkšķis, nav šaubu, būs liels!

Latvijā vēl arvien dzird žēlojamies par mežu izciršanu un tādējādu dabas vērtību izšķiešanu. Kanadieši, turpretim, Eiropas kokmateriālu tirgū saskata sīvu konkurenci, kuŗā viņi izspiest pie malas - draudot jauns bezdarbs, par ko atbildīgi esot baltieši... Ko nu? Varētu jautāt, vai mēs savu precī neatdodam mazliet par lētu? To tomēr labāk zinās tirgziņi un iestādes, kas ar šīm tirgus lietām nodarbojas. Katrā ziņā, Latvijas mežiem ir vērtība. To atklājuši Kanada, pašu mežus neatmaksājoties cirst. Tā ziņo Toronto laikraksts Globe and Mail.

Mežos zied mazas dzeltenas puķītes - laimītes, kuŗas esot indīgas. No tām Jāņos viņ vainadziņu, ko glabā, lai būtu laba ģimenes diena. Mežos pakārtotas "zaļās mājas". Tās nu tas pats mežs vien ir - ja rodas "vajadzības" tad pa kreisi dodas vīrieši, bet pa labi sievietes... Jāuzmanās tikai no ērcēm, citiem knausļiem, čūskām, indīgiem augiem... Ja brauc ar autobusu, braucējs izsaucas: "Zaļā māja!", un visi zina, ko tas nozīmē. "Esat laikus atpakaļ, citādi aizbrauksim bez jums!" Un kā ar ogām un sēnēm šādās populārās vietās?

Ganībās un pļāvās govju, aitu un pat kazu ganāmpulki. Šķiet, veselīgi un labi baŗoti. Gremojamā šo vasaru netrūkst. Citādi varētu būt ziemu. Kurzemē gadās redzēt arī zilās mēness govīs.

Garšīgas ir tikko nožāvētas jūras zivīs. Par lētāku cenu tās agrā pēcpusdienā var dabūt pie zvejniekiem jūrmaalā, vēlāk ceļmalās - par dārgāku. Luciši šogad esot maziņi, vimbas un plauži makten lieli. Reņģes. Nevienu no tām līdzšinējos ciemos nebiju nogaršojis. Nēģus gan. Mēlē var iekost, neparastos gardumus notiesājot. Tikai tā nelaipe ar sāli. Jāēd ar mazu mēru. Tas nekas, ka pirksti lip. Pie reizes var pamērcēt kājas jūrmaalā un uzņemt kādu jūras skatu. Ja izdodas, var palielināt un pievienot kolekcijai. Tikai uzņēmumus nav ieteicams atdot attīstīt Rīgā. Skaistos Latvijas mākoņus viņi neprot attīstīt. Tie pat ar palielināmo glāzi nav saskatāmi, kamēr šeit, Kanadā, attīstītās filmās tie krāšņi savā krāsu bagātībā. Arī zaļās krāsas - Kodaka reklamāmai tomēr sava taisnība. □

/ Turpmāk vēl. /

M. Štauvers

" I Z D E D Ž I "

Septembri Toronto un apkārtnes latviešiem atkal būs izdevība izbaudīt Valmieras teātra augsto skatuves mākslas līmeni. Šoreiz viņi viesosies ar Gunara Janovska "Izdedži", ko ar autora piekrišanu skatuvei no romāna pārstrādājis režisors Varis Brasla.

Sākoties Latvijas atmodai, astoņdesmito gadu beigās, Braslas rokās nonāk grāmata ar diviem Janovska darbiem "Sōla" un "Pār Trentu kāp migla". Tie bijuši kā svaiga gaisa vēsma, viņš tajos iemilējies. Noskatījies "Sōla" skatuves variantu Latvijā, rakstnieks bijis vairāk kā apmierināts un devis režisoram arī tiesības pārstrādāt "Izdedžus". Pārstrādātais darbs ieguvis romāna autora, kritiķu un publikas labas atsauksmes. Tagad mums būs iespēja to skatīt trešdien, 25. septembrī, Kanadas latviešu centrā Toronto.

Valmieras teātris ir viens vecākajiem teātra mākslas iestādījumiem Latvijā. Dibināts vienā gadā ar Nacionālo teātri. Abi pagājušā gadā atzīmēja savu 75. dzimšanas dienu.

Gadsimta sākumā savas lugas Valmieras teātri iestudēja Rūdofs Blaummanis. Skatuves gaitas tur sāka izcilā aktrise Ludmila Špilberga, darbojās režisors Jānis Zariņš un literāts-aktieris Arveds Michelsons (Rutku Tēvs). Vēlākos gados mākslinieks, skatuves dekorators Ēvalds Dajevskis.

Valmieras teātris labi pazīstams aizrobežas zemēs. Pirms 4 gadiem viesojās Kanadā un ASV. Labas saites uzturētas Igaunijā, kur sadraudzības pilsētā Vīlandē izrādīta Annas Brigaderes "Sievu kaŗi ar Belcebulu" un citi mūsu klasiķu darbi.

Režisors Varis Brasla populārs ne tikai Latvijā, bet arī ārzemēs. Viņš ieguvis balvas Maskavas un Virburgas festivālos. Kopš 1981. g., paralēli iestudējot 10 lugas Valmieras teātri. Sākot ar 1995. g. kļuvis par šī teātra māksliniecisko vadītāju.

Nāciet 25. septembrī un izbaudiet G. Janovska "Izdedži" izrādi, kuŗā profesionāli aktieri mūs vairāk kā divas stundas turēs savā tēlošanas mākā.

Šoreiz Kanadas Latviešu Centra Toronto vadība rūpējas, lai neviens neaizietu mājās neapmierināts, ka nav varējis dzirdēt un redzēt. Ar "Shell" eļļas sabiedrības atbalstu tiek uzlabota skatuves skaņu sistēma. Būs arī divas izrādes, plkst. 14:00 un 19:00, tā kā krēsli tiks izvietoti brīvāk un būs mazāk sēdvietu rindu. Lai neaizmirstos, atzīmējiet 25. septembri jau tagas savā kalendārā. Biļetes ir dabūjams Centra birojā. □

V. P.

Nokārtojiet savu MLB Ziņotāja abonementa maksu!

Latvijas Zemessardze ir brīvprātīga teritoriāla veida sabiedrības pašsardzības organizācija. Tā sastāv no 5 brigādēm - atbilstošas Latvijas vēsturiskajiem novadiem: 1. Rīgas brigāde, 2. Vidzemes novada brigāde, 3. Latgales novada brigāde, 4. Kurzemes novada brigāde, 5. Zemgales novada brigāde. Pašlaik Zemessardze ir skaitliski lielākā Nacionālo Bruņoto spēku sastāvdaļa, jo tā ir visas tautas pārstāvēta. Vairāk nekā 16 tūkstoši viru zvērējuši uzticību Latvijai. Zemessardze tika atjaunota tūlīt pēc Maskavas puča, 1991. gada 23. augustā, ar likumu "Likums par Latvijas Republikas Zemessardzi". Zemessardzes uzdevums ir aizsargāt valsti pret ārējiem ienaidniekiem un kopā ar citām drošības organizācijām rūpēties par iedzīvotāju drošību, par kārtību laukos un pilsētās, kā arī lai nodrošinātu robežkontroli, kontrabandas apkaņošanu un dabas katastrofu seku likvidēšanu. 1995. gadā Zemessardzei no valsts budžeta piešķīra tikai 1,15% līdzekļu. Ap 50% šo līdzekļu Zemessardze izlietojusi bruņojuma iegādei un 18,2% ekspluatācijas izmaksās. Alfrēds Žīgurs, 65. Atsevišķās studentu rotas zemessargs, bijušās 5. Saimes deputāts, man raksta, ka visnopietnākā situācija Zemessardzē ir ar apaviem un apģērbu. Apakšveļu, bikšu un municijas jostu, tāpat arī apvidu ietērpju ir tikai mazai daļai no rotas zemessargiem. Līdzekļu trūkuma dēļ nav arī paredzēti ne cimdi, ne zeķes. Rotā esot ir ap 350 studenti, mācības spēki un darbinieki.

Sekosim mūsu lielā dzejnieka Andreja Egliša aicinājumam (Skatiet iepriekš. MIB Ziņotāja numurā 9. lpp.! Red.) un ziedosim katrs pēc savām spējām, ar to apliecinot, ka esam kopā ar mūsu brīvprātīgajiem zemessargiem viņu vajadzību brīdī. Ja mēs to nedarīsim, kas tad mūsu vietā to darīs?

Čeki rakstāmi uz "Latvian National Guard Welfare Fund" vārda un austrumu krastā sūtāmi Zemessardzes Bostonas atbalsta grupas pārstāvim Arvidam Mačam, 48 Farrington Ave., Dedham, MA 02026, ASV (Informācija par Zemessardzes organizāciju un piešķirtiem līdzekļiem no valsts budžeta ņemta no "Latvijas Zemessargi" 1996. g. brošūras). □

Ādolfs R. Gailītis, Bostonā

AIZSAULES CEĻOS

IMANTS RAMBACHS

1996. gada 13. augusta rīta stundās miris Imants Rambachs.

Viņš dzimis 1921. gada 4. augustā, Svētciema pagastā, Ziemeļvidzemē. Pēc vietējās pamatskolas beigšanas izglītību turpina Valmieras komercskolā. Pēc tās beigšanas gadu kalpo vācu darba dienestā Vācijā. Pēc tam kā iesauktais nonāk Leģiona 15. divīzijā. Kara beigās seko gūsts Fallingbostelē un Ostflizlandē. Pēc atbrīvošanas nonāk Braunšveigas bēgļu nometnē, kur nodzīvo līdz 1948. g., kad izceļo uz Angliju. Tur viņš strādā tekstilrūpniecībā līdz 1954. gadam, kad dodas uz Montrealu, Kanadā. Montrealā strādā Bell telefona sabiedrībā līdz pat pensioņniešanās laikam.

Dzīves biedre Gerlinda ir vācu tautības. Latviešu sabiedrībā apmeklē pensionāru apvienības sanāksmes, kur ir sarunu biedrs vairākiem pensionāriem. Ģimenē meita un divi mazbērni. Daudz laika pavadīja savā vasaras mājā Ezerkalnos, ziemeļos no Montrealas.

Ļaunas slimības piemeklēts, šīs zemes gaitas izbeidz 13. augustā.

15. augustā pēdējā gaitā viņu izvadīja vietējās kanadiešu draudzes mācītājs un liela pavadītāju saime. Pensionāru apvienības vārdā atvadījās tās priekšnieks Voldemārs Paegle, bet māsas un brāļa, kas dzīvo Latvijā, un latviešu draugu vārdā - J. Lukstiņš, kas atskaņoja arī sēru mūziku taures skaņās.

Pēc viņa sēro sieva Gerlinda, meita Lilija ar ģimeni, māsa un brālis Latvijā un viņa draugi Montrealā.

Bēru mielasts notika meitas mājā, kurā vecāki dzīvoja.

Noslēdzies atkal viena latviešu mūžs - vienkāršs mūžs, kā to atzīmēja izvadītājs - mācītājs.

Saldu dusu!

-š.

1996. gada 17. augustā, Lakeshore vispārējā slimnīcā 80 gadu vecumā miris Arnolds Sproģis.

Agrākos gados dziedāja kori. Pēdējā laikā latviešu sabiedrībā maz apgrozījās. Bija ev.-lut. Trīsvienības draudzes loceklis.

Par viņu sēro dzīves biedre Gerda, bērni Virdžīnija un Reinherds, mazbērni Tara, Aleksandra, Roberts un Michaels, māsa Irma Vasariņa Montrealā.

G.

TĒRVETE

TĒRVETE 1996. GADĀ

Pavasaris, daba pēc garās ziemas mostas, kokiem lapas sāk zaļot, putniņu dziesmas un visa dzīvība mostas, tā arī mūsu domas un ilgas uz vasaru Tērvetē. Šeit nu tā ir - vasara, gaidīta un sagaidīta, zaļa un skaļa putnu dziesmās. Atmiņā manas bērnības dienas. Augu un mācījos Austrumu baznīcā un skolā. Meža (birzes) un pļavas malā dziedājām bērnu dziesmu, kas atgriežas atmiņā, kad iebraucu Tērvetē:

Meža ielejā ir baznīciņa,
nav skaistāku vietu nekur.

No bērnības mīļa ir viņa,
kad atmiņās kavējos tur.

Ak, cik jauki, kad svētdienas ritā,
dzirdu no baznīcas zvan,

kaut gan ieleja miglā vēl tita
miļš ielūgums sirdi man skan.

Nāc, nāc vien uz šo baznīciņu,
kur klusums ir miligs un svēts.

No bērnības mīļa ir viņa,
kad atmiņās kavējos tur.

Sestdiena - diena pirms bērnu nometnes atvēršanas. Iegrimu domās, redzot dažu cilvēku uzņēmību un centību, kā ģimenē, atstājot dzīves vietu uz laiku, atgriežoties vietā, kur nometnes dzīve bijusi slēgta uz gadu. Ir rokas (vai nu tikai rokas), kas rauga, vai kārtībā ir guļamvietas, ūdens ierīces, vai virtuve un trauki tīri, kāda būs ūdens piegāde, jo šogad Tērvetes akās nav dzejamā ūdens. Uzturs nevis dažiem, bet vairāk kā 40 bērnu, klāt vēl audzinātāji. Jā, šī mazā grupiņa spēja visu. Audzinātāji, palīgi un strādnieki. Nometne bija kārtībā svētdienas rīta atklāšanai.

Svētdienas rīts ir skaists un saulains. Auto mašīnas rūc un pūš. Bērnu kliezieni, skaļie apsveikumi - atkal Tērvetē! Nav skaistākas vietas nekur! Ik gadus bijusi kritika, ka nometne esot nolaista, netīra, bet patika tāda, ka ne tikai dažus, bet vairāki desmiti jānoraida. Tiem paliek ilgas un cerības, ka, varbūt, citu gadu...

Kaut gan ieleja miglā vēl tita, miļš ielūgums sirdi man skan - nāc vien uz šo baznīciņu. Šī gada pirmais dievkalpojums bērnu vidū, zem lielajiem ozoliem bija sevišķs. Māc. Rasma Caune bērnu pulkā nokristīja mazo Kristu-Annu, kam šī vieta būs mīļa, kad atmiņās kavēsies tur. Mazā meitene visu uzņēma priekā, jo nav skatākas vietas nekur, kur klusums ir miligs un svēts.

Pulcēšanās pie karogiem. Jānis Mateus iepazīstināja ar jaunajiem nometnes krekliem, kas zilā krāsā un ar uzrakstu Tērvete. Tos gādājusi un darinājusi viena roka un sirds. Karoga uzvilšana un himna. Māc. Rasma Caune Trīsvienības draudzes vārdā apsveica bērnus ar aicinājumu meklēt, sadzirdēt, saredzēt un atrast, kas dara un dod mums šo skaisto vietu, lai varētu priekā un mīlestībā pavadīt šīs nedēļas nometnē. Imants Steprāns no DV Montrealas nodaļas: Daudziem no jums tētis vai mamma auga un priecējās šeit. Viņu vecāki uzņēmīgi centās būvēt vietu latvisku, augt kopībā un sadarbībā, mācīties saudzēt latviskumu nākotnē. Tie tai bija daļa no DV saimes, kuŗas vārdā vēl uguns saulainas un skaistas dienas.

Roberts Kalniņš paskaidro un pakavējās problēmās un padarītajos darbos. Visiem liels, liels un sirsnīgs paldies. Nometne atklāta. Vadiņā iepazīstina bērnus pie Lielā dēļa - kas notiks un kas ko darīs. Jānis Mateus aicina bērnu vecākus un nometnes atbalstītājus zem bērziem pārrunāt vajadzības un problēmas.

Nometnes dzīve sākās ar saimnieces Intas Hūns cepto cūkas cepati. □

Viesturs Hūns

BRĪVĪBAS CĪŅU ATCERE TĒRVETĒ

Montrealas latviešu ev.-lut. Trisvienības draudzei piederошā lauku ipашumā "Tērvete", kas atrodas Labrenču kalnu piekāжē, ar vairākām montrealiešu un otaviešu vasaras mājiņām un vasaras atpūtas vietu Skaistajā Sarkanās upes (Rive Rouge) krastā, DV Montrealas nodaļa, Montrealas latviešu pensionāru apvienība un Otavas Senioru klubs bija sarikojuši samērā plašu saietu šā gada 18. augustā. Saieta mērķis bija atcerēties mūsu Latvijas brīvības cīņas - varonīgos ziemeļniekus, viņu kaujas pret sarkanīem un arī bermontiešiem, kā arī neaizmirstamos ziemeļnieku iesoļошānu Rīgā, lai satiktos ar kalpakiešiem un plkv. Oskara Kalpaka pēcnācēju plkv. Jāni Balodi. Par šo brīdi grāmatā "Strēlnieks" ir šādas mūsu vēsturnieka Dr. E. Andersona atziemes:

"1919. gada 6. jūlijā Rīgā iegāja ziemeļnieki - sirsnīgi lauku viri un skolnieki, pusprivāti гēрбуšies, daudzi basām kāжām, vēja aprautām sejām un sastrādātām rokām. Vienkāрši lauku zir-dziņi vilka viņu, igauņu dotos, lielgabalus. Viņu priekšgalā uz balta zirga jāja plkv. Jorgis Zemitāns," tik tālu Andersons.

Ziemeļnieku armijas iesoļошāna Rīgā bija vienreizējs notikums, ko apraksta līdzgaitnieks ģen. Jānis Kīselis šādiem vārdiem:

"Sen gaidītais brīdis nu ir pienācis un ziemeļnieku varonis plkv. Jorgis Zemitāns kāpј no sava baltā zirga, kur pašā priekšā uz zirga jāja ziemeļnieku karognesējs ar Latvijas karogu. Nokāpis no zirga, Zemitāns dodas pie Baloža un abi sirsnīgi sasveicinās. Var redzēt, ka abi ir aizkustināti, daudz ko būtu tiem ko teikt, bet tautas gaviles un sauciens "Godam sveikt!" pārskan ļaužu galvām". Šķiet, ka abu pulkvežu galvā ir tikai viena doma - "Nu ir labi, nu mēs esam vienoti."

Varbūt, ka kādreiz mēs varēsīm teikt to pašu par Daugavas Vanagiem - nu ir labi, nu mēs beidzot esam vienoti.

Izbraukumā uz šo Brīvības cīņu atceri bija pulcējušies ap 80 viesu un pēc Tērvetes nometnes apskates, skaistās dabas izbau-dīšanas un Sarkanās upes čalošanas noklausīšanās, brīnišķīgās dienas pēcpusdienā sākās pati atcere.

To atklāja pensionāru apvienības valdes priekšsēdis un DV Montrealas nod. revīzijas komisijas loceklis Voldemārs Paegle. Sekoja diakona E. Jēkabsona, otavieša, teiktie dievvārdi un garīgā dziesma, ko uz ēргēlēm pavādīja Jūlijs Metums. Sekoja DV Montrealas nod. valdes priekšsēža un DV KV locekļa Bruno In-nusa šai dienai sagatavots referāts - uzruna, kurā referents norādīja, ka, pēc viņa ziņā esošiem datiem, šāda Brīvības cīņu atceres diena notiekot vienīgi Montrealā (To derētu atcerēties un ierakstīt Kanadas latviešu un DV vēsturē. -Red.), bet ne citās DV nodaļās Kanadā. "Augusta mēnesi mēs uzskatām kā sākuma posmu mūsu atbrīvošanas cīņām tad, kad mūsu ziemeļnieku armija plkv. Jorga Zemitāna vadībā sakāva labi bruņoto ģen. Golca armiju pie Cēsīm un uzsāka pilnīgu dzimtenes atbrīvošanu. Būtu pilnīgi nepareizi, ja mēs šodien nepiemīnētu, neatce-rētos un negodinātu legionārus, kuрi cīņās par tautas brīvību 1944. un 1945. gadā gāja ganriz līdzīgu ceļu kā plkv. Zemitāns. Kaujas pie Cēsīm, Siguldas, Mores un vēlāk Kurzemē. Tur latvietis atkal pierādīja savu degsmi un gribu cīnīties par dzimtenes brīvību. Neskatoties uz vairākiem negatīviem spriedumiem par latvieti un viņa raksturu, jāsaka, ka latvietim ir neat-laidīga daba mērķu sasniegšanai. Indivīds, sava ceļa гāжējs, cen-tīgs, darba mīļotājs, noslēgts, nav pūļa cilvēks, ir uzticīgs savai zemei, tautai un mājām. Es domāju, ka šīs pozitīvās īpašības ir tie slepeni ieroči mūsu tautai, kas ir iznesuši to brīvībā, piedzi-vojot brīvības sauli uzlēcam pār mūsu dzīmo zemi - Latviju." Tālāk referents norādīja, ka lielais brīvības cīņu pieminekļu skaits esot labākais pierādījums nākošajām paaudzēm par mūsu ka-рavīru darbiem, upuriem un uzvarām, arī zaudējumiem. Un viens no tiem, varbūt, pats lielākais ir mūsu Brīvības pieminek-lis Rīgā ar iekaltiem vārdiem: "Tēvzemei un brīvībai". Tie atskan no kapenēm, kurās dus mūsu varoņi, kā to tik skaisti pasaka dzejnieks Leonīds Breikšs savā himnā "Svēts Mantojums": "Svēts mantojums šī zeme mūsu tautai, un svētīts tas, kas drošs par viņu krīt."

No otaviešiem brīvības cīņu atceres dalībniekus sveica Se-nioru kluba valdes priekšsēdis Timermanis. Čaklās un rosīgās pensionāru dāmu komitejas darbinieces Spīdolas Zariņas vadībā bija groziņu veidā гādājušas par plašu un izmeklētu gardumu

Tāds izskatījās Brīvības pieminekļis Cēsīs no abi pusēm.

klāstu, kur pat netrūka siķe krējumā, kā arī tortes un dažādi cepumi. Tas vairāk līdzinājās kāzu galdam, nevis vienkāršam atceres saietam.

Br. Innus bija arī atvedis uz šo atceres brīdi 3 nākošos Lat-vijas jaunās armijas virsniekus - Aigaru Eglīti, Māri Domiņu un Kasparu Pudānu. Tie ar Kanadas atbalstu ieradušies šeit, lai mācītos franču valodu Kanadas armijas novietnē kopā ar citiem nākamajiem virsniekiem.

Otrajā sarīkojuma daļā notika kopēja dziedāšana, izmanto-jot V. Paegles līdzpaņemtās dziesmu burtnīcas.

Par atspirdzinājumiem kopīgi bija гādājuši pensionāri un vanagi. Netrūka nedz alus, nedz glāzes vīna. Varbūt, ka šādai ierašai varētu sekot citas DV nodaļas citos kontinentos.

Turpmākie sarikojumi

29. septembrī, plkst. 10:00, Latviešu centrā, Pankūku brokastis. Plašāks paziņojums nākamajā MLB Ziņotājā.

2. novembrī, plkst 10:00, Latviešu centrā, gadskārtējais MLB mājas cepumu, gardumu un dažādu priekšmetu tirdziņš.

Tirdziņam esam aizrunājuši, kā iepriekšējos gadus, visu Latviešu centru, lai šajā sarikojumā ērti varētu justies itin visi tā apmeklētāji. Tā kā tas ir viens no nedaudzajiem saietiem, kas biedrībai dod līdzekļus (ari no kanadiešu sabiedrības) tās darbības mērķu īstenošanai, darbā jāaicina **talcinieki un labvēļi - Jūs!** Lūdzam talkā!

Tirdziņam vajadzīgi dažādi ēdieni, mājas cepumi, tortes, kūkas, ievārijumi, skābēti gurķi, iekonzervēti ķirbji, rudzu maize, pirāgi (daudz! jo kanadieši tos pērk dučiem!) medus, augļi, piparkūkas un citi gardumi, kādus mūsu čaklās nama mātes un tēvi var sagādāt un ziedot, kā arī rokdarbi, kokgriezumi, lietiskās mākslas priekšmeti, apsveikumu kartiņas, rotas, grāmatas utt., par kuŗu tirgošanu jāmaksā komisija. Citiem vārdiem, itin viss, ko šādā tirdziņā var pārdot un kas, it sevišķi, varētu saistīt mūsu viesu, kanadiešu uzmanību un kas varētu noderēt Ziemsvētku dāvanān.

Laiņi lūdzam visus **lidzšiniējos un jaunus labvēļus** šī gada tirdziņa talciniekos!

Pirmie talcinieki ir jau atsaukušies, sagatavojuši ievārijuma burciņas un rūpējas par citiem interesantiem labumiem. Labā tirdziņā vajaga daudz un labu mantu, lai tā apciemotājam būtu iespējami liela izvēle.

Tirdziņa laikā darbosies arī **ēdnīca**, kuŗā varēs iegādāties padzērienu, maizītes, kūkas, uzkodas un **siltas pusdienas**.

Gatavojaties šim vispārējam MLB sarikojumam, ar kuŗu savā veidā reprezentējamies mūsu vietējā sabiedrībā laišinā, un aiciniet līdz savus **kanadiešu draugus un paziņas!**

Pieteikšanās un plašāka informācija:

Elga Čops	-tālr. 684-2522
Gita Lukstiņa	-tālr. 685-2218
Marga Lūse	-tālr. 488-7615
Velta Ozola	-tālr. 626-3501
Anita Poriete-Bedard	-tālr. 697-6624
Dagmāra Ziediņa	-tālr. 694-2817

MLB bibliotēka pieņem grāmatu ziedojumus. Pirms Jūs likvidējiet savus grāmatu plauktus, lūdzam apsvērt savu grāmatu nodošanu mūsu bibliotēkai. Lūdzam sazināties ar bibliotēkārū **Jāni Birzi**, tālr. 684-4391.

Ari šogad MLB Ziņotāja lasītājiem būs iespēja piedalīties kopējā Ziemsvētku un Jaungada apsveikumā, ko publicēsīm š. g. MLB Ziņotāja decembra numurā. Visi iepriekšējā gada apsveikuma dalībnieki automātiski uzskatīti kā šī gada dalībnieki. Ja to **nevēlaties**, lūdzam par to ziņot MLB Ziņotāja redakcijai, tālr. 457-9832. Gaidīti jauni dalībnieki. Jāpieteicas līdz šī gada 30. novembrim.

Visi maksājumi sūtāmi MLB kasierei Anitai Porietei-Bedard, 113 Highgate Avenue, Pointe Clair, Quebec, Canada H9R 2X5, tālr. 514-697-6624. Čeki rakstāmi uz **MONTREAL LATVIAN SOCIETY** vārda.

SENIORS VECĀKOS GADOS

m e k l ē

līdzdzīvotāju pusmūža gados
pie visa brīva

Zvaniet
613-730-6414

Latvijas brīvības cinitāju un viņu kauju panākumu vēstures sagrozišana ir kauna traips tiem, kas šo vēsturi rakstija un kā tādu to pasniedza brīvās Latvijas skolās - noklusējot zieniņniekus, bet izceļot kalpakiešus. Daudz kas būtu sakāms arī par šodienas Latvijas izdevumu "Kadets", ko no Latvijas līdz bija paņēmuši Latvijas nākamie virsnieki. Mūsu lielā kaimiņa nelabvēlīgais iespaids tautā arvien vēl redzams uz katra soļa, un mēs dažkārt darām to, ko viņš vēlas. □

Skrastiņu Indulis

DRAUDŽU PIKNIKS

Sabiedriskās dzīves veidošanā ievērojamu vietu ieņem jaunu darbinieku iesaistīšana, mainīgo apstākļu izmantošana un citu pieeju meklēšana. Abu Montrealas latviešu ev.-lut. draudžu apvienošanas laikā daudziem Trisvienības draudzes locekļiem bija patiesas bažas par to, kā jaunā apvienotā draudze varēs uzturēt Tērvetes lauku īpašumu. Kur atradīsies cilvēki, kas būs gatavi strādāt un ko gan vēl varētu sarikot šajā attāļajā Kvebekas nostūrī, kas atrodas starp Montrealu un Otavu. Netrūka to, kas uzskatīja, ka Tērvetes dienas ir skaitītas, jo kas gan uz turieni brauks, ja tur notiks kāds plašāks sarikojums. Līdzīgu apsvērumu dēļ savu īpašumu Dzintari Ezerkalnos, ziemeļos no Montrealas, nācās pārdot DV Montrealas nodaļai.

Un nu varam atzīt, ka pateicoties maiņām un jaunu darbinieku degsmei un atjautībai pēkšņi noticis pagriezīens, kas liek secināt, ka Tērvetes nākotne būs spožāka pat par to, kādu iedomājās optimisti. Mainījies gars. Tērvetieši nav tikai gatavi, bet atklāti cinās par savām tiesībām ciņā ar Grenvilles pagasta pārvaldi, kas gribēja atsavināt Tērvetes ceļu un padarīt par publisku. Tagad pie vārtu iebruktuves lasāma zīme - privāts ceļš. Kāds solis uz priekšu!

Tērvetē tagad bez bērnu vasaras nometnes notiek daudz sarikojumu. Tos rīko ne tikai draudze, bet arī pensionāri, Daugavas Vanagi, un visur klāt ir otavieši, un ne tikai tie vien, kam tur ir savi īpašumi. Vairākiem īpašumiem atrodas jauni saimnieki, notiek remonts, tiek celtas jaunas mājas. Lielā māja sakopta, un tajā atkal ir darba istaba draudzes mācītājam. Sarikojumos ierodas gandrīz vai simtiņš ļaužu un tajos ir savi ienākumi, kas palīdz uzturēšanā. Rādās, ka budžeta izpildīšanā būs daudz tuvāka, kā gada sākumā to varēja paredzēt.

Visu to apliecināja apvienotais Montrealas ev.-lut. Trisvienības un Otavas ev.-lut. Miera draudzes dievkalpojums un pikniks 11. augustā. Dievkalpojumu vadīja māc. R. Caune, bet sprediķoja māc. M. Ķirsons. Ap 95 dievlūdžējiem šis dievkalpojums brīvā dabā gāja pie sirds. Draudze korāļus dziedāja ģitārista Jāņa Mateus pavadībā. Vietā bija māc. M. Ķirsona sprediķa tema, ka Dievs un ticība cilvēkā parādās vienkāršībā, kāda patiesi valdīja šajā rīta stundā Tērvetē.

Pēc tam notika pikniks, ko bija izkārtojusi Trisvienības draudzes dāmu komitejas priekšniece Katrīna Kraule, piepalīdzot draudzes dāmām un vīriem. Darbinieku un smaidīgu seju te netrūka. Pikniku atklāja Trisvienības draudzes priekšnieks Andris Spura. Dažus vārdus teica Otavas Miera draudzes priekšnieks Sigurds Andersons.

Uz otavieša Ģirta Sīpoliņa jauniekārtotajām brīvdabas cepuvēm cepās desiņas un kotletes (hamburgeri). Salātu un dzērienu galds bija bagāts. Vēl bagātāks izrādījās saldo našķu un augļu klāsts Lielās mājas telpā! Neskatoties uz to, ka rīkotāji nebija gaidījuši tik lielu apmeklētāju skaitu, pietika visiem. Pa vidam tika pārdotas izlozes biļetes. Izloze izdevās. Ļaužu vidū bija visas paaudzes. Ja kāds vēlējās, varēja pamieļot savas acis pie dažādiem vasarnieku tērpiem - cepurēm, saules brillēm, peldkostīmiem... Tīri raiba izlase! Un pa vidu vesels bērnu pulciņš ar savu draiskulīgo skriešanu, balsim un rotaļām. Pieaugušie pārrunāja visdažādākos tematus, gan politiskus, gan sabiedriskus, gan citus, gan "pareizus gājienus", gan uzdrošinājoties aizrauties par paša izraudzītu tematiku. Viens otrs to vēl turpināja, paciemojoties kādā no tērvetiešu mājām.

Dieviņš bija parūpējies par vienu no skaistākām šīs vasaras dienām, kuŗā varēja gan peldēties, gan sauļoties, gan pasēdēt ēnā zem koka. Tērvetē šajā dienā sanēja divu latviešu luterāņu draudžu sadraudzības spiets. Tam bija laba sadziedāšanās. Jāvēl - tāpat vien uz priekšu! Tērvetei ir nākotne. To piepildīt jāatrod arī citiem mūsu sabiedrības locekļiem. □ **M. Štauers**

MONTREALAS LATVIEŠU BIEDRĪBA

riko

svētdien, 29. septembri, plkst. 10:00,
Latviešu centrā, 3995 Provosta ielā,
Lašīnā

**PANKŪKU
BROKASTIS**

ar dažādu izvēli

Maksa - \$ 7.00

- \$ 2.00 bērniem līdz 12 gadiem

Plkst. 11:00 Skaņu lenšu mūzika

Iespējami arī citi priekšnesumi.

Ja vēlaties, varat rezervēt galdus, zvanot 697-6624,
422-2562 vai 457-9832

Piesakāties un apmeklējiet kuplā skaitā un aiciniet
līdz savus draugus un paziņas. Iztirzājiet vasaras
notikumus un pavadiet patīkamas stundas savstarpējās
sarunās pie brokastu galda!

Sirsniņi aicina

MLB valde

**LATVIEŠU JAUNATNES DZIESMU
SVĒTKU PADOME**

291 Lorraine Drive, Baie d'Urfe,
Quebec, Canada, H9X 2R2
☎ 514-457-9832
fakss 514-457-3496

Piedāvā:

LATVISKAS VIESĪBU SERVJETES

150 servješu paka \$ 25.-- + \$ 4.- pastam

2-18 servješu paciņas - \$ 6.00 + \$ 2.- pastam

Rotājiet savus godu un svētku galdus ar šīm
servjetēm, veidojot īpašu gaisotni un dodot pārsteigumu
viesiem! Ienākums iet par labu

MŪZIKAS NOMETNES LABVĒLJU FONDAM

ko arī lūdzam atbalstīt, lai nodrošinātu jauniešu un
lektoru piedalīšanos nākamajā (6.) Mūzikas nometnē,
kas notiks 1998. gadā, no 8.-18. jūlijam, Ogrē, Latvijā.
Lai tā varētu notikt sekmīgi, līdzekļi jāsadabū jau tagad.

Visi maksājumi adresējami uz augšējo adresi un čeki
rakstāmi uz LATVIAN YOUTH SONG AND DANCE
FESTIVAL vārda.

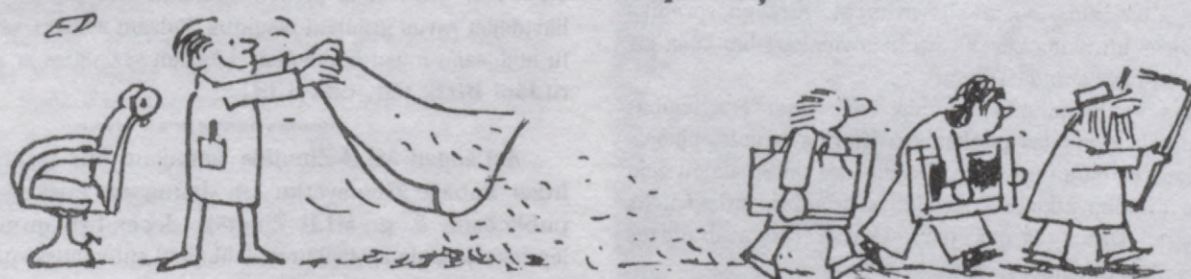
Pateicamies par Jūsu uzmanību un atsaucību!

PADOME

ED. KEIŠA ŠARŽI

Frontē... bez pārmaiņām

Ievērojami kritiķi ievērojami apcērp un tad ievērojami pieglauda.

Krievijas laukos...

Dubultkvartets "Tēvija zābaki mūzejā, bet paši kaut kur vēl dzied.

Biežāk lietoto telpu adreses: Sv. Jāņa igauņu baznīca, kur notiek dievkalpojumi, 4345 Marciel ielā.
Ev.-lut. Trīsvienības draudzes nams - 3438 Rosedale Avenue, tālrunis 489-3224
Montrealas latviešu sabiedriskais centrs - 3955 Provost ielā, Lašīnā, tālrunis 634-4082

8. septembrī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes **kārtējais dievkalpojums.**
15. septembrī, plkst. 10:30, Notre Dame bazilikas, Jēzus Sv. Sirds kapličā, 426 Sulpice ielā, Montrealas latviešu katoļu draudzes **kārtējais dievkalpojums.**
15. septembrī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes **kārtējais dievkalpojums.**
19. septembrī, plkst. 11:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības **video lentas izrāde.**
plkst. 13:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības **kārtējā sanāksme.**
22. septembrī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes **kārtējais dievkalpojums.**
28. septembrī, plkst. 09:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu skola uzsāk savu 1996./7. **mācības gadu.**
29. septembrī, plkst. 10:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu biedrības **Pankūku brokastis.** Skatiet paziņojuma 26. lpp.!

2. oktobrī, plkst. 16:00, Latviešu centrā, akciju sabiedrības "Bebri" **kārtējā sanāksme.**
6. oktobrī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes **kārtējais dievkalpojums.**
10. oktobrī, plkst. 11:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības **video lentas izrāde.**
plkst. 13:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības **kārtējā sanāksme.**
13. oktobrī, plkst. 11:00, Tērvetē, latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudzes **Pļaujas svētku dievkalpojums.**
20. oktobrī, plkst. 10:30, Notre Dame bazilikas Jēzus Sv. Sirds kapličā, 426 Sulpice ielā, Montrealas latviešu katoļu draudzes **kārtējais dievkalpojums.**
24. oktobrī, plkst. 11:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības **video lentas izrāde.**
plkst. 13:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības **kārtējā sanāksme.**
26. oktobrī, plkst. 18:00, Latviešu centrā, Montrealas ev.-lut. Trīsvienības draudzes **gadskārtējais bazārs.**
27. oktobrī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes **Ticības atjaunošana dienas dievkalpojumus ar dievgaldu.**

2. novembrī, plkst. 10:00, Latviešu centrā, Montrealas Latviešu Biedrības **gadskārtējais mājas cepumu un lietiskās mākslas priekšmetu tirdziņš.** Skatiet paziņojumu 25. lpp. un sekojiet plašākai informācijai nākamajā MLB Ziņotāja numurā.
6. novembrī, plkst. 16:00, Latviešu centrā, akciju sabiedrības "Bebri" **kārtējā sanāksme.**
9. novembrī, plkst. 17:00, Latviešu centrā, DV Montrealas nodaļas **gada svētki un Lāčplēšu dienas atcere.** Svētku runu teiks DV KV priekšsēdis Varimants Plūdons.
16. novembrī, plkst. 15:00, Latviešu centrā, **Latvijas valsts svētku dienas sarīkojums** Montrealas latviešu organizāciju padomes izkārtojumā.
30. novembrī, plkst. 11:00, Latviešu centrā, DV Montrealas nodaļas vanadžu **gadskārtējais Ziemsvētku tirdziņš.**

MLB Z 1996 IX 1.050 e

Vēršam Jūsu uzmanību uz faktu, ka nevaram garantēt absolūtu SABIEDRISKĀS DZĪVES LAIKRĀŽA pareizību. Neskaidrību gadījumos aicinām sazināties ar pasākumu organizētājiem. Pavaicājiet!

Šo MLB Ziņotāja numuru izdalām lasītājiem uz rokas no 5.-8. septembrim. Pārējos eksemplārus nododam Kanadas pastā 10. septembrī. Redakcija

● MLB ZIŅOTĀJA redakcijai tagad ir savs FAKSA numurs - 514-457-3496

MLB ZIŅOTĀJA administrātores un MLB kasierei A. Porletei-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Que, Canada H9R 2X5, ☎514-697-6624

Ar šo nosūtu MLB Ziņotāja abonementa samaksu par _____ gadu/iem (\$ 30.00 vai \$ 25.00)	\$ _____
Gaisa pasta piemaksu (ASV \$ 6.-, citos kontinentos \$ 20.-)	\$ _____
Ziedoju tehnisko izdevumu segšanai	\$ _____
Ziedoju spiestuves uzlabošanai, mašīnu remontiem.....	\$ _____
Dāvinu MLB Ziņotāju	\$ _____
LNAK dalības maksu (maksājot caur MLB \$ 10.-).....	\$ _____
MLB biedru maksu par 1996./7. darbības gadu (\$ 15.-)	\$ _____
Ziedojumu Montrealas latviešu biedrībai	\$ _____
Ziedojums Kopējam svētku sveicienam	\$ _____
Čeki rakstāmi uz Montreal Latvian Society vārda	Kopā \$ _____

(Maksātāja vārds, uzvārds, adrese, pasta koda, tālrūpa numurs) (paraksts)

**Goliger's
Travel**
SINCE 1955

Kravis Travel Services Ltd.

- Ceļojumi uz Latviju
vīzas, lidojumi,
auto īre un viesnīcas
- Jūsu ciemiņiem no Latvijas
kārtotam lidojumus
- Ekskursijas pa Latviju
sadarbībā ar Latvia Tours

**Jūsu pārstāvis Jānis Kravis
(416) 924-6328**

Cumberland Court,
99 Yorkville Ave.
Toronto, Ont. M5R 3K5
Fax (416) 924-5954

 LATVIA TOURS
Kanādas un Amērikas pārstāvji

1-800-268-7442

MLB ZIŅOTĀJA FAKSS - 514-457-3496

COLLINS CLARKE
MACGILLIVRAY
WHITE

Funeral Directors

- 5610 Sherbrooke St. W.,
Montreal — Business Office
514 - 483-1870

FLOWERS
by
Laryanna

0312017042

KANADAS LATVIEŠU CENTRS TORONTO
SAKA PALDIES!

Diviem labi ceļu iet,
Pulkam labi druviņā;
Div' iet ceļu runādami,
Pulkā darbu padarīja.
T. dz.

X LATVIEŠU DZIESMU SVĒTKI KANADĀ ir aizvadīti un
latvieši atkal izklīduši pa visu pasauli.

Pienācis laiks Centra valdei un dāmu komitejai pateikties
visiem - lieliem, maziem, veciem, jauniem par to lielo darbu, ko
mēs visi kopā paveicām. Pateicība par lietiem sviedriem,
samaitātām ausīm, piekusušām kājām un negulētām naktīm.

Paldies arī Daiļamatnieku Savienībai Kanadā un Dziesmu
Svētku Rīcības komitejai par nevainojamu sadarbību, kā arī
visiem svētku dalībniekiem

Tiešām, kopēja dziesma, deja, vārdi, darbi mūs tuvina,
vieno un uztur!

Valdis Vāgners
Valdes priekšsēdis

Velga Jansone
Dāmu kom. pr-ce

♥ 10. VLJK kongress laikā no 1997. gada 1.-7. janvārim
notiks Adelaidē, Austrālijā.

Kanadā informācija pie **Paula Ezera**, 98 Ernest Avenue,
Willowdale, Ontario M2J 3T6, tālr. 416-491-4143, fakss 905-
238-9640.

Tuvāka informācija arī: E-Mail: 10vljk@deksoft.com.au
Internet: -http://www.deksoft.com.au/10vljk

MAX IMMO
Courtier En Immobilie

MLS

Uldis Lusis, B. A.
Agent immobilier
☎514-488 7615

PAKALPOJUMI

nekustāmo īpašumu tirdzniecībā.
Zvaniet! - Tel. 514-488-7615

MLB ZIŅOTĀJIS / ISSN 0227-2433

IZDEVĒJA: Montrealas Latviešu Biedrība, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfe, Quebec, Canada H9X 2R2, ☎ 514-457-9832

REDAKTORS: Mārtiņš Štaubers, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfe, Quebec, Canada H9X 2R2, ☎ 514-457-9832

ADMINISTRĀTORE: Anita Poriete-Bedard, 113 Highgate Avenue, Pointe Claire, Quebec, Canada H9R 2X5

EKSPEDĪCIJA: Velta Ozols. DARBINIEKI: Elmārs Bārdiņš, Jānis Birze, Konstantīns Čaks, Imants Freibergs, Ludvigs Kalniņš, Anna Kreipāne, Marga Lūsis, Uldis Lūsis, Valdis Ozols, Aina Paegle, Voldemārs Paegle, Anna Skujiņa, Vilma Ulmane un daudzi citi.

MLB ZIŅOTĀJA ABONEMENTA MAKSA: \$ 30.00 gadā, MLB biedriem, pensionāriem un kaŗa invalīdiem - \$ 25.00
gadā, gaisa pasta piemaksa uz ASV - \$ 6.00, uz citiem kontinentiem \$ 20.00 gadā; atsevišķas burtņicas maksa - pret
\$ 3.00 ziedojumu. PAZIŅOJUMU LAPPUŠU SLEJU MAKSAS: mazākais paziņojums \$ 20.00, 1/4 lpp. - \$ 30.00,
1/3 lpp. - \$ 35.00, pilna lpp. - \$ 65.00; paziņojumu sagatavošanas izdevumi - \$ 20.00; Čeki rakstāmi uz
MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda.

MLB ZIŅOTĀJIS iznāk ik mēneša sākumā. Vasaras mēnešos vai neparedzētos gadījumos iespējams dubultnumurs. Materiāli
tekošajam numuram iesūtāmi vai nododami redakcijā līdz ik mēneša 15. datumam. Par izdevumā publicēto rakstu saturu atbild to
autori. Redakcija var rakstus īsināt. Raksti un vispārējas ziņas nepauz ne MLB valdes, nedz redakcijas, nedz tās darbinieku ieskatu
iztirzātos jautājumos. Rakstu autoriem jāuzdod vārds un uzvārds, pilna adrese, telefona numurs un jāparakstās. Redakcija iesūtītos
materiālus neuzglabā un nesūta atpakaļ. Anonīmus rakstus neievēro.

MONTREAL LATVIAN SOCIETY SEPTEMBER 1996 SEPTEMBRE MONTHLY BULLETIN MLB ZIŅOTĀJIS
ASSOCIATION LETTONE DE MONTREAL BULLETIN MENSUEL MLB ZIŅOTĀJIS

Envoyé par la Association Lettone de Montréal; Sent by Montreal Latvian Society, 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfe, Qué, Canada H9X 2R2, ☎514-457-9832